

2003ko uztailearen 6a
LXVI. urtea
1.906 zenbakia
2,90 euro

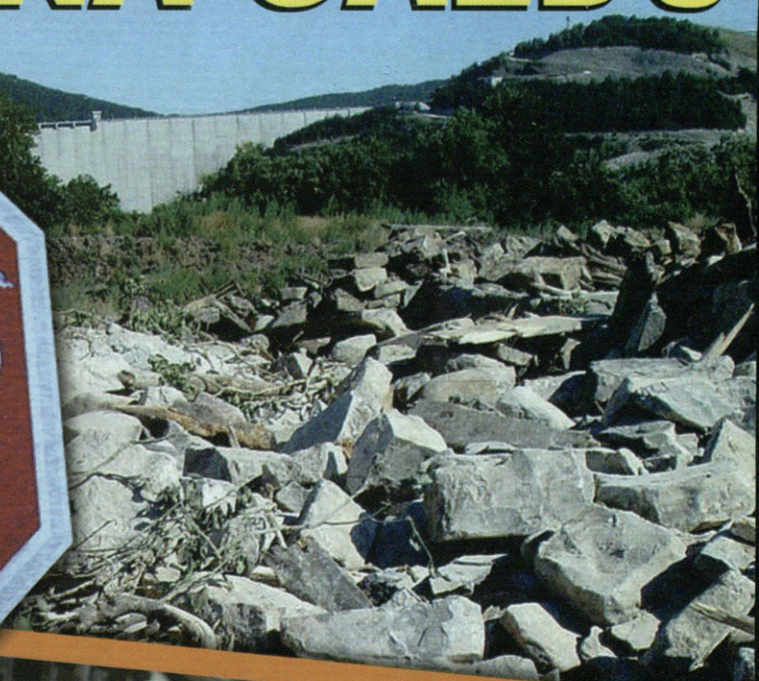

ARGIA

Jacqueline Urla
Antropologoa
«Euskaltzaleak
baztertutik daudela
egiaztatzen balio
dute estatistikek»

Urtegia betetzen ez den bitartean

ITOITZEN EZ DA DENA GALDU

Triatloiko
txapeldun
diesela

VIRGINIA BERASATEGI

Euskal Herriko Oroitzapena MAKILA

Mizpira/Alpaka

Mizpira/Zilarra

Gaztaina/Larrua

Mizpira/Larrua

• *Opari Bereziatarako*

• *Pertsonalizatu Daiteke*

• *Neurrira Egiten Dira*

• *Eskaria Denboraz Egin Behar Da*

• *Prezio Aukera Desberdinak*

• *Alberdik eginak*

Informazio edo argibide gehiago nahi baduzu, deitu gure telefonora
edo ondoko laukia bete ondoren, bidali gure helbidera.

IZEN-DEITURAK _____

KALEA _____

HERRIA _____

HERRIALDEA _____

ZBKIA _____

SOLAIRUA _____

TFNOA _____

POSTA KODEA _____

HARPIDETZA ZENBAKIA _____

asteko gaia

- **Itoitz: Hil ala bizi.** 4
NAGORE IRAZUSTABARRENA

pertsonaia

- **Virginia Berasategi: "Diesela naiz, triatloian zenbat eta proba luze eta gogorrago, nahiago".** 11
ESTITXU EIZAGIRRE / IXIAR EIZAGIRRE

iritziaren leihoa

- **Gora Pro Nobis: ASISKO URMENETA** 17
- **Datozen lau urteetan: herrigintzan.** 18
ONINTZA LASA
- **Hola, hobe.** JOXE MARI OSTOLAZA 19
- **Ekaineko hostoak.** ANJEL LERTXUNDI 20
- **Luparekin: Konpetentziak, konkurrentziak eta estrategiak.** JOXE MANUEL IRIGOIEN 22
- **Txandan: Gorpila.** IGOR ESTANKONA 23
- **Hiruko txikian: Berria.** JOXE MARI OSTOLAZA 23
- **Oihartzunak** 24

erdiko kaiera

- **Ken 7: "Orain gehien gura duguna egiten dugu".** JON GURRUTXAGA 26
- **Asun Balzola: "Irudimenak sufrimendua leuntzen duela egia da".** 28
IXIAR EIZAGIRRE/ESTITXU EIZAGIRRE
- **Ezpalak: IZASKUN JAUREGI** 30
- **Argitalpenak: Angel Errori galdezka.** 32
PILAR IPARRAGIRRE
- **Gartxot: ASISKO URMENETA, MARKO ARMSPACH,** 34
JOKIN LARREA
- **Denbora-pasak** 36
- **Ihesi: Amoroto.** ONINTZA ENBEITA 38
- **Makina bat kontu.** GARBIÑE UBEDA, JABIER AGIRRE, JAKOBA ERREKONDO, JOXERRA AIZPURUA 42
- **Ikuskizunen agenda.** MAYI TOLOSA 44

termometroa

- **Jacqueline Urla: "Kontraesana ematen du euskararik gabe euskal identitateari eustea".** 46
MIEL ANJEL ELUSTONDO
- **Deflazioaren mamua Europara iristen ari da.** 49
DANIEL UDALAITZ
- **Jexuxmari Zalakain: "Herria moduan jarduten eta erantzuten ikasi behar dugu".** MIKEL ASURMENDI 52
- **Bero-beroan** 54
- **Net hurbil: Mesopotamiako ondare arkeologikoa suntsitu dugu.** PELLO ZUBIRIA 56

azkena

- **Kontrol selektiboa.** IÑAKI MURUA 58

Itoitz suntsitua

Duela 2 aste Itoizko etxeak bota zituzten. Kolpe mingarra eta sinbolikoa izan da. Baina Itoizko Solarioek nahiz Koordinakundeak urtegia bete arte oraindik zer egin asko dagoela diote. Ekintza zuzenen bidez batzuek, bide judizialean eta ikerketetan aurrera eginez besteek, borroka oraindik ez dela galdu garbi utzi nahi dute. **4**

Virginia Berasategi

«Diesela naiz, triatloian zenbat eta proba luze eta gogorrago, nahiago»

Triatleta bilbotarrak 2000n Olinpiar Jokoe-tara joateko aukera bertan behera utzi zuen. Kokoteraino zegoen, besterentzako lehiatzen zuela uste zuelako. Orain badaki zer nahi duen. Maiztzean distantzia luzeko Munduko Txapelketa irabazi du. **11**

Ekaineko Hostoak dietarioa

Anjel Lertxundi
20

JACQUELINE URLA

Exotismo osteko antropologoa

Jatorri euskaldunekoa dugu Jacqueline Urla estatubatuarra. Askotan egiten du bisita Euskal Herrira; izan ere, euskararen aldeko mugimenduak ditu aztergai antropologo honek. Laster izango da kalean bere esku-tik *"Being Basque, Speaking Basque"* liburua. **46**

Jabelza: Komunikazio Biziagoa, S.A.L. Lehendakaria: Joxe Mari Irazusta. Zuzendaria: Xabier Letona. Zuzendaritzaren albokoa: Pello Zubiria. Idazkaritza Teknikoa: Ixabel Bereziartua. Produktzioa: Berdaitz Goia. Erredakzioa: Mikel Asurmendi, Katixa Garate, Nagore Irazustabarrena, Onintza Irueta, Izaskun Jauregi. Sustapena: Kike Amonariz. Argitalpenak: Bego Zuza. Harpidetza: Xabier Pagola. Bezeroen harrera: Olatz Korta. Publizitatea: Iñigo Txintxurrueta, Aloña Sorraluze. Administrazioa: Marijo Aiertza, Mari Karmen Llorente. HELBIDEAK: Gipuzkoa: Industrialdea, 15. 20160 Lasarte-Oria. Tel: 943.371545. Faxak: 943.373403 (erredakzioa), 943.361048 (komertziala). Lapurdi, Nafarroa Beherea eta Zuberoa: Xalbardin baita. 64122 Urruña. Tel: 559476000. Faxa: 559476001. Nafarroa: Gazteluko Plaza 44, 3 eskuina. 31001 Iruñea. Tel: 948.222285. POSTA ELEKTRONIKOA. Erredakzioa: kazeta@argia.com. Komertziala: komertzial@argia.com. Interneten: www.argia.com. Lege gordailua: NA 80-1963. ISSN: 0213-909X. Batzorde parekidea: 72562 E. Inprimategia: Antza S.A.L. Informatika: Adur Software Productions. S.Koop. Elk. Urtebeteko harpidetza. Hego Euskal Herria: 110 euro. Ipar Euskal Herria: 133 euro. Espainia: 110 euro. Beste atzerriak: 140 euro. Airez: 219 euro. Komunikazio Biziagoa S.A.L. Ametzagaña Taldeko partaidea da.

Ekainaren 16an indusmakinak Itoitzen sartu ziren. Handik hiru egunetara hondakin piloa besterik ez zen herria. Dani Unziti bizi zen etxea bota zuten, baita ondokoa ere, Gorraiztarrena. Lehena Itoitzeko Elkartasuna Taldeko kidea da, Patxi Gorraiz aldiz Itoizko Koordinakundekoa. Beste askorekin batera urteak daramatzate hiltzera kondenatutako bailara bizirik mantentzeko borrokan. Herririk gabe, etxerik gabe utzi dituzte. Baina euren bidean aurrera jarraitu behar dutela garbi dute biek ala biek. Urtegia betez gero hondamendirik handiena etortzeke baitago.

NAGORE IRAZUSTABARRENA

hil ala

bizi

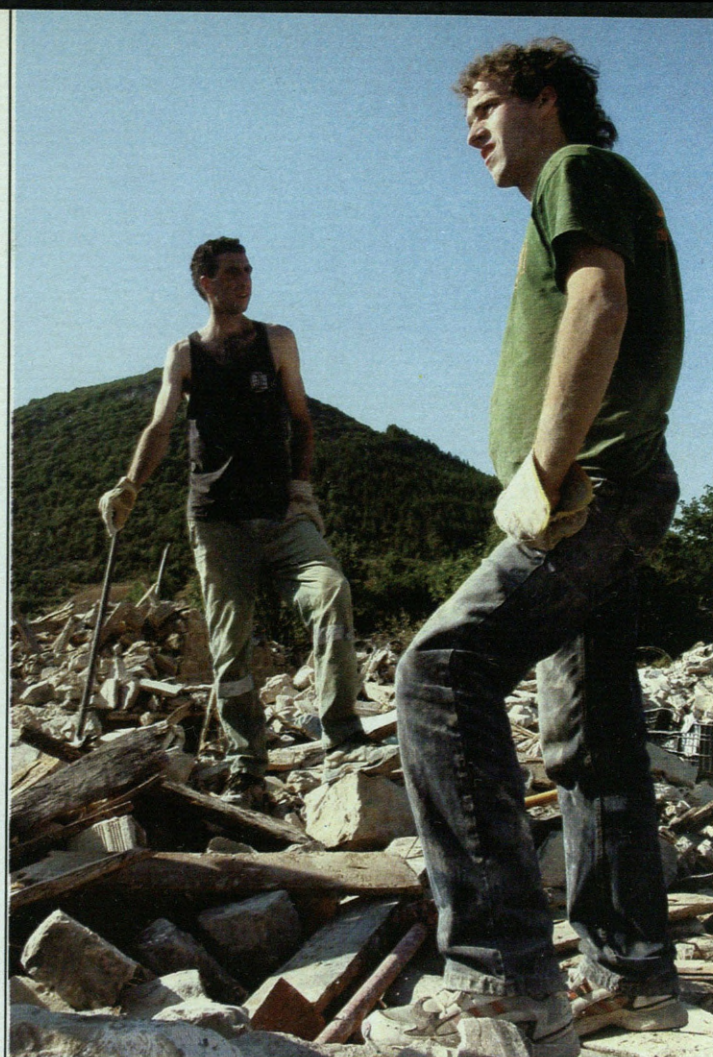
URTEGIAREN KONTRAKO PEGATINA

oroitzen du Dani Unziti Itoizko semeak aita-
ren kotxean, txikitatik. Itoizko Koordinakun-
dea sortu zenean 15 urte zituen eta orduan
hasi zen urtegiaren aurkako afitxak paratzen-
eta. Orain dela zortzi urte sortu zenetik Itoi-
tzeko Elkartasuna Taldeko kidea da. Eta beti,
duela bi aste arte, bota duten arte, Itoizko etxe
batean bizi izan da. Lehenago urtegia Irunber-
rin egiteko proiektu bat bazegoela du gogo-
an. Eta zonaldean protesta handi bat izan zela.
Alderdi Sozialistaren eskutan zegoen orduan
Nafarroako Diputazioa eta proiektua bertan
behera geratu zen. Irunberriko urtegiaren
aurka agertu ziren berberak, hala ere, Franco-
ren garaiko proiektua kaxoitik atera eta Itoiz-
ko urtegia egitea erabaki zuten. Urrobi eta Ira-
tiko bailaran gehienek proiektuaren kontrako
erabateko jarrera zutela oroitzen du, Koordi-
nakundea sortzeko mota guztietako jendea
bildu zela. *“Gure zonaldea beriotzera kondenatu
zuten eta basierako leloan ingurune honetarako bizi-
tza alternatiba bat eskatzen genuen. Eta horrek
badirau: urtegi honi beriotz kutsua alde guztietatik
dario”*.

Etxea eta herria uztearen truke

Duela pare bat hilabete Nagoreko etxe zaha-
rrak bota egin zituzten eta dagoeneko Nagore
berriko etxeak eraikita zeuden metro batzuk
gorago. Etxea galtzen zuten nagoretarrei
urbanizazio berrian etxe bat eskaini zieten.
*“Batzuk bai, onartu dute hori, baina Nagoretik
kanpo jende gutxi burbildu da eskaintza horretara
eta hura ez da benetako Nagore”*. Itoiztarren
kasuan eskaintza hori ere ez diete egin, *“proiek-
tuaren aurka gogor egin dugulako”*.

Dani bizi zen etxea bere osabaren izenean
zegoen. Hari etxearen truke diru kopuru bat
eskaini zioten. Bertara sartu gabe ere peritatu
zioten etxea. Jabeak beste txosten bat eskatu
eta afera epaitegietan dago egun; bi txostenen
artean ia 250.000 euroko aldea dago. *“Eta hori
jabegoa izanda, bertan bizi ginenei ez digute alde egi-*

**Dani eta Unai
Itoizko
Elkartasuna
Taldeko kideak,
lehenengoaren
etxearen
hondakinen
gainean.**

teko taxia ere ordaindu” dio Danik. Gainera
batzuek lanpostua ere galdu dute. Bertan lan
egiten zutenak nekazaritza eta abeltzaintzan
aritzen ziren. Kooperatiba bat ere sortua zen,
baina bertan behera geratu da. Ondorio horiek
ez ditu Nafarroako Gobernuak kontuan hartu
kalteak ordaintzeko orduan.

Baina kalteak ez dira bakarrik dirutan soilik
neurtzen. Duela aste batzuk ur azpian geratu-
ko lirakeen bailarako hilerri guztiak hustu
zituzten. Danik dioenez, *“oso mingarria izan da,
adineko jendearentzat bereziki. Gure bildakoak ere
ez dizkigute errespetatu”*.

Itoitz suntsituta

Perez del Rio enpresako indusmakina ekai-
nak 16 astelehenean sartu ziren Itoitzen herri-
ko eraikin guztiak botatzera. Dani bere etxe
barruan kateatu zen eta ondoko beste etxe
batean, barruan eraikitako bunkerrean beste
bi lagun. Beste Solidario batzuk ere eraikine-
tan kateatu ziren. Horrek ez zituen, hala ere,
makina erabat geldiarazi. Solidarioak luzaz
egoteko prestatuta zeuden baina asteazkenean
amore eman behar izan zuten. Makiñen lanak
eraikinak ahuldu zituen, barruan kateatuta
zeudenen bizia arriskuan jartzeraino. Daniren
kasuan, esaterako, etxearen heren bat suntsitu
zuten bera barruan zela. *“Modu horretan desalojo
bat zena erreskate biburtu zuten modu lotsagarrian”*

**Nagore berria
Nagore zaharra
baino metro
batzuk gorago
eraiki dute.
Herri zaharreko
etxeak joan den
apirila amaieran
bota zituzten.**

Ekainak 20 ostiralean izan zuten itoiztarrek euren herriko hondakinetara joateko aukera. Aurreko egunetan segurtasun indarrek euren etxeetara hurbiltzea galarazi zieten. Hala ere, arratsaldean azaldu ziren, guztiei dokumentazioa eskatuz.

AMALIA SAGASTI

dio Danik, “eta desalojo batean biktimak izatea erantzukizun handia da, baina erreskate batean horrelako gauzak gertatzen dira”. Barrutik kanpoan esaten zena entzuten zuten (Daniri, besteak beste, “pinuzko kaxa” ekarriko ziotela oihukatu zioten) eta asteazkenean garbi ikusi zuten zeintzuk ziren kanpokoek bete beharreko aginduak: kosta ahala kosta etxe horiek ez ziren zutik egongo ostegunean. Eta suhiltzaileen interbentzioa eskatu zuten bertatik ateratzeko. Guardia Zibila eta Foruzaingoaren jarrera salatu dute eta Juanje Soria Itoitzeko Elkartasuna Taldeko abokatua hartu beharreko neurri legalak prestatzen ari da.

Euren bizia arriskuan izan zuten egun horietan, baina Solidarioek garbi dute ez zutela hori bilatu, ez zutela Nafarroako Gobernuaren halako muturreko jarrera espero.

Arrisku kalkulatua

Unai, txikitan, Agoitzera urtegiaren aurkako manifestaziotara joaten zen gurasoekin. Bailara sarritan bisitatzen zuten eta egun ere bertan bizi da. Itoitzko Koordinakundeak antolatutako akanpadatara joaten eta bestelako laguntza lanetan oso gazterik hasi zen. 17 urte zituen Itoitzeko Elkartasuna Taldea sortu eta jardun horretan hasi zenean.

Zortzi urtetan Solidarioek 60 bat ekintza

burutu dituzte. Kamioien aurrean jarri dira, toki ezberdinetan kateatu dute euren burua, eraikinak eskalatu dituzte... “Ekintza bat planteatzen dugun bakoitzean arriskuak aurreikusten ditugu, gure esku dauden segurtasun neurri guztiak hartzen ditugu, baina besteen eskutan dagoena ezin dugu bermatu. Nola pentsatuko genuen indusmakina sartuko zituztela jendea etxe barruan egonda?”. Beste arrisku egoera batzuk ere bizi izan dituzte urteotan, Vaticanoko kupulatik zintzilik zeudenean, esaterako, bertako polizia traketak samar ibili omen zelako.

Baina arrisku fisikoa ez da Solidarioek aurreikusi behar duten bakarra. “Hasierako urtetan malgutasun gehiagorekin jokatu zuten gure kontrako neurri legalak hartzeko orduan. Orain gure ekintza baketsu guztien atzetik, epaiketa eta isuna datozkigu beti. Urtegia Kordoban balego eta gu Greenpeacekoak bagina agian... baina Euskal Herrian gaude”. Epaiaketa eta isunak pilatzen zaizkie. Kable mozketaren ekintzaren ondoren, zigor penalez gain, 12 milioi euroko isuna jarri zieten eta errepede berriaren aurka egin dako beste ekintza batengatik 1’8 milioi euro eskatu dizkiete. Unaien hitzetan, “horrek baldintzatu egiten zaitu erabat, insolbentea izan behar duzu, ezin duzu kontratu arrunt bat izan, ezin duzu kotxerik zure izenean eduki... askotan ekintza bat egitea erabaki baino lehenago balantzaren batean jarri behar dituzu: kotxea ala ekintza? Gauza hauek

Gurean euskara aterpe

CAMPING
ARALAR

ARALAR KANPIÑA

Tel./Fax: 948 50 40 11
31870 LEKUNBERRI (NAFARROA)

WEB ORRIALDEA:
<http://www.campingaralar.com>

E-mail:
info@campingaralar.com

Itoitzeko Elkartasuna Taldea

Ekintza eta mobilizazioak

1. Nafarroako Diputazioan pankarta zintzilikatu zuten 96an.
2. 99an eraikin berean burututako ekintzan atzerriko hainbat pertsonak parte hartu zuen.
3. Solidarioek aste beteko gose greba egin zuten Itoitzen 97an, euskal presoekiko elkartasunean.
4. Nafarroako Jauregiko sekuoia 1998an eskalatu zuten.
5. Ekintzarik ezagunena 1996ko apirileko kable mozketak izan zen.
6. Manifestazioa Iruñean 1998an.
7. Bide seinaleetako margoketa hauek 98an egin zituzten.
8. 1997ko urrian bi pertsona hormigoizko bidoietara kateatu ziren diputaziorako sarrera galaraziz.
9. Nafarroako Entzutegi Prohibitzaletik ere zintzilikatu ziren 99an.

ezin dira itsuan egin" eta barrez, zera gaineratu du Danik: "Horregatik dabil jendea beti gugandik ibesi".

Ekainak 20 ostiralean, arratsaldean, Dani bere Itoizko etxera itzuli zen. Hondakinen artean eraikinaren arku zatiak bildu nahi zituen, Unai eta beste taldekide batzuk lagun zituela. Bero izugarria eta ikusmira tristea: herri bat zena

hondakin piloa bihurtua eta atzean presaren hormatzarra. Eta paisaia horren ohiko elementu bihurtzen ari diren Guardia Zibilaen patrolak bertara gerturatzen. Itoiztarrei 18 urteren ondoren, borrokarako gogorik geratzen ote zaie? "Bai, guk geurean jarraitu behar dugu. Herria bota digute baina orain kontua urtegia ez betetzeara da". ■

Ez da ezer amaitu

Itoizko herria suntsituta ere, Itoizko Koordinakundeak aurrera egin du urtegiaren aurkako borroka judizialean. Gainera urtegiak hondamendia eragin dezakeela frogatzeko ikerketekin jarraitzen dute.

ITALIA, 1963. Lur jauzi baten eraginez mendi magala Vaionteko urtegiara erori da. Presak ezin dio eutsi eta 70 metroko altuerako olatu erraldoia bailaran behera doa. Longarone, Pirago, Villanova, Rivalta... herriak suntsitu ditu. Ordu laurdenean 2.600 hildako.

Film katastrofiko baten argumentua dirudiena duela 40 urte benetan gertatu zen. Eta Itoizko urtegiaren aurka borrokan ari diren ahotan adibide gisa aipatzen da, Irati ibaiaren bailaran gerta daitekeenaz hitz egitean. Itoizko Koordinakundea proiektuaren segurtasun arazoak aztertzen lanean ari da azken urteotan. Sortu zenetik talde honek agerian utzi ditu urtegiaren proiektuak hainbat ikuspuntutik dauzkan akatsak.

Ekologia eta ekonomiaren kaltetan

Batetik, txosten ofizialek ere onartu behar izan dutenez, Espainiako Estatuko ingurumen inpaktu handieneko proiektua da, Europako kaltegarrienetakoa. Bestetik, sozialki eta ekonomikoki proiektua ez da bideragarria. Hala dio Pedro Arrojoaren 1997ko martxoko Itoizko urtegi eta Nafarroako ubideko kostu eta etekinen azterketak. Orduan egungo Nafarroako Obra Publikoaren kontseilari Jose Ignacio Palaciosen txosten horrek errespeturik merezi ez zuela esan zuen. Berriki, NBEk Arrojoari 2003ko Europarako

Goldman saria eman dio, ekologiaren Nobel saritzat jotzen den sari prestigiotsua.

Gainera, Patxi Gorraiz Itoizko herritarra eta Koordinakundeko kideak dioenez, *"urtegiak ez die nafar interesei erantzuten, Estatuaren interesei baizik"*. Jaume Matas Espainiako Ingurumen ministro ohiak Ebroren trasbaserako Itoizko urtegia giltzarria dela onartu zuen Zaragozan joan den ekainean. Illo horietatik guztietatik heldu zion Koordinakundeak bere borrokari.

Segurtasun arazoen berri, ordea, beranduago

Irudian, Itoizko bigarren presa. Txosten ofizial baten arabera, urez bete baino lehen ere, bi pitzatu dauzka dagoeneko hormak.

BUNGALOWAK ALOKAIRUAN

**Aritzaleku
kanpina**

San Pedro z/g. 31291 LERATE (Nafarroa)

Tfnoa./Faxa: 948 39 50 64

e-posta: aritzale@net-way.net

www.aritzaleku.com

Allozko urtegiaren hainbat jarduerak egin ahal izanen dituzu, esaterako, bela. Horretan ikasi edo aritu nahi baduzu, Nafarroako Bela Eskolaren zerbitzuak izanen dituzu.

jakin zuten Koordinakundekoek, obrak hasi eta lau urtera, hain zuzen. Administrazioari txostenak eskatu eta ukatu egin zizkieten. Orduan Antonio Casasi eskatu zion txosten bat egiteko eta txosten horrek datu deigarriak kaleratu zituen 1999ko maiatzean. Presa, bere ezkerrean lur jauzien gainean sostengatzen dela zioen azterketak, hor hiru milioi metro kubiko material mugi daitezkeela, material horrek ihesbideak blokeatutzeko eta horrek hondamendia ekar dezakeela. Ondoren, 10 urtez ezkutuan egon eta gero, Intecsak 89an eginiko azterketa lortu zuten eta Casasen ikerketak esandako gauza bera topatu zuten bertan. Apurka txosten gehiago lortzen joan ziren, Espainiako Obra Publikoen Ministerioak 1975ean egindako jatorrizko azterketa, beste bi txosten non bi presak arrisku maila altueneko A kategorian katalogatzen dituzten...

Hori guztia ikusita, Civiltec-i txosten osatu bat eskatu zioten 99ko udazkenean, urtebete beranduago aurkeztu zena. Bertan hondamendirako zazpi arrisku identifikatzen ditu Arturo Rebollo azterketaren egileak. Alegia, urtegia betez gero, zazpi faktore horietako bakar bat nahikoa litzateke hondamendirako. Eta urtegia bete gabe ere, dagoeneko hemeretzi lur mugimendu identifikatu ahal izan zituen egileak. Zazpi arrisku horietatik edozeinek Irati ibaiaren ur emaria gutxienez 50 aldiz biderkatuko luke eta gehienez 750 aldiz. Irati, Aragon eta Ebroren ibarrak suntsituko lituzke horrek: Agoitz, Irunberri, Zangoza, Tuter... Zaragozarainoko populazio gune guztietatik pasako litzateke olatu erraldoia, beti ere Rebolloren arabera.

2001eko martxoan, Nafarroako Gobernuaren erantzuna segurtasuna frogatzeko 108 txosten zituela esatea izan zen. "Ez al dira gebitxo?", dio Patxi Gorraizek, "Itoitz segurna balitz ez lukete horrenbeste txostenen beharrik". 108 txosten horiek ezagutzeko aukera, berriro ere, ukatu egin zitzaizen Koordinakundekoei. Baina azkenean, epaitegietara jo eta Itoitzko bigarren presaren inguruko azterketa lortu zuten. Rebollok aurreikusitakoa dagoeneko gertatzen ari zela baieztatzen zen administrazioaren txosten horretan; urtegia bete gabe ere, bigarren presak bi pitzatu zituen. Eta azkenean urtegiko emergentzia plana ere Itoitzko Koordinakundearen eskuetan dago. Rebolloren txostenak zioena berresten du eta, are gehiago, hark ateratako kalkuluak gainditu egiten ditu. "Azkenean txosten ofizialak, guk enkargatutakoak baino ondorio larriagoak aurreikusten ditu", dio Gorraizek. "Alarmistatzat jotzen gaituzte, baina guk ez diogu administrazioaren txostenetan esaten ez den ezer".

Kontrolik ez

Aurtengo urtarilaren 27an presaren uha-teak itxi eta urtegia 506 metroraino bete zuten. Otsailean zehar hiru aldiz galdu zen kontrola eta uraren maila 520 metrora iritsi zen. Isurbideak ez zuten nonbait ondo funtzionatu. Itoitzko Koordinakundearen ustetan, urtegiaren kontrol falta larriaren erakusgarri da gertatutakoa.

Arriskuen berri ederki jakinda ere, Nafarroako Gobernuak ez du bere jarrera aldatu. Egitekotan, gogortu egin du urtea hasi zenetik. Azken hilabeteetan gertatutakoa "inora ez daraman lasterketa erotzat" jo du Gorraizek eta "jarrera koldar eta faxista" egotzi die instituzioei. Gogora dezagun, urtarilaren 27an, Estrasburgoko Epaitegiak Koordinakundearen demanda onartu zuela jakin baino egun gutxi lehenago, uhateak itxi eta urtegia legeak onartzen duen 506 metroko kotaraino bete zutela, eta hurrengo hilabetean mailaren kontrola hiru aldiz galdu zutela. Gero, apirilaren 28an Nagore herria suntsitu zuten. Eta ekainaren 16an Itoitz iritsi zitzaion txanda.

Horregatik guztiagatik Koordinakundearen erantzukizun penal eta pertsonalak eskatzeko asmoa du. Baina Koordinakundearen urte asko daramatza bide judiziala jorratzen. 1997an Espainiako Auzitegi Gorenaren behin betiko sententziak Itoitzko obrek aurrera ezin zutela egin esan zuen eta urtegia ezingo zela 506 metrotik gora bete. Epaia birritan berretsi du Gorenak, azkenekoz 2002ko apirilean. Eta hala ere 2000ko martxoan Epaitegi Konstituzionalak Nafarroako Espazio Naturalen Legea balioztatu zuen eta Nafarroako Gobernu horretan oinarritu da Gorenaren arabera "ilegala" den proiektuan aurrera egiteko. Gorraizen esanetan, "erabaki lotsagarria izan zen Konstituzionalarena, botere politikoaren injerentzia garbia botere judizialean".

Orain, Gorenak laugarrenez berretsiko du aurretik esana, "edo bere iritzia aldatuko du, dagoeneko edozein gauza espero baitezakegu". Baina horrek luze xamar jo dezake.

Ez da dena galdu

Seguruenik lehenago iritsiko da Europako Giza Eskubideen Epaitegiaren sententzia, Koordinakundearen esanetan, iraila inguruan. Estrasburgok arrazoia emango diela esperantza dute. Garbi dute bide judizialean borrokan jarraituko dutela eta segurtasun alorrean ikerketan ere ahal duten datu gehien eskaintzen segi nahi dutela. Eta urtegia ez dela beteko uste dute: "Espero dezagun arrazoi juridikoengatik izango dela, eta ez arazo tekniko larriengatik".

Kaltearen zati bat eginga dagoela ezin ukatu, hala ere. Inpaktu bisuala handia da dagoeneko, are gehiago herriak suntsituta. Urtegiak 1.100 hektarea hartuko lituzke beteta eta dagoeneko 300 bat urpean dira. "Baina guztiz bete arte ez da beranduegi izango. Herria, etxea, bota dirikigute, baina hau ez da amaiera. Egiteko asko dugu oraindik. Itoitz berreraikitzea eta gure herrira itzultzea ez da utopia bat. Posible da". ■

Virginia Berasategi

emakume bionikoa

ESTITXU EIZAGIRRE / IXIAR EIZAGIRRE

Argazkiak: Alberto Elozegi

Zarauzko triatloian ikusi dugu kirol eta baldintza denetara egokitzeko Virginiaren gaitasuna. Zerbaitegatik da, Munduko Triatloi txapelduna. Getariatik Zarautzerako 2,5 kilometroak igerian egin ondoren, neoprenozko larru-azala erantzi, eta bizikletaz 85 kilometro inguruko malkarretan gora eta behera. Pedaletatik hankak ateratzerako jantzi zituen korrika egiteko zapatilak, kaskoa

kentzen ere segundo bat galdu gabe. Eta 20 kilometro egin zituen, azken metroak Zarauzko kaleetan pilatu zen jendearen bizkar-kolpeek bultzata. Helmugan, lehen emakumea eta parte hartu zuten 285 triatloilarietatik 12.a. Podiumerako goiko mailara igotzen azken indarrak xahutu ostean, galderei umorez eta bizi erantzuteko adina arnas bazuen.

«Diesela naiz, triatloian zara proba luze eta gogorragoa»

Aita igeriketako goi mailako entrenatzailea da, Bilboko kirol elkartean. Ama ere korrikalari izana. Ez zara pedigri txarrekoa...

Bai, aita bizitza osoan kirolari izan da. Igeriketako entrenatzaile zela, Frantziako aldizkari batean triatloiar buruzko artikulua bat irakurri zuen. Hemen oraindik ez zen kirol hori praktikatzeko. Ordurako igerian eta korrika aritzen zen, eta beraz, triatloirako bizikletan ikastea bakarrik falta zitzaion. 35 urte zituen jada, baina bizikletari ekin zion, eta Frantziako triatloietan lehiatu zen. Ondoren kirol hori hona ekartzen saiatu zen, 1984-1985 urte inguruan. Bera izan da Espainiako Estatuan aitzindarietako bat.

Ama oso berandu hasi zen korrika entrenatzen, bigarren alaba izan ondoren. Aita kirol mundutik atera ere egin gabe bizi zenez, bera ere korrika hasi zen, ea horrela maizago ikusten zuen... Entrenatzen hasi, eta 1982an Bilboko maratonia irabazi zuen, eta maratonia Bizkaiko errekorra jarri. Ama distantzia luzean iaioa da, hari berdin zitzaion 20 kilometro korrika egin, 25 edo 40. Maratonia izerditu gabe bukatu zuen

eta! Hernia diskalak, ordea, uztera behartu zuen. Orain inbidia pasatzen du, bizi egiten duelako lasterketa.

Triatloia gero eta herrikoia

Euskal Herrian gero eta jende gehiagok parte hartzen du triatloian. Igeriketa mundutik datoz asko, eta erdi-maila bera ere nahiko altua da. Zaletasuna ere beste lekutan baino beroagoa da Euskal Herrian. Zarauzko kaleetan jasotzen dituzten txalo eta orroek ez dutela parekorik diote triatloiariek.

Gurasoek nola lagundu dizute lehen urratsetan?

Duela urte batzuk arte aita nire entrenatzaile izan da, baina egun Santamariarekin entrenatzen dut. Etxean eta entrenamenduetan beti pertsona berarekin egotea ez da komeni, behar baino gehiago eztabaidatzen bukatzen da eta... Denean laguntzen dit, oraindik batuta jarraitzen dugu.

Amak, berriz, txikitan igeriketa edo korrika edo behar zen lasterketa guztietara eramaten ninduen, alde batetik bestera joaten zen nirekin, aste osoa lanean pasa ondoren larunbata goizean goiz jaikita. Hori ez dut inoiz ahaztu.

Zorte handiko sentitzen naiz. Askok ez da aurrera ateratzen familiaren babesik ez duelako. Nik familiak eman dezakeen dena izan dut. Gauzak ondo doazenean, denak egoten dira alde, eta babeslerik ere ez da falta izaten. Baina ordura artekoa da gogorrera, eta orduan nire benetako babesleak eta laguntza gurasoak izan dira.

Txikitatik ikusiko zenituen lasterketak...

Bai, kakanarru bat nintzela aitaren taldearekin joaten nintzen lasterketetara. Austral talde horretan zeuden Espainiako estatuko onenak: Carlos Santamaria, Eduardo Burguete, Iñaki Arenal... Askok gustatzen zitzaidan giro hori. Gogoratzen naiz lehen aldiz Donostiako Kontxan, triatloia ikusten egon nintzela. Txikitatik gure asteburuak horrelakoak izan dira: lasterketa herrikoietara joan, eta lehenengo nik korrika egiten nuen txikiekin, gero aita ateratzen zen helduetan, eta babarrun jate tipikoa eginez bukatzen genuen.

Nola hasi zinen kirola egiten?

Hiru urterekin jada aritzen nintzen uretan plitiplasta. Zazpi urterekin hasi nintzen igeriketako lasterketetan. Ez zaizkit falta txanoa estu eta bainujantzia jarioan agertzen naizen argazki tipiko horiek. Nahiko lan izaten nituen orduan 50 metro igeri egiten!

Eskolan ikusten zuten korrika ongi egiten nuela, eta atletismo taldean sartu nintzen. Baina korrika egitea barrutik ateratzen zitzaidan, ez nintzen horretarako prestatzen. Igeriketa entrenatzen nuen, eta tarteka joaten nintzen korrika aritzen ziren pista. Euskadiko kros txapelduna

Enbat eta nahiago»

izan nintzen junior mailan, Bizkaiko txapelduna ere bai, infantil mailan pistako 2.000 metrotako errekorra neukan Bizkaian...

Entrenatu gabe ere ongi nenbilen korrika, eta denek esaten zidaten igeriketa utzi eta korrika hasteko. Igeriketan ez nintzen markaz kanpoko, baina oso konstantea naizelako eta pare bat

Hiru kirol bateraezin?

"Teoria nagusiak kontrako kirolak direla adierazten badu ere, adituek egin dituzten beste ikerketa batzuek diote, justu gihar berak lantzen ez direlako, triatloiak lesio gutxiago eragiten dituela. Bizikletan landutako giharrak korrikan landutakoekin orekatzen dira. Txirrindulariak beti gihar berak lantzen ditu, eta txikitzeiko arrisku gehiago du. Nik ez dut egunero korrika egin edo bizikleta hartzen."

Zure gorputzak 8 orduko atsedena behar du.
Zure begiek 24 orduko lasaitasuna.

Zure lasaitasuna da garrantzitsua. Horregatik, **MultiOpticas**en gure produktu eta zerbitzu bakoitzean kalitate eta garrantiarik handiena emateko konpromisoa hartu dugu. Izan ere, nahiko genuke zu gustura egotea Espainiako optika-sarerik handieneko - **MultiOpticas** - profesionalengan konfiantza izan duzulako

**ZINKUNEGI
MULTIOPTICAS**

ZERBITZU OPTIKOETAN 1^a
Herroni, 4 - DONOSTIA

«Nire buruaren aurkako lehia»

"Kirol denetan bezala, irabazi nahi izaten dugu, eta kito. Baina iraupen luzeko frogetan, geure buruarekin daukagu lehenengo erronka. Geure burua garaitzea, muga fisiko eta mentaletara iristea, abentura bat da. Hawaiiiko lasterketan, esaterako, lehenengoari bezala itxaroten dio zaletuak azkenari, eta denei egiten zaie erreberentzia. Denborak ez du axola, iristea bada nahikoa poz." Ezkerreko argazki honetan Berasategi Zarautzen ekainaren 14an egin zen distantzia luzeko triatloian ageri da. Bera izan zen irabazlea.

obario ditudalako egiten nuen. Eguneroko lana da igariketa.

Hazteko garaian sortuko dira ezberdintasunak...

Garai gogor bat izan nuen, ni ez nintzen handia eta besteek luzatua eman zuten. Aitari esaten nion, lehen atzean uzten nituenek orain aise hartzen zidatela aurea, eta pazientzia izateko erantzuten zidan. Arrazoi zuen, eguneroko lanarekin eta ni ere luzatu nintzenean (ez naiz gehiegi hazi, baina) lortu nuen besteak berdindu edo aurreratzea.

Kirola egiten duen neska batengandik mutilengandik adina espero izaten al da?

Orain dela gutxi arte, familiak aitari esaten zion bere eraginagatik egiten nuela kirola, ez neure gustuz. "Neskatala gaixoa, lehertu egingo duzue..." Hori, noski, neska naizelako da, eta

hemen nesken artean ez dagoelako kirolerako tradizio handirik. Mutila izan banintz, "hau bai gizona, hori da entrenatzea!" esango lidakete. Aurrera atera naizen heinean ulertu dute, harro daude, eta sinesten hasi dira ez dudala behartuta egiten, gustura ari naizela.

Gaur itsasoan igeri egin duzue. Igerilekuan baino gusturago?

Itsaso zabalekoa benetako zeharkaldia da, abentura bat. Zenbat eta froga gogorragoa, orduan eta gusturago egiten dut. Itsaso zakarra badago, hobe. Erronka bat baita niretzat.

Igerilekuan baino hobe igeri egiten dut itsasoan. Horregatik pentsatzen dut, "itsaso hau niretzako gogorra bada, besterentzat gehiago". Ni iraupen luzeko kirolaria naiz, erabateko diesela. Triatloian ere, froga luzeetan nabil ondoen.

Oso estilo ezberdina da itsasoko igeria. Ez da olatuen kontra borroka egin behar, olatuarekin dantzatzen jakin behar da. Olatua sentitu behar da. Besoak gehiago atera behar dira, eta aldiz, batzutan haizeari ematen diogu besarkada...

Esaten da triatloiko hiru kirolak, alegia, igeri egin, bizikletan ibili eta korrika egitea ez direla bateragarriak.

Horrela esaten da, bizikletan ibilita lantzen diren gihar-taldeak ez direlako bizikletatik jaitsi eta korrikari ekiten diogunean lantzen ditugun berak. Gogoan dut bizikletan ibili ondoren korrika hasteko esan zidaten lehen aldia ez nuela pausoa ematen ere asmatzen. Baina entrenamendu ordukin plazer bihurtzen da, eta gaur da eguna gusturago korrika egiten dudana bizikletan ibili ondoren, besterik gabe hasita baino.

Teoria nagusiak kontrako kirolak direla adierazten badu ere, adituek egin dituzten beste ikerketa batzuek diote, justu gihar berak lantzen ez direlako, triatloiak lesio gutxiago eragiten dituela. Bizikletan landutako giharrak korrikan landutakoekin orekatzen dira. Txirrindulariak beti gihar berak lantzen ditu, eta txikitzeiko arrisku gehiago du. Nik ez dut eguneroko korrika egin edo bizikleta hartzen.

Hiru kirol horietan non aritzen zara ondoen?

Orain, bizikletan. Lehen igeri eta korrika egiten nituen ondoen. Bizikletan hasi nintzelako beranduen. Uretatik atera, eta bizikletako froga bukatzeko desiratzen egoten nintzen. Bizikletan neukan hobetzeko tarte gehien, eta orain hor jaten diet denbora besteci. Gainera hemen bizikletarako tradizio handia dago, ingurua ere egokia da entrenatzeko, eta beti dago norekin entrenatua.

Distantzia ezberdineko triatloiak daude, eta mota bakoitzak arau bereziak ditu. Nola baldintzatzen du horrek lehiatzeko modua?

Distantzia luzeko triatloietan bizikletako frogan ezin da aurrekoaren gorpuean joan. Distantzia olinpikoetan, aldiz, bai. Beraz, distantzia olinpikoko triatloian garrantzitsua da igerian ondo egitea, bizikletako froga pasokoa da, taldean joaten gara, eta ondoren 10 kilometroko "lasterketa herrikoa" izaten da. Horregatik, distantzia olinpikoko triatloian lehiatzeko igerian egin behar da, eta irabazteko korrika.

Entrenamendua ere egokitu egin beharko dut, bizikletan hainbeste aritu beharrean, igerian eta korrika egin beharko dut kalitatea hobetzeko.

Nolakoa da zure entrenamendu aste bat?

Astelehen, asteazken eta ostiraletan korrika egiten dut, goizez. Arratsaldez igeri egiten dut, eta batzutan gimnasia joaten naiz. Astearte eta ostegunetan, goizean bizikletan ibiltzen naiz, eta arratsaldez igerian. Larunbatetan igerian gogor egiten dut, ondoren 80 kilometro bizikletan, eta ordu bete korrika. Esan liteke, beraz, astean behin triatloi bat egiten dudala, kirol batetik besterako aldaketa entrenatzeko. Igandetan ordubetxeko luze bat egiten dut bizikletan, baina lasai.

Astea horrela planifikatuta dut urte osoan, baina pixkanaka joaten naiz distantziak luzatzen. Abenduan distantzia edo denbora gutxiago entrenatuz hasten naiz, igandetan jai hartuz.

Bakarrik edo taldean entrenatzen duzu?

Igandetan zikloturistekin ibiltzen naiz. Tira, zikloturistak deitzen zaie, baina a zer abaila hartzen duten! Ni baino hobeto dabiltzanak izaten dira talde horietan, eta haiei segika pike puntua harrapatzen dut, lehiarako beharrezkoa den txispa hori. Igeriketan ere, bakarrik aritu beharrean Leioako Azkartza igeriketa taldearekin entrenatzen dut. Taldeak asko laguntzen du kirolean.

Baina bakardadeaz gozatzen ere ikasi dut. Batzuetan bakarrik joatea gustatzen zait. Pultsometroarekin entrenatzen al duzu?

Lehen bai, baina orain ia ez diot begiratu ere egiten. Badakit une bakoitzean zenbatean joan behar izaten dudana, eta pultsometroa begiratu gabe ere, badakit zenbatean noan. Neure burua ederki ezagutzen dut. Sentsazioen arabera badakit neure burua nola dagoen. Lehen zorrotzagoa nintzen pultsometro kontuetan, orain neure buruari entzutea gustatzen zait, eta egun batean 70ean joan ezin badut, 60an noa eta kito. Hurrengo batean indartsu banago, 80an joan beharrean 90ean joaten naiz. Arauk baino, sentsazioek gidatzea gustatzen zait.

Masajista lagun ona izango duzu.

Derrigor, astean behin joaten naiz gutxienez, eta askotan bitan. Gihar denak lantzen direnez, goitik beherako masajeak hartu behar izaten ditut, hankako behatz loditik hasi eta belarrietaraino. Gainera hanka bat bestea baino luzeagoa dut, eta gehiago kargatzen zait. Jadanik oso ondo ezagutzen nau, ez diot esan beharrik izaten zerk ematen didan mina, eta berak igartzen dit zertan ibili naizen.

Zer pentsatzen duzu lasterketan zehar?

Smashing-Pumpkins taldearen kantu bat kantatuz joan nintzen triatloi osoan zehar Zarautzen. Gutxienez disko bereko beste kantu bat gogora ekartzen saiatu naiz, baina alferrik, betikoarekin pasatu dut arratsalde osoa. Kirol erritmoarekin bat zetorren kantua, eta horri eutsi diot. Bukaeran herrira sartu, eta zaletuen giroarekin, oilo azala jarri zait, eta bati eta besteari kasu eginaz joan naiz, pozari eutsi ezinda.

Normalean neure buruarengan pentsatzen joaten naiz, hankak, besoak edo atal bakoitza nola doan arreta jarritz.

Lasterketaren biharamuna zer moduzkoa da?

48 ordu geroago pasatzen du faktura latza, biharamunean baino gehiago.

Nolakoa da lehia kirol honetan?

Kirol denetan bezala, irabazi nahi izaten dugu,

Curriculum

- **JAIO:** Bilbon, 1975ean.
- **TRIATLOILARIA**

Ibilbidea

- 1991. urtean hasi zen triatloian.
- Egun, Mijaseko Trialandalus taldean dabil.

Palamaresa

- 2003ko Munduko txapeldun, distantzia luzean.
- 1997 eta 2002 urteetan Munduko Txapelketan brontzea distantzia luzean.
- 1997an Europako Txapelketan bigarren.
- Euskadiko txapeldun, 10 aldiz.
- Espainiako txapeldun 1994, 1996 eta 2001 urteetan.
- Espainiako distantzia luzeko txapeldun 1995 ta 1996an.
- Espainiako esprint distantziako txapeldun 1997an.

gure
arte
euskaraz

Bizkaiko Foru
Aldundia

Diputación Foral
de Bizkaia

Bertsoa

DOINUA:
SEMAFOROA GORRI ETA BERDE

Erronka zeure buruaz bada
ez hainbeste nor gailendu,
irautea da garrantzitsua
bidean nola mantendu.
Lan ezberdinak egiten dira
gihar ezberdinak landu,
baina denetan saiatsu behar
ezin da bakar bat kendu.
Agian zuen proba bakoitzak
bizitza bat ematen du?

Aitor Mendiluze

eta kito. Baina iraupen luzeko frogetan, geure buruarekin daukagu lehenengo erronka. Geure burua garaitzea, muga fisiko eta mentaletara iristea, abentura bat da.

Hawaiiko lasterketan, esaterako, lehenengotari bezala itxaroten dio zaletuak azkenari, eta denei egiten zaie erreberentzia. Denborak ez du axola, iristea bada nahikoa pozt.

Distantzia luzeko Munduko Txapelketa bi euskaldunek irabazi duzue, Eneko Llanosek eta zuk. Aurten oso garai onetan tokatu da Munduko Txapelketa. Distantzi luzeeneko triatloia denez, gihar bolumenak landu behar dira bereziki. Eta aurten denboraldi hasieran jokatu denez, Munduko Txapelketa prestatzeak oinarri sendoa eman digu denboraldi osorako, eta ondoren entrenamendua distantzia motzagoetarako egokitu dugu. Beste urtetan denboraldi erdi edo bukaeran izaten zen Munduko Txapelketa, eta oso zaila zen garai horretarako distantzia luzeena prestatzea.

Espainiako ekipoak taldekako bi frogak ere irabazi ditu (neskena eta mutilena), eta denek dudak jarri dute gure garaipena. Ea "formula magikorik" erabili al dugun ere galdetu digute. Gaizki egiten dugunean gaizki gabiltzalako entzun behar izaten ditugu, eta ez zen besterik falta, irabazi dugunean garrantzia kentzea!

Motibazioak asko eragiten duela garbi daukat. Aurten posible zenaz konbentzitu dut neure burua.

Nolakoa da Euskal Herriko maila?

Espainiako Estatu mailan onenetakoa da, Katalunia eta Galiziarekin batera. Garai batean Espainiako selekzio osoa euskaldunok osatzen genuen, madrildar bat salbu!

Gainera, hemengo erdi maila oso altua da. Jendea hasi eta konturatzerako harrapatu egiten du kirol honek, asko entrenatzen dute eta

Olinpiar Jokoei uko.

2000ko Jokoetan parte

hartzeko aukera neukan.

Baina uko egin nion, psi-

kikoki ez nengoelako

ondo. Lau urte paseak

nituen horretarako

entrenatzen, eta koko-

teraino bukatu nuen.

Uztea ere pentsatu

nuen. Jokoetara joateko

ardura eta arrazoi

zerrenda bat neukan,

baina "zerrenda horre-

tan non nago ni?", pen-

tsatu nuen. Besteren-

tzako lehiatzen nuen,

gaztetatik sari asko ira-

bazi nituen bezala beti ira-

baztera derrigortuta

sentitzen nintzen...

Gehiegi estutu nuen

neure burua. Ez neukan

gogorik, eta ez zeukan

zentzurik Jokoetara joa-

teak. Ez zait sekula

damutu erabaki hori.

Garrantzitsuena ni ondo

egotea da.

sekulako maila hartu. Txirrindularitzak duen zaletasunari esker triatloia txertatu egin da, Euskal Herritik kanpo asko aldatzen da egoera. Han inor ez da egoten lasterketa ikusten. Hemen beste kirol kultura bat dago.

Emakume eta gizonen egoera berdina da triatloian?

Esan liteke baietz. Emakume eta gizonezkoak berdin tratatzen gaituzte babesleek, diru bera irabazten dugu. Emakume gutxiago dabil triatloian, eta logikoki, babesleak dituzten emakumeak ere gutxiago dira. Lasterketetan ere denok egiten dugu frogak eta distantzia bera. Eta triatloiko aldizkari berezietan ere emakumeek lehen orria hartzen dute, gizonek bezala.

Nola dago triatloian munduko panorama?

Amerikako Estatu Batuetan du tradizioirik gehien triatloiak. Orain, mailaz, Australia dabil puntaren puntan, oso igerilari onak baitira. Eta gu ere ez gara atzean geratzen, zer arraiol!

Frantzia beste kultura bat dute kirol honekiko. Hamaika frogak jokatzen dira, eta han triatloilariak ezagunak dira.

Zer ondorio ekartzen dizkio osasunari, epe luze-
ra, triatloiak?

Ez dakit, oraindik ez dugu ezagutzen triatloilari jubilatutik! Hemen oso kirol berria da eta. Baina nire iritziz, eliteko kirol denak dira kaltegarriak osasunarentzat. Bai fisikoki eta mentalki.

Zein dira zure helburuak?

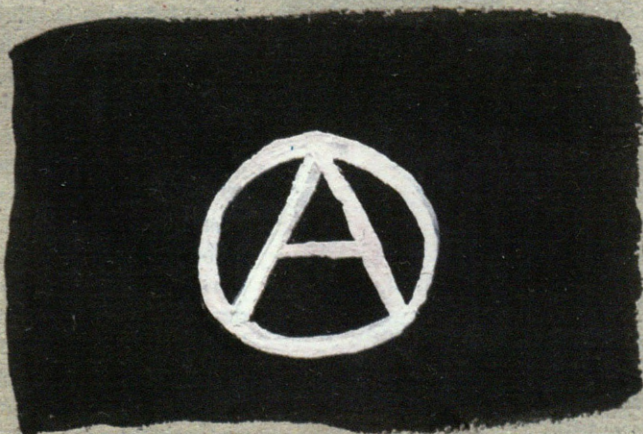
Atenaseko Olinpiar Jokoetan sartzeko puntu bila hastea, eroa bezala. Baina ez nago obsesionatuta. Hainbeste lehiaketa eta frogak ezberdin daudenez, batean ezin bada bestean saiaturik naiz.

Askok ikasi nuen aurreko Olinpiar Jokoei uko egin nienean. Benetan nortzuk dauzkadan ondoan ikusi nuen, dena ondo doanean oportunistak asko dagoelako. Barrura begiratu eta zer egin nahi nuen pentsatu nuen. Oraindik ere izaten ditut gorabeherak, gehiegi pentsatzen duen pertsona naiz. Baina beharaldi horiek gero eta gutxiago izaten dira, eta gutxiago irauten dute. Ikasi dudaren seinale. Lehen dudu batekin mundua erortzen zitzaidan, orain aurrera ateratzen naiz.

Askok bidaiatuko duzu triatloia- ren aitzakian.

Kontinente denetan egon naiz. Europan ez dakit herrialderik ba ote dagoen zantzu bat dudarik. Baina aisi hutsez bidaiatzeko gogoak dut. Izan ere, lehiaketetan ez dugu askorik ikusteko aukerarik izaten. Hala ere, edozein lekura joanda mundu osoko jendea ezagutzen dugu, kultura nahasketa aberatsa da ■

BANDERA BELTZAK KOSTAN

BAINA NON DA MARK LEGASSE ?

Datozen lau urteetan: herrigintzan

Maiatzaren 25ean, Hego Euskal Herrian, Udal, Foru Aldundi eta Nafar Parlamenturako hauteskundeak egoera oso berezi batean eman dira. Azken hilabeteetan demokraziaren oinarrien atzerakada itzela eman da. Batetik, eta urte gehiegitik hona, herri honen defendatzaile omen den ETA erakundeak biolentzia erabiliz, funtsezko giza eskubideen aurka ekiten dio, sufrimendua eta samina barreiatuz.

Bestalde, eta biolentzia hori aitzakiatzat harturik, estatu estrategia garbi bat ari da aurrera eramaten Madrildik, Zuzenbideko Estatuaren oinarriak hutsaren hurreneko parean utzirik, alderdi interes batzuen alde jokatzuz, azken helburua abertzaletasunaren aurka joatea delarik.

Ondorioz, Eusko Alkartasunak "Demokrazia defizit" bat bezala definituriko eszenatoki politiko arriskutsu batean kokatuta aurkitzen gara. Demokrazia, hurkoarekiko errespetua, giza eskubide guztien defentsa eta beste balio demokratikoak gure eguneroko ekintzetan aldarrikatzen ditugunok, edozein urraketaren aurrean gure ahotsa altxatuko dugu, gure salaketa egikarituko dugu. ETArek ekintza justifikaezinak beti salatu eta gaitzetsiko ditugu, elkarriketa bideak defendatzen ditugun bitartean, konponbiderako tresna baliagarri gisa.

Demokraziaren zentzu berberean, pertsonen hauteskundeetara aurkezteko eskubidea ere defendatuko dugu. Abertzaletasun eta herri honen aurka joatearen helburu honetan, Madrildik Estatuaren "denak balio du" estrategia ere salatuko dugu. Politikan, "denak ez baitu balio".

Demokraziaren arauak defendatu behar dira eta ezin da legedia norberaren komenientziara eta komeni den uneetan aldatu, gehiengo osoaren erabilera txarra eginez. Zein demokrazia sinesgarritasun ematen du botere banaketa urratuz gain, ordezkartzaren isla duen erakunde garrantzitsuena, hots, Legebiltzarra ere zapatu nahi duenak? Edo justiziaren eta legeen prozedura arauak aldatzen dituenak?

Gizarteak, probokazioa eta krispazioa sortu nahi honen aurrean, irmo baina buru hotzez erantzun behar dio. Ezin dugu desestabilizazioaren jokoan sartu, ezin dugu abertzaleen artean elkar joka aritu, ezin dugu Madrildik gure herriaren aurka pentsaturiko estratjia honetan Alderdi Popularra eta

INIGO AZKONA

Egoera
honen erantzulea
Euskal Herriaren
aurka egiten
duten indarren
estrategia da,
eta guztiok
gogoeta egin
beharko genuke
zein izan den
gure parte
hartzea guzti
honetan.
Bereziki,
beren burua
esklusiban ezker
abertzaletzat
jotzen dutenek
egin beharko
lukete

Alderdi Sozialistaren jokoan erori. Izan ere, ondo baino hobeto ateratako kalkuluen arabera, PP eta PSOEn itunaren etsairik nagusia den abertzaletasunak, Batasunaren illegalizazioa medio, ordezkartza galduko luke. Eta, ondorioz, indar abertzaleek erakundeetan partaidetza gutxiago izango lukete gure herriaren eskubideak defendatzeko.

Eusko Alkartasunaren aburuz, alderantziz, arau demokratikoen bidez erantzun behar dugu, arrazoiak izateak ematen duen zilegitasunez eta ziurtasunak ematen duen serenitatez.

Hori da Eusko Alkartasunako zinegotzi, alkate eta bestelako kargu publikoek dugun helburua. Ordezkatzen dugun herriak gudan jarri du konfiantza herri honek aurrera egin dezan, giza eskubide indibidual zein kolektiboen defentsatik. Honen arabera, jakina da, badagoela gizarteko zati handi bat erakundeetan ordezkartzarik izango ez duena.

Egoera honen erantzule zuzena Euskal Herriaren aurka egiten duten indarren estrategia da, eta guztiok gogoeta egin beharko genuke zein izan den gure parte hartzea guzti honetan. Bereziki, beren burua eskusiban ezker abertzaletzat jotzen dutenek egin beharko lukete. Kanpaina aurretik, kanpaina bertan eta baita ondoren ere eramanez duten estrategia horren ondorioak zer nolakoak izan diren Euskal Herriko gatazkari irtenbide egokia emateko, eta euskal gizarteak hainbestetan aldarrikatu duen bake eta normalizazioa lortzeko. Beren jarrerak, azken finean, zertan laguntzen duen. Madrildik finkaturiko estratjia murgildurik, egoeraren injustizia erakundeetako ordezkartzatik defenda zezatela bermatzeko lan eta pausoak eman ordez, beste alderdi abertzaleekiko erantzukizuna exijitu dute, egin beharreko lan arduratsu eta serioa desbideratuz. Arazoari erantzun arduratsua eman ez ezik, erakundeetatik egoera sala zezaketen, eta ez da hori hautatu duten bidea. Ondorioz, beraiei dagokie, hein handi batean gertatu denaren eta jokatu duten paperaren gogoeta serioa egitea!

Eusko Alkartasunaren elkarriketa aldarrikatzen jarraituko dugu, bide politiko eta demokratikoak erabiliz, salbuespenik gabe, guztiontzat giza eskubide guztiak errespetatu daitezkeen exijituz. Eta hori guk, ordezkariok, bermatuko dugu erakundeetan egindako lanetik. ■

Joxe Mari Ostolaza

FUTBOL ENTRENATZAILE OHIA

Hola, hobe

Izan liteke oe, oe, oe... klonikoaren etxeko alternatiba. Hola, hobe, hola, hobe... Realarena aurtan, hauskorra orekan. Xabier Azkargortari irakurri nion, bera bere entrenatzaile izaerak ez zuela abandonatzen. Uste dut ongi hartu diodala mezua, nire xumean hori bera bizi dudala uste baitut. Hamabost bat urtetako eskarmentuan ezagututako inguruaren pobrezia ez nau abandonatu. Real, Gipuzkoako futbol eredu legeztatu finkatu pentsamendu kontserbadorearen emaitzek erre-kara zeramatela, Ormaizteguiarena baino britainiar kapitain mediatiko batena onartu eta jarraitzearen kausaz, etxe barruan zeukan gazte batengan ezarri behar izan zuen desastrea ekiditeko ardura. Olabe du izena. **"Talde honi, txispa falta zaio"**. Hala zioten kazetariak, zuzendariak, entrenatzaile frustratu publikoek, eta mimetismoz futbolera inguratu berriek gure etxeko motorrek txisparik ezean lo eta lanik ezin dutela egin jakiteke nonbait. Iraupena, indarra, abiadura. Horra entrenatzaile batentzat zer den txispa, pertsonen buxia, mekanikoa motorretan antolatuko ez balu inultizat joko genukeen arrazoia, entrenatzaileengan behar eta jokariengan uzten dugun errua, hauengan lan bereziak erakarri eta pizten duena. **"Futbolearen, dena dago jada asmatua"**. Zuzendari eta entrenatzaile zenbaiten gogoko esaldia. Funtzionarioen erresuman, alfer intelektual erregeen aitzakia, beren ezinen adierazgarria. Olabek, taldea erreka zulo ertzetik aldentzeko gauza izan zenak, klubaren antolatzeari ekin zion bere memento-ko arrakastari zentzu sendoagoa eman eta proiektu iraunkorragoa bilatuz. Nantesen aurkitu zuen, omen, Realak behar zuen pertsona, entrenatzailea. Multidiziplinarra den jardunari beharrezko kalitatea emango liokeen taldeburua nahi zuen eta hura ekarri.

GAIZKA IÑOZ

"Nik ez dut dimitituko, bota egin behar-ko naute". Etxe barruko egituretatik aspiradora pasa, eta urtetan metatutako ezeragite, zabarkeri, nagi eta handiuste ergelak zakarrontziratzuz, zeuden pertsona baliotsuak berreskuratu egin zituen lan berrirako. Eta motorrak martxa hartu du.

Renald Denoueixek, orkestrako zuzendaria bailitzan -Menoti argentinarraren adibidea erabili arren -partitura zehatza ekarri zuen berarekin. Pentsamendua. Lehendik Realean baztertuta zeuden espezialistak bildu, eta sailez sail ekin zion lanak egituratzeari. Orokor-tasuna ipar, zatika landu, zatiak tolestatu eta iganderoko kontzertuak izan ditu lanabes eta

era berean xede. Teknologiak eskaintzen dituen ahalak baliatuz, egituratutako prozedurak aztertu egin dituzte taldean hobekuntzaren xerka, entrena-tzaile bakoitzari dagozkion ardu-rak zehaztuz eta entrenamen-duak finkatuz orkestrako jole bakoitzarena, sailena eta zuzen-dariena hobetuz, partitura eta kontzertuak irabazten dutela jakitun. Berarekin lanean jardun duen baten arabera, informazioa ezagutza bilakatzuz, baloia eta tal-dearen joko jotzen ditu ezin-besteko helburutzat, arrakastaren oinarri. **"Zuek, jokalaria adina entrenatzaile duzue"**. Ez dut dudarik egiten, orain artean holako txantxak egiten zituztenak -Realean bertan- talde lanaren apaiz bilakatu zaizkigula derrepentean, errekaratzearen infernu beldurrek eraginda. Badakigu, jakin, frakasaren usaina ustelarena dena, eta borrokatu gabeko arrakastarena perfumatua, perfumatuetan gus-tuko izerdiarena izan baldin badugu ere eredugarri. Lana,

zorrozatasuna, oreka, eraginkortasuna, fidel-tasuna... Nantesekoari buruz entzundakoak eta irakurritakoak dira. Nik, bere talentua aldarri-katu nahi dut, balore horiek talentuaren ondorio zuzentzat hartzen baititut. Puntu-ali-tatea bezalaxe, garaiz ibiltzea alegia. ■

«

Etxe barruko egituretatik
aspiradora pasa, eta urtetan
metatutako ezeragite,
zabarkeri, nagi eta handiuste
ergelak zakarrontziratzuz,
zeuden pertsona
baliotsuak berreskuratu egin
zituen lan berrirako.
Eta motorrak martxa hartu
du. Renald Denoueixek,
orkestrako zuzendaria
bailitzan -Menoti
argentinarraren adibidea
erabili arren-, partitura
zehatza ekarri zuen berarekin.

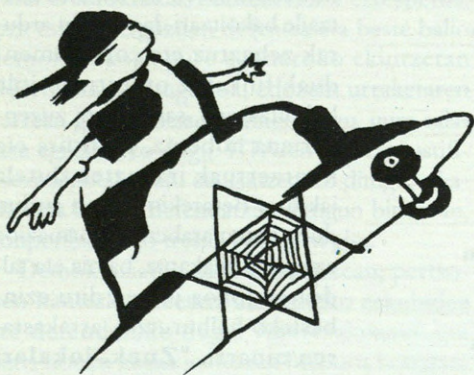
»

Memokrazia

Berria", kalean. Ryszard Kapuscinski poloniarak, kazetarien deontologiaz: "Kazetaritzan ez dago burdinazko araurik. Malguak dira. Erabaki bat hartzerakoan, etika eta geure zaporea (albistea sentitzeko geure modua) nahasten dira".

Arau informatiboak, manipulazioaren eta arinkeriaren plazan. Arau estilistikoak, erreto-rika narratzailearen eta agentzietako prosa antzuaren arteko erdi bidean. Arau etikoak, politikoki zuzenaren eta norbere kontzientziaren arteko oreka beti ere zailean.

Ez, ez dago burdinazko araurik. Hona burdinazkoak diren kontu bakarrak: zentsura, bai goitik datorkiguna bai geure buruetan bertan goxo eginda bizi dena; adierazpen-askatasunaren kontrako erasoak; makilaren eta askatasunaren artean, beti makilaren aldeko apustua egiten duen *memokrazia*. ■

Deabruaren muinoak

Noizean behin, iragan hurbileko gertakizun lazgarriak berritzen dizkigute hedabideek, eta albisteen amaraun berera ekartzen hiltzaileak, susmagarriak eta konplizeak, eta beren biktima hildakoak: Brouard, Galindo, Korta, Amedo, Lopez Riaño, Arrospide...

Oro berdintzen duela dirudien amaraun horretan argia egiten ahalegindu beharra dugu, toki ilun desatseginetan amaraunak esku-kolpeka kentzen ditugunean bezala...

Berlin inguruetan badira alemanek *deabruaren muinoak* izendatzen dituzten ehun-berrehun metroko tontortxo batzuk. Belar berde distiratsuz estaliak, jendeak estimu handitan ditu nahiz uda partean goitibeherekin ibiltzeko nahiz neguan eskiatzeko.

ALBERTO ELONEGI

Bush-en itzal

erabatekora

babestu den

Aznarren

memokraziak

nori emango

Asturiaseko

Printzearen

saria, eta

Susan Sontagi

Gazte jendeak uste du muinoak naturalak direla, hantxe egon direla mundua mundu denetik; adineko jendeak, berriz, ez du oroitzapen zahar mingarriak berritzeko gogorik. Demagun bere ilobatxoak *skate-wardaz* egindako akrobaziak txalotzen ari den amona xarmagarri hori: *trümmerfrau* bat izana da agian, Bigarren Mundu Gerrak Berlingen utzitako hondakinak erretiratzeko eta pilatzeko aritu behar izan zuen emakume haietako bat.

Hondakinekin batera, oroitzapen lazgarrienak ere -gehiegikeria ideologikoak, gehiegikeria kriminalak- belar berde distiratsuen azpian. Gainean, bizitza aurrera doala dioen egunerokotasun natural hori.

Bizi al liteke ahaztu gabe? Baina nork ahantz dezake bihotzeko zimikoak ez sentitzeraino? Zenbat *deabruaren muino* gutariko bakoitzaren bizitzan! ■

Itoitz

Oi lur, oi lur, oi ene lur nerea, oi, goiz eme, grina gaiztoz bete! (...) Oi, ene lur, baninduzu zerea, zu landu, ta zure sariz ase! Baina... ezin: beheko senper gorriak narama... Agur, soro, sagar, mendiak! ■

Zorrotz eta zintzo

Ruth Lilly, poesia idazten duen emakume bat. "Poetry", munduan den poesia aldizkaririk garrantzitsuenak. Ruthen hara bidaltzen ditu bere poemak. "Poetry"koen ustez, ordea, poemek ez dute balio estetikorik, ez dira argitaragarriak.

Aldizkarikoek hogeita zortzi dolar -huseria bat- ordaintzen dute argitaratutako soneto bakoitza. Ez dira aberatsak -aldizkaria beti dabil sos faltan-, poesia maite dute. Baina... Ruth Lilly AEBetako emakume aberatsenetako bat da. Sonetoren bat argitaratuko balioite... Ez dira hain txarrak ere...

Baina, ez. "Poetry"koek zorrotzasunarekin lortu dute aldizkariak duen izen ona eta kalitatea, ez diruarekin. Nahiago, bada, gosez hil, aldizkariaren ohorea zikindu baino.

Orain dela aste batzuk, ordea, horra "New York Times"ek editorial bat eskaintzerainoko gertakari harrigarria: haserretu ordez, Ruth Lillyk ehun milioi dolarreko saria eman die "Poetry"ko arduradunei.

Zorrotz eta zintzo jokatzeko, Ruth Lillyk ez omen die besterik eskatu. ■

irudiak:

Antton Olariaga

Kutsadura

Garai batean, legenarrak jotako gaixoeak joaleak eramaten zituzten lepotik zintzilik jendea kutsaduraren arriskuaz ohartarazteko. Azken urteotako euskal politikagintzak denok legenardun bihurtu gaitu -nazionalista zein pepero, ekidistante zein torero-. Baina egun ez da legenarduna joalea daramana; *sanoak* dira *sanoei* iragartzen dietenak *gaixoaren* presentzia: "*Jakitzaik, jakin, izurridun borren botoa onartzen baduk, kutsatuta hagoela beu ere!*". ■

Gaitza metafora gisa

Susan Sontag-ek askotan adierazi du Bushenganako mespretxu goitik beherakoa eta muinetatik erraierainokoa. Hona "Gaitza metafora gisa" saio gogoangarriaren egileak Irakeko gerrari buruz botatako hiru perla:

"Bush oso ergel idiota da, baina ez da bera politika egiten duen pertsona; inguruan jende oso azkarra dauka, zer egin behar duen primeran dakien jendea".

"Ohartzen al zarete Ameriketako Estatu Batuek ez dutela nazioarteko edo ingurugiroaren babeserako edo beste zernahi klasetako itunik egiten beren askatasuna ez mugatzeko?".

"Inork ba al daki biztanleriaren ehuneko hogeia bakarrik eman diola botoa daukagun presidenteari?".

Bushen itzal erabatekora babestu den Aznarren memokraziak nori emango Asturiaseko Printzearen saria, eta Susan Sontagi. Eta Fatima Mernissi disidente arabiarrari. Eta Lula Brasilgo presidenteari.

Kontraesana? Kontzientzia txarra? Balore liberaleri balore espiritualak ere badaudela erakutsi nahia?

Egokitzapena: eskuinak dena irensteko eta bereganatzeko duen abilezia sekulako hori. ■

Goodbay, goodbay!

Otto Premingerren edo Frank Capraren film bateko fotograma dirudien argazki bat, zuri-beltzean. Auto beltz bat, leihoa zabalik. Bertan, bi haur kamerari begira. Ezkerreko mutil koskorra Michael Rosenberg da, eta bere anaia Roberten lepoa inguratzen du bi besoez. Emaaten du anaia txikia babestu nahi duela.

Litekeena da argazkia Sing-Sing kartzela aurrean aterea izatea. Hala balitz, gurasoak bisi-tatzera joan dira bi mutikoak.

-Michael, aita eta ama zergatik daude kartzelan?

-Espioiak omen dira.

-Eta zer da espioi bat?

-Nazioaren segurtasuna kolokan jartzen duen gaizkile bat.

-Baina aita eta ama... gaizkileak dira?

-Aita eta ama dira, Robert, aita eta ama dira.

McCarthyk atxilotu ditu bi mutikoen gurasoak. Edozein gauza zaio on eta egoki, baita sorgin-ehiza ere, komunismoari irabazteko lehian: McCarthyk ez du Rosenberg senar-emazteen aurkako frogarik lortu, baina, hala ere, aulki elektrikoan hilko dituzte. Borreroak argi-indarrari eragiten dion une berean, anaia zaharrak txikiari: "*Bukatu da dena, Robert, hori izan da guztia. Goodbye, goodbye!*".

Rosenbergtarren kasuak sekulako eskandalua eragin zuen, duela berrogeita hamar urte, Mendebalde osoan. Orain, seme gazteak, Robertek, bere orduko esperientziak eta kasuari buruz ikertutakoak kontatu ditu liburu batean. Semeak ez omen du garbi gurasoak espioiak ziren ala ez. Baina, hala izan balira ere, haien jokabidea zurretzen du, modu guztiz harrigarrian zurretzen ere: "*Edozein gauza zen on eta egoki, baita errusiarrei informazioa pasatzea ere, Adolf Hitlerri irabazteko lehian!*".

Denak balio du araupean jokatu zuen McCarthyk, *denak balio du* esaten ari zaigu Robert ere. Itzali zaizkio, antza, Michael, anaia zaharrak, esaten zizkion hitz xalo bezain eder haiek:

-Aita eta ama dira, Robert, aita eta ama dira. ■

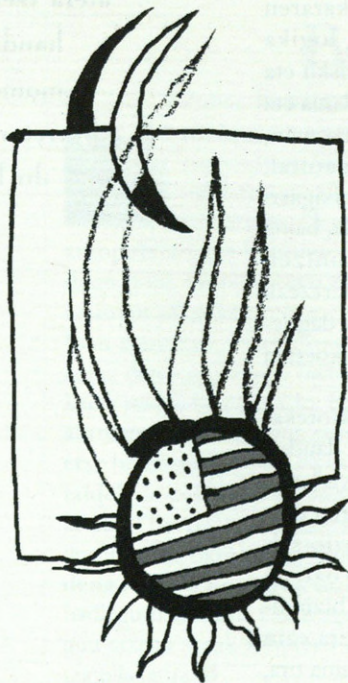
Marra lausoarena

Telebistaz, Parisen beren buruei su eman dieten irandarren irudi latzak.

"*Ez dut ulertzen, ez dut sekula ulertuko nola litekeen horraino heltzea!*", esaten dit adiskide batek. Neuk ere ez dut ulertzen. Eta agian ez dut sekula ulertuko. Saiatu beharra dut, ordea, ulertzen mende-baldarroi buruan kabitu ezina egiten zaigun suizidio arruntetik *inmolaziora* doan marra lausoa. ■

Txapeldunak

Bekham fitxatu zuten egun berean, egunkarietako letra txikian zekarten albiste: ehunetik berrogeita hamar familia nekez heltzen da hilaren azkenera. ■

Joxe Manuel Irigoien

KAZETARIA

Konpetentziak, konkurrentziak eta estrategiak

Euskarazko produkzioa ez da, bistan denez, merkatuko legeak adierazten duen konpetentziatik aparteko burbuila. Manera batean ez bada bertzean, bizi dugun mundu honetan konpetentziak baldintzatu egiten du kasik den-dena, eta euskarazko kultur produkzioa zein euskara bera ere, ez dira fenomeno horretatik aparte gelditzen.

Ingurumenean selekzio naturalak egiten duen gauza berbera egiten du konpetentziak gure merkatuan, diskurtso ekonomiko-liberal horren arabera. Biziraupeneko lehian abildade eta efizientzia gehien duen produktua ateratzen da garaile, gutieneko exijentziak handiagotu egiten dira momentutik momentura, eta azken finean, lehia horretan konpetitiboen denak bermatuko du bere produktuaren hazkundera eta etorkizuna.

Beraz, aipatutakoaren arabera gure kultur produktuek elkarren artean izan lezaketen konpetentzia gertaera naturalizat har lezake norbaitek, baina nire iduriko, euskararen mundu ahula tartean dagoenean, logika horrek aurreikustea merezi duten arrisku eta mehatxuak ditu berekin batera. Gaztelania eta frantsesezko kultur produkzioen markoetan, hurbilen ditugunak aipatzeagatik, natural, normal eta nahi bada eboluziorako bixigarri ere izanen da konpetentzia komertziala, baina biziraupena arriskuan duten hizkuntzen kasuan paralelismoak ez du balio. Bertzeak bertze, dagoen merkatu errealerako ez dagoelako nahikoa errekurtsorik diru publikoetara jo gabe.

Euskararen marko orokorrean, sektoreko planifikazio adosturik gabe, abian dauden estrategiei "kitate tu pa ponerme yo"-ren antza hartzen diet, eta "musika" horren doinuak animatuta bailitzan, komunikazio-salmenta estrategiak kudeatzerakoan batzuk duten abileziak norbere etxetxoaren biziraupena bihurtzen du lehen helburu. Eta ezin erran zilegia den helburua ez denik, baina tira, gaurko ogia biharko gosea ere izaten da batek

MIKEL SAIZ

nahi baino kasu gehiagotan. Gainera, testuinguruak okerrera jotzen duenean efizientzia kasu bakan horiek ere ez dute, orain arte ikusitakoaren arabera behintzat, euskararendako ez eremu eta ezta merkatu berririk irabazteko gaitasunik erakutsi, eta bai ordea, elkarren arteko lehian edo borrokan sekulako indarrak zahutzekoa.

Azken finean bazter guztietan gertatzen denaren antzera, irakaskuntzan, euskalduntze-alfabetatzean edo berdin komunikabideetan, alfonbraren azpian gordinkeria dezente izkutatzen da maiz. Eta idea hau arrazoitzeko lerro hauetan idatzitakoak duen limitazioaz jabetu arren, hona hemen makilkada batzuk aipatutakoa ilustratzeko.

Biziraupeneko lehian abildade eta efizientzia gehien duen produktua

atera tzen da garaile, gutieneko exijentziak

handiagotu egiten dira momentutik

momentura, eta azken finean, lehia

horretan konpetitiboen denak bermatuko

du bere produktuaren hazkundera

eta etorkizuna

AEKrena den Korrikak milaka jende mobilizatzen ditu egiten den aldioro, eta baita diru dezente bildu ere AEKrentzat. Ni bizi naizen eskualdean IKArenek dira euskaltegi gehienak, eta bi urtez behin gertatzen den konkurrentzia eta kontu-garbitzea aski bitxia ikusten dut. Eta guztiaren buruan, azken urteotako joerak erakusten duenez, IKArene euskaltegiek, euskaltegi publikoek, libreek eta ezta AEKrenak ere, ez dute matrikulazioetako jautsierari eusteko haina arrakastarik erdie-

tsi. Eta ez da izanen bada non ari ez dagoelako.

Eta egunero bertatik bertara ikusten dudana-
rekin segituz, nire eskualdeko ikastetxeetan eus-
karazko lerroak dira nagusi. Baina eskola publi-
koak eta ikastolak konkurrentzian dauden
herrietan, banderizoen dinamika eta estrategia
zabaltzen da gizarteko azken muturreraino. Eta
aldiberean, herri horietan egiten diren euskara-
ren kale-neurketetan, emaitzak zinez kezka-
garriak dira batez ere gazteen artean. Jakina, hori ez
da aipatu dudana konkurrentzia honen ondorio
zuzena bakarrik, euskararen normalizazioa bide-
ratzeko ditugun euskara zerbitzuek ere egiten
dutena baino gehiago egin beharko lukete, baina
batzuen eta bertzeen eguneroko dinamika pen-
dienteago dago elkarren arteko lehia eta borro-
ketaz, izaten ahal diren sinergiak bildu eta egoera
irauliko duten estrategietaz aritzeko baino.

Orain, "Egunkaria"ren ondorengoa den
"Berria"k, euskarazko eguneroko komunikabi-
deekin estali nahi ditu "Euskal Herriko eskual-
derik euskaldunenak" ("Egunero"
2003/06/14). Horrela, bada, lehendik dauden
herri eta eskualdeko aldizkariak gain, EKTSA
enpresaren egunerokoak aberastuko dute hur-
bileko informazioa euskaraz lantzen duten
komunikabideen mapa. Denborak erranen du
egitasmo honekin irakurle potentzial berriak
irabaziko diren euskararentzat edo komunika-
bide talde berriaren estrategia komertziala
baino ez den.

Kontuak kontu, gorago aipatutako sektore-
kako planifikazioa somatzen dut faltan. Izan
ere, konkurrentzia batzuk errepikatzen duten
itxura ikusita, beldur naiz abian dauden strate-
giak elkarren arteko lehia edo borrokara bide-
ratuak daudela, eta nik dakidala, inork ez du
eskutik hartzen euskararendako egiazko espan-
tsioa ekarriko duen planifikazioa egitearen
erronka. Zentzu horretan, euskarazko merka-
tuaren estutasun eta desantolaketak espantuka
ibiltzeko aukerarik ematen ez duenez, strate-
gia inteligenteak diseinatu behar dira, haren
ondorioz euskararendako eremu berriak ira-
baztea ekarriko diguten estrategiak, hain
zuzen.

Sakabanatuta ditugun indarrak metatzea
premiatzkoa da, gizarte ekimenak berak sortzen
dituenak instituzioetako ahalmenarekin hori
posible den tokietan, sektorez sektore zentzu-
ko estrategiak aktibatuz eta definituz.

Oinarrizko adostasuna behar da horretara-
ko. Ez da erraza, baina hala ere, saiakerak
merezi du. Ba ote da norbait esfortzu hori egi-
teko prest? ■

TXANDAN
Igor Estankona

Gurpila

Ekainaren 20an, bero sargoriak estututa baina azterke-
ten estukurak atzean utzi berri, Igorreko Institutuko
hainbat ikaslek omenaldi ederra eskeini zioten erretira-
tzera doan historiako irakasleari. Han izan ginen ikasle
ohiak, gurasoak, lagunak... historiaren gurpila denon-
tzat bueltaka ari denaren seinale. Hala ere eramuak eta opariak
eskuan jende guztiari eskerrak emanez ikusten nuela zera otu
zitzaidan, irakasteko modu bat zela omentzen ari ginena, irakas-
kuntzak berak beste norabide bat hartu behar duela dirudien
honetan.

Klase geldoak eta azalpen gotorrak izan ohi ziren Simonenak,
eztabaidarako tarteak uzten zuten arren. Zurruntasuna eta hurbilta-
suna tartekatzen zituen eta baita, urteek bigunduta edo, eskuzabal-
tasun sotila notak jartzeko orduan. Bere helburua gaiaren inguru-
ko oinarri sendo baten jabe izango ziren ikasleak lortzea zen.
Bakoitzak gero hartan edo honetan sakondu du baina inork ezin
izango dio aurpegiaratu historiari ez dakigunik. Benetako zerbitzu
publiko baten onuradunak izan ginen, jakintza ez baita lan-mun-
duak kontsumitu behar duen produktua, edo lehiakortasunaren
izenean moztu eta pobretu daitekeen zerbait. ■

HIRUKO TXERIAN
Joxe Mari Ostolaza

Berria

Zahar. Badakit ez dena originala. Baina gaurkoaz, sei-
garrena dut normalizat jo dezakedana. Aspaldiko ohi-
tura ukatuan bizi izandako egunei, goizei, oinarria falta
baitzitzaien. Euskaldunak erdaraz jasotzera bortxaz
behartuta, "Egunero"k arintzen zion bihotzerrea,
autopublizitatea konprenitu behar bada bai baina gorrotatzen
duen honi. Garai bateko euskal sukaldaritza gogoratzen zidan,
raziotan eskas ematen zuena, ti-ta batean jaten, joaten zirenak.
Joan egunetan, itxurazkoa dugu gosaria, hiru bat kafe edateko
adina denbora ematen baitigu "Berria"k. Eta erdaldunak ere eus-
karaz jasotzeko eskubidea badugunez, orain modua ere bai. Agian,
aurrerantz, kanpotik etorritako futbolari profesionalek, beren
etxe berriko hizkuntza ez dute soilki Alex Ubagorekin lotuko, eta
taldekide euskaldunen inbidiatan biziko dira, hauek, besteren
arte "Berria"ko kazetariaren hizkuntzan egiteko gauza direla
ikusirik. Eta bide batez, "Euskaldunon Egunkaria"rena museoa ez
dena ikasiko dute, guk holakorik ez dugula onartu erakusten
badiegu behintzat. Eta zergatik ez esplikatu, hemen, onartu ditu-
gun etxean sosak xahutzen dizkigutela indarrez, txuri-urdina bel-
tza bilakatuz. ■

• IRITZIAREN LEIHOA •

OIHARTZUNAK

berria

Nor berotzen du amaren suak?

Xabier Gantzarain

(...)Badator erdalduna, eta esaten diogu: ikasiko zenuke euskara, zer galtzen ari zaren jakingo bazenu. Ulertuko zenuke zergatik betetzen den belodromoa bertsolarien txapelketako finalean. Ulertuko zenuke zein den gure mundu ikuskera. Eta ondo dago, erdaldunak euskara ikasteko balio du.

Baina argudioak berdin-berdin balio du euskaldunentzat ere. Euskaldun asko eta askoren mundu sinbolikoa erdalduna baita. Ez dut izenik emango, zerrenda luzeegia litzatekeelako eta auzo-lotsa ematen didalako, baina euskaldun askok aitortzen du ez duela euskaraz irakurtzen... ez duelako ulertzen! Espainolez askoz errazago irakurtzen duela. Eta ez naiz ari Franco-ren diktadurapeko urte gogorretan eskolatuez. Ikastoletatik ateratako jendeaz ari naiz; euskaldun alfabetatuak uste genituen baina euskaldun analfabetoak dira. Eta horiek, bada-

kite zer ari diren galtzen? Edo okerrago dena: axola zaie?

Utziezadazue Pernandoren egia bat esaten: euskara ez da beharrezkoa Euskal Herrian. Iparraldean ez da ofiziala. Nafarroan egunetik egunera gehiago baztertu nahi dute. Eta Euskal Autonomia Erkidegoan, lana lortzeko baino ez du balio asko eta askorentzat. (...) Paradoxan dago gakoa: euskara ez da beharrezkoa Euskararen Herrian. (...)

EL PAIS.es

Pedro Burillo López, "El País" en eginiko elkarrizketan

"NUP elebiduna da dagoeneko. Karrera osoak eskaintzen dira euskaraz, irakasle ikasketak kasu, eta baita ikasgai asko ere. Badugu euskarazko eskari eta irakaskuntza dagoeneko. Zaindu egin behar da, baina bestelakoak sekulako erokeria lirateke, batez ere Europak eskatuko digun kalitate parametro bakar batek ere ez baitu galdeztzen zein hizkuntzatan irakasten dugun".

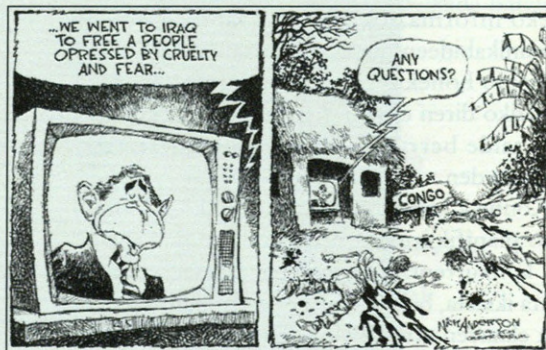
◆ Corky Trinidad, AEBetako "The Honolulu Star-Bulletin" egunkarian

-Ezkerreko kartelean: Israelgo estatua.

-Eskuineko kartelean: Palestinako estatua.

◆ Nick Anderson, AEBetako "The Louisville Courier Journal" egunkarian

-Bush telebistan: "... Gu Irakera, izua eta krudeltasunak zapaldurik bizi zen jendea askatzera joan ginen... Galderarik?"

www.kaixo.com
internet

Asun Balzola
"Irudimenak sufri-
mendua leuntzen
duela egia da"

❑ *Ezpalak*
❑ *Argitalpenak*
❑ *Ikuskizunen agenda*

❑ *Denbora-pasak*
❑ *Ihesi*
❑ *Makina bat kontu*

Elikadura
Barakuilua: Kolesterol
gutxiko eta proteina
askoko jakia

ARGIA

erdiko kaiera

kultura eta aisia

Ken 7 talde bizkaitarrak bere bigarren diskoa argitaratu du orain gutxi Gor diskoe-txearen eskutik. Aurrekoaren ildotik "Bidean" izeneko lan berrian rock gitarrak melodia atseginez jantzi dituzte gernikarrek.

Eñaut Elorrieta (Ahotsa) eta Jon Mikel Arronategi (Konposaketak) izan ziren taldearen ordezkariak grabagailuaren aurrean galderei erantzuteko. Lasaitasun bila autora igo eta Gernikatik gertu dagoen Ajangiz izeneko herrixkara abiatu ginen. "*Euskal Herriko herririk euskaldunenera heldu gara*", esan zuten irribartsu bi musikariek. Natura eta lagun giroa ziren nagusi bertan.

JON GURRUTXAGA

Argazkiak: Jabi Barcina

Diskoaren izena "Bidean". Azalean, berriz, sarraila. Zein da sinboloaren eta tituluaren arteko harreman eta esanahia?

Jon Mikel Arronategi: Azkenengo urteetan bizitzen ari garen egoera adierazten du. "Bidean" izena jarri genion jarraipen bat emateko, bai gu pertsonalki, bai taldea eta bai herria ere bidean gaudelako. Daukagun sentzazioa, ordea, sarraillarena da.

Eñaut Elorrieta: Bidean gaude talde eta herri moduan. Baina bidean trabak topatzen ditugu. Eta hori sarrailagaz adierazi nahi izan dugu. Bidean gaude, oztopoak ditugu, baina aurrera egin behar da.

Bigarren disko honekin zuen estiloa, nortasuna, zein den finkatu duzue, ezta?

J. M. Arronategi: Bai, taldea aldatu da. Urte bitan jendea bere tokia hartzen joan da. Gehien gura duguna egiten dugu memento honetan. Oso harro gaude gure lehenengo lanarekin, baina bigarren honekin agian finkatu egin dugu estiloa.

E. Elorrieta: Agian, lehenengo diskoarekin

Taldea bost kide izatetik, sei izatera pasa da. Kide berriak Jabi izena du eta gitarrolea da. Disko berria oso "gitarroa" zela-eta erabaki zuen boskoteak pertsona berri bati taldean sartzeko aukera ematea.

zer den lehenengo diskotik... Hortaz, zuzenago zoaz lan hori egitera. Eta zure estiloan gehiago sakontzen duzu.

Power pop-a aurreneko lana argitaratzean diskoetxeak jarritako etiketa da. Zuen estiloa ezin hobeto definitzen du, ordea. Izan ere, pop melodia atseginak indarrarekin uztartzen baitutuzue.

E. Elorrieta: Egia esan, guri hasieran grazia egiten zigun etiketak. Izan ere, nik ordura arte ez nuen sekula entzun. Baina nik uste dut bagarela power pop: indarra daukagu eta melodia, etengabe abesti guztian. Nik esango nuke rock&roll melodikoa dela, indarragaz.

J. M. Arronategi: Beti popa zerbait txarra moduan hartu izan dugu, eta gero guztiz kontrakoa da, gehiengo bati gustatzen zaio. Beti egon izan da ikuspuntu hori, ona gogorra izango balitz moduan. Orain, ordea, irten diren talde berriek bestelako ikuspuntu bat dutela uste dut.

E. Elorrieta: Gure diskoan badaude oso kantu indartsuak eta melodikoak, baina baita kantu lasaiak ere. Lehenengo diskoan horrela izan zen. Eta orain ere hala egin dugu. Hor daude "Haizea" eta "Ilargia" abestiak, adibidez. "Haizea", agian, gutxiago, bateria eta erritmoa ere baduelako.

Kantuak melodikoak eta zuzenak dira. Oker ez banago ez dut ia gitarra solo bakarra ere entzun. Ez duzue horretarako joerarik.

J. M. Arronategi: Alde hori zaintzen ahalegindu gara, gitarrak nota asko jo barik denbora luzean mantenduz...

E. Elorrieta: Soloak ere oso melodikoak dira, rock&roll edo blues egiturak jarraitu barik. Nahita eginiko zerbait da.

Lehenengo lanean Muse eta Pennywise taldeen kanta bana moldatu zenituzten. Oraingotan, ordea, ez zarete bertsiorik egitera animatu.

J. M. Arronategi: Lehenengo diskorako ideia ona iruditu zitzaigun, baina bigarren hau nahiago izan dugu gure kantekin osatu.

E. Elorrieta: Muse-en moldaketarena bitxia izan zen. Izan ere, Jon Mikelek musikari buruzko telebista kate batean entzun zuen. Eta esan zuen: "Kanta hori euskaraz aterako bagenu?". Natural irten zitzaigun, gehiegi nahastu gabe. Egia esan, gure bigarren disko hau oso gurea egiten ahalegindu gara. Aurrenekoa ere oso gurea zen, baina honakoa oraindik gureagoa. Lehenengo diskoan, adibidez, kolaborazioak izan genituen letratan. Oraingotan, berriz, gu saiatu gara hitz guztiak idazten, baita musika ere. Aurrekoan bezala ez dugu ekoizlerik hartu eta gu arduratu gara horretaz. Diskoaren

«Orain gehien gura duguna egiten dugu»

igartzen zen argitaratu aurretik ez genuela hainbeste kontzertu eskaini. Lokaletik irten zen disko bat izan zen hura. Bigarren hone-tan, ordea, bi urtez zuzenean jotzen aritu garela igartzen da. Agian, zuzeneko Ken 7ren isla da. Gitarreroagoa, ahotsa apur bat ebakita... Eta zentzu horretan ere bi urtetan zuzenean ikasi egiten duzu, zer nahi duzun ikusten duzu, estudioko lana ere badakizu

azala egiterakoan Jabirekin egin dugu lan, baina beti gainean egon gara. Produktu guztia hasieratik bukaerara gurea izatea nahi izan dugu. Eta ez dugu lekurik ikusi bertsiorik egiteko.

Diskoaren soinua eta ekoizpen kalitatea azpimarragarriak dira. Nola joan da grabaketa prozesua?

E. Elorrieta: Gu ez gara hilabete guztia grabatzen egoten. Bi txanda egiten ditugu. Haritz Harreguyrekin izan ginen Garaten grabatzen. Gauza gehienak pentsatuta eraman genituen. Lana eta grabaketa konbinatu ditugu, eta pila bat kostatu zaigu. Izan ere, musikan aritzeaz gain, lan ere egiten baitugu. Bi urtez zuzenean jardun dugu. Eta irailean diskoan buru belarri sartu ginen. Lehenengo diskoan ere horrela egin genuen lan. Hamabost egun hartu genituen lehenengo bost-sei kantak grabatzeko eta gero beste hamabost egun. Azkenean grabatzen denbora piloa daramazula iruditzen zaizu. Eta pixka bat nekaturik amaitzen duzu. Baina bide horrek burua kantu gutxiagotan jartzeko aukera ematen dizu. Musika dedikatzen ez garenez, era honetara sei kantu dituzu buruan, sei letra eta sei konponketa.

Hitzetan zuen kezka, sentimenduak adierazten dituzue, protesta letraren bat ere tartean. Diskoaren barruan oraingoan baikorrakoak izaten saiatu zaretela diozue.

J. M. Arronategi: Hori da, saiatu egin gara. Baina ez gara positiboak. Aurreko lanarekin sentsazio hori genuen. Horrelakoak gara.

Ezkorrak zarete orduan?

E. Elorrieta: Ez, nik uste dut baikorrak garela. Kontua da guri inguruko gauzek asko eragiten digutela. Beti saiatzen gara itxaropen puntu hori adierazten eta aurrera egin behar hori azaltzen. Baina, badaude inpoten-

Gutuna

Diseinu aldetik, berezitasunik ere badu diskoak. Erosleak, diskoaz gain, hitzak idatzia dituen koademoa eta entzuleari zuzendutako gutuna jasoko ditu. Taldekideek aitortutakoaren arabera, entzuten duenarentzat zerbait "oso pertsonala" izatea da helburua. Jendeak kontzertuetan egoten denean taldeari eskaintzen dión babsa nolabait erantzun nahian zebiltzala otu zitzaion gutunaren ideia: "Jendeak eskainitako berotasun hori, nolabait, itzultzeko modu bat da".

tzia edo amorrua bezalako sentimenduak ere. Eta horiek ez dira gauza baikorrak. Nik uste dut beti saiatzen garela horiek ere beste ikuspegi batetik jorratzen. Lehenengo diskoarekin jendeak apur bat ilunak ginela esaten zigun. Letrak guk biok egiten ditugu. Orduan, esan genuen: "Baikorrak izaten saiatu behar gara!". Baina era horretara idazten saiatu arren, ez gara idatzitakoarekin identifikatzen eta mementoan sentitzen dugun kezka eusten diogu berriro. Idatzitako denagaz oso harro gaude. Esaldi bakoitza oso pentsatua dago. Letra guztiekin oso islatuta sentitzen saiatu gara. Hustu egiten gara letratan. Agian, gehiegi. Batzuetan barruraino ezagutuko gaituztela pentsatzen dugu.

Azkenaldian talde askok CD-ROMa gehitzen diote diskoari. Zuek oroimenean murgildu eta 2000ko kontzertuetan Unai Ormaetxeak egingako bertso guztiak bildu dituzue. pena audio-ri ez izatea, ezta?

J. M. Arronategi: Bai, denak idatzia zituen eta diskoa bertsoekin osatzea ideia ona iruditu zitzaigun.

E. Elorrieta: Audioa grabatzeko ardura hasieratik eduki behar duzu, kontzertu guztiak grabatu... Baina, zuzenean hasi ginen bigarren diskoa nolakoa izango zen imajinatu ere ez genuen egiten.

J. M. Arronategi: Unai hasieratik egon da Ken 7n, eta orain gainera, gauza ezberdinak sartuko ditugu zuzenean.

E. Elorrieta: Betiko bertso saioa apur bat aldatu eta musika oinarri batekin batera botatzen ditu bertsoak. Ken 7 zortzi partaidek osatzen dugu, Jon Fresko baterian, Igor baxuan, Beñat gitarretan, ni gitarran eta abesten, orain Jabi ere dugu gitarragaz, Iñaki Zabaleta teklatuan eta trikian ere bai, Unai bertsoak botatzen ditu eta Jonmi konposaketa, letra eta harremanetaz arduratzen da. ■

ONDARRU

Uztailaren 11tik 20ra, Itsasaurren

GORDEXOLA

Uztailaren 11tik 14ra, Herriko plazan

- Euskal eta erdal nobedadeak
- Euskal musika
- %10eko beherapena

EUSKADIKO LIBURU GANBARA

Bizi irakurriz!

ASUN BALZOLA

Ia egunero umeren batek bidalitako gutunen bat jaso ohi du postontzian, Madrileko bere etxean. Txikiekiko gertutasun hori, bere haurtzaroa oraindik bizi-bizirik gogoratzen duelako izango da, akaso. Neskatala huraxe marraztu du (hainbeste gorroto zituen laxo eta guzti), "Txoriburu" autobiografian. Eta neskatala hark lagun dezake ulertzen gaurko Asun (ipuin idazle eta ilustratzailea) nor den. Bere azken lana, "Desde mis ruedas" izenburupean iaz argitaratutako liburua izan da.

«Irudimenak sufrimendua leuntzen duela egia da»

Zure haurtzaroa Bilbon kokatzen da, 40 eta 50eko hamarkadetan, inguru burges batean. Zure gurasoek garai hartarako ezohikoa zen heziketa zuten. Marraztu lau hitzetan zure amona eta gurasoak.

Amona, Romana Irigoyen, Pasai San Joanen jaioa zen (beti Bilbo baino hobea iruditu zitzaion bere jaioterria). Emakume sendoa zen, samurtasun askokoa, baina umorez naturaltasun handiz aldatzen zenez, bere magalean eserita zeundela haserretzen bazen airean irten zinen! Asko bidaiatu zuen eta Filipinari eta Mexikori buruzko bere ipuinak txundigarriak ziren. Ama emakume barnerakoiagoa zen, lotsatiagoa, txikiagoa, eta aldiz, mugarik ez zuen adorea zuen. Amak ere marrazten zuen. Aitaz zeharo maitemindua zegoen eta inoiz ez

IXIAR EIZAGIRRE
ESTITXU EIZAGIRRE
Argazkia: "Andra"

zuen gaingitu bere hutsunea. Aita nik sei urte besterik ez nituenean hil zen.

Zure biografian, "Txoriburu" izenekoan, deigarria da zure amak zer begirune zien ijitoei. Oso gustuko zituen ijitoak, libre bizi zirelako agian? Izan ere nire amak bizitza osoan lana besterik ez zuen egin. Azkenean gainetik kendu ezin zuen kate astun bat irudituko zitzaion, nahiz eta lan egitea gustatzen zitzaiola ere esaten zuen. Niri gauza berbera gertatzen zait.

Nola bizi zenuen giro hura umetan? Zer zen garai hartan neskatala izatea?

Neskatala izatea gorrotagarria zen, etxetik kanpo ia ekintza guztiak debekatuta baitzeuden. "Ez igo zuhaitzera", "Ez zaitez zikindu",

"Orain ez ezazu hitz egin"... Aspergarria zen.

Pertsonalki, umetan zer irudi zenuen zeure buruaz?

Beldurgarri txarra. Hormaren atzean biziko nintzateke.

Zetarako balio zizun marrazteak?

Askatasun izugarria ematen zidan, eta berezia izatearen sentsazioa. Gutxienez, alor horretan behintzat, beti nintzen onena!

Umetako zure oroitzapenetan, heriotzak presentzia izugarria du.

Ni bezalako neskak batentzat (erantzun estetikoak behar zituen), heriotza ihesbide poetiko bat zen, erritualaren eta sinboloen bidezko ihesbidea. Bestetik, nik uste helduek modu errealagoan bizi zutela, eta denean gertatzen den bezala, heriotza ere ez zegoen gaur egun dagoen komertzioa.

Zure anai-arrebek ipuinak kontatzen zizkizuten. Zer garrantzi dute ipuinek haurtzaroan?

Bruno Bettelheim-en teoriak gustatzen zaizkit. Nik uste egia dela ipuin herrikoiek arazo errealak kontatzen dituztela, baina mozorroturik. Eta uste dut egia dela irudimenak sufrimendua leuntzen duela; umek noizbait sufrimendua bizi beharko dutela sumatzen dute eta sufrimendu hori asko leuntzen du irudimenak. Ipuinetako pertsonaiek eta gatazkek errealitatea birsortzen laguntzen diete, baina ipuinak kontatzeko giroak ere egokia izan behar du. Nabarmena da gaurko umeei hainbeste tramankulu informatiko, hainbeste film eta hainbeste telebista izanda, kosta egiten zaiela ipuinei erreparatzea.

Zure ipuin eta ilustrazioetan, zer mezu bilatzen dituzu?

Ahalik eta mezu eraikitzaileenak. Eraikitzen saiatzea, ez suntsitzen. Elkarlana, taldean lan egitea.

Ilustratzaile eta idazlea

- Asun Balzola Bilbon jaio zen, 1942an. Ia hamar urtetan Erroman bizi izan zen, 1967tik 1976ra. Egun ordea, Madrilén bizi da.
- Ilustratzailea eta idazlea da Balzola. Madrilgo Arte Ederren unibertsitatean egin zituen marrazki eta pintura ikasketak. Euskal Herriko eta Espainiako argitaletxe gehienentzat egin ditu ilustrazioak, baita Europa eta AEBetako argitaletxeentzat ere.
- Haur eta gazteentzat idatzi ohi du. Helduei zuzendutako bere lehen liburua "Txoriburu" da, haurtzaroko oroitzapenak biltzen dituena. Helduei zuzendutako bere azken lanak, berriz, "Desde mis ruedas" du izenburutzat.
- Beste sari askoren artean, Bratislavako Golden Apple saria bitan jaso du. 1992an Haur Liburuentzako Nazioarteko Erakunde IBBY-ko ohorezko zerrendan jarri zuten. Espainiako Kultura Ministerioko hainbat sari jaso da, eta baita Eusko Jaurjaritzaren Euskadi Saria ere.

"Nabarmena da gaurko umeei hainbeste tramankulu informatiko, hainbeste film eta hainbeste telebista izanda, kosta egiten zaiela ipuinei erreparatzea"

Zure ipuinetan heriotza ere agertzen da, edo arazo fisikoak dituzten umeak... Ohiko ipuinetan gai tabuak dira, eta gurasoek askotan "gogorregizat" jotzen dituzte ume batentzat. Baina bizitza hori ere bada!

Italian bederatzi urtean bizi izan zinen. Euskal Herrian zer egoera zegoen alde egin zenuenean, eta zer aurkitu zenuen Italian?

Italian batekin ezkondu nintzelako joan nintzen hara, eta sei urte pasa nituen *pastasciutta* egiten. Bilbo Frankismopean utzi nuen eta aurkitu nuen herri bat, Italia, eta hiri bat, Erroma, nahaste-borraste politiko bete-betea zegoena. Majo dibertitu nintzen, niretzat berrikuntza handi bat izan zen gogoak ematen zizuna esatea. Gerora itzuli eta Madrilén jarri nintzen bizitzen; batez ere bertako klima lehorragatik, nire hezur hautsi gizarajoei mesede egiten baitzien.

Giro burgesa utzi eta artista bizitza hautatu zenuen. Zein libertate eta zein estuasun ekarri dizkizu horrek gaurkoa bezalako gizarte batean? Nik esango banizu. ■

Pamiela argitaletxeak, Kulturaren aldeko Euskal Fundazioaren babesarekin

JUAN ZELAIA III. Saiakera saria

antolatzen du, euskaraz idatzitako edozein gairi buruzko saiakerak edota iritzi lanak zabaldu eta sustatzeko asmoz.

Saria: 6.000 €

Lanak bialtzeko:

Pamiela etxea (Juan Zelaia Saria), Agustindarren
industrialdea-Soltxate. G Kalea-31013 IRUÑEA

Abuztuaren 31a arte.

Tel.: 948 326535
soltxate@pamiela.net
Arauk: www.pamiela.net

2003

Ezpalak

IZASKUN JAUREGI

Txomin Badiola artista bilbotarra Estambuleko biurtekorako aukeratua izan da. Nazioarteko biurteko honen zortzigarren edizioa irailaren 19tik azaroaren 16ra burutuko da.

Urtain boxeolariaren bizitza zinemara eramango du Morena Films produkzio etxeak. Une honetan, Juan Cavestany eta Mariano Barroso Jose Manuel Ibarren bizitza kontatuko duen gidoia prestatzen ari dira.

BOS Bilboko Orkestra Sinfonikoak uda honetan musika klasikoko nazioarteko jaialdi garrantzitsuetan parte hartuko du. Aste honetan San Petersburgoko (Errusia) Gau Zuriaren festibalean izango da eta abuztuan Roque D'Antheroneko (Frantzia) piano jaialdian.

Parrondo anai-arreba hernanien artean, iaz bezala, aurten ere Segurako Dantza Solteko lehiketa irabazi dute.

Iñaki Salvadorek "Orain" bere lehen diskoa berrargitaratu du formatu digitalean eta Elkarren Laida azpizigilarekin.

Ibon Zubiaur getxotarrak "La construcción de la experiencia en la poesía de Luis Cernuda" lana argitaratu du Sevillako poetaren inguruan, Reichenberger argitaletxe alemaniarren eskutik.

Carmelo Bernaola musikari zenuari emandako Zine Akademiako Urrezko domina jaso zuen joan den astean bere alargun Maria del Carmen Ruizek.

Piarres Xarritonek "De Re Publika edo Politikaz" saiakera argitaratu du Elkarrekin, 1996an lortutako Joseba Jaka bekari esker.

ALBERTO ELOSUEGI

Gipuzkoako megalitoak babesteko

254 MEGALITO eta 28 megalito gune daude gutxienez Gipuzkoan: trikuharriak, zistak, tumuluak, menhirrak eta harrespilak. Eta hemendik aurrera babestuagoak izango dira, Eusko Jaurlaritzako gobernu batzordeak horretarako dekretua onartu baitu. Duela hiru

Besteak beste, Aralar, Izarraitz, Jaizkibel eta Txoritokieta Kultur Ondare izendatutako guneak dira.

INIGO TXINTXURRETA

urte Gipuzkoako megalito guneak Kultur Monumentu izendatuak izan ziren eta eurak babesteko neurriak hartzen hasi ziren. 2001ean, Aranzadi elkarte megalito guneak seinalizatzen hasi zen Kultura Sailaren laguntzaz. Halaber, haien jatorrizko kokalekuak ezagutarazteari eta mantentze lanei ekin zieten. Hala, megalitoen berri eman zieten 50 udal eta lur sailen jabe ingururi. Dena den, denak ez daude identifikatuta, aurten beste lau aurkitu baititu Aranzadik.

Antzerkia kalera

UDAREKIN BATERA kale antzerki emanaldiak ugaritu egiten dira. Herrietako jaiak direla edota Euskal Herrian ditugun jaialdiak direla. Donostian eta Bilbon hasiak dira kaleko emanaldiekin. Hurrena

Koldo Izagirrek honela zioen "Gara"n: «(Martin Ugalde) Bi hizkuntzatan idatzi duela pentsa genezake, baina bi idazle dira. Bere taldearekiko literatura beti hizkuntza bakarrean lotu du, sakonen zaizkion kodeak erabiliz... Bera bizi izan den taldeari beti talde horren hizkuntzan mintzatu zaio».

El Ballet de Daghestan taldeko ordezkariak honakoa aipatu zuten "El Diario Vasco"n: «Dantzan, egungo gizarteak dituen arauak baldintzatzen dituzte bikoteen arteko harremanak. Dantza azkarra eta animatua

izan arren, mutil batek ezingo du neska gazte bat ukitu inoiz».

Itziar Zubizarreta ipuin kontalariak zera esan zuen "Gara"n: «Ipuinak kontatzen ditudanean, nolabaiteko lilura sortzen dela nabaritzen dut. Horrek bakarrik ez du irakurtzeko zaletasuna pizten, baina lagungarria izan daiteke».

Josu Camara, Kukubiltxoko kidea "Nabarra"n: «Gaur egun (...) askoz zailagoa da ume bat ikuskizun batean aho zabalik edukitzea, zeren dauzkaten erreferentziak askoz ere ikusgarriagoak izan baitaitezke».

Fanzinen liburutegia

Duela hiru urtetik Napartheid kolektiboak bildu dituen 3.969 komiki, katalogo nahiz kontraintormazioa jorrazten duten mundu osoko fanzineek biltoki berria dute: Donostiako Artelekuko dokumentazio zentroa. Zabalkunde mugatuko agerkari hauez gozatu ahal izango dute zaletuek, Napartheid taldekoek egindako lanari esker. Ekainaren 30etik edonork kontsulta dezake Artelekun Napartheid taldeak osatutako Fanxinoteka.

Zarauzko eta Lekeitioko Kale Antzerkiko Nazioarteko Jaialdien txanda da. Lekeition kale antzerkiaren sustraletara jo dute aurtengoan: kalejiretara. Izan ere, gainbeheran daude azken urteetan. Hala, 9 kalejira antolatuta dituzte aurtengorako: suzkoak, mitologikoak, irudimen handikoak...

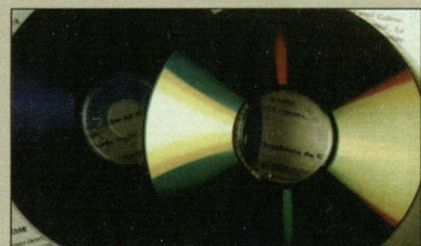
Dantza eta musika Errobin

EDUARDO CHILLIDA izango du gogoan aurtuen Itsasun eta Baigorriin egingo den Errobiko Festibalaren VII. ekitaldiak. Hartara, eskultore donostiarraren lanak paratuko dituzte Itsasuko Sanoki aretoan eta J. Francois Larralde haren gaineko hitzaldia emango du. Uztailaren 16tik aurrera, lau egunez, Kongo, India, Euskal Herria, Kolonbia eta beste hainbat herritako musikari eta dantzarien emanaldiak izango dira. Antzerkiak eta poesiak ere izango dute lekuri. Munduko artistek sorkuntza esparruak zabal ditzaten du asmo 1996an Beñat Achiaryk abiatutako Festibalak.

Arte garaikidea Baionan

ARTE GARAİKIDEA ETA UDA uztartu ditu Baionako Udalak "Uda da!" ekimenaren bitartez. Bordele eta Gasteiz arteko hamar artisten lanak hartu (Lasserre anaiak, Jorge Girbou, Maia Andersson Carlos Lizariturri...) eta Baionako Bonnat museoan, Château-Neuf jauregiaren dorrean eta Lafayette eta Léo-Pouzac parkeetan jarri ditu. Batetik, arte garaikidea erakustea du xede eta bestetik Baionako ondare preziatzeko aukera ematea. Jacques Lesgourgues arte garaikideko lanen bildumagilea aritu da komisario lanetan. Irailaren 21a arte izango da erakusketa zabalik.

Napster legala. Aralia enpresa espainiarrak YourMusic proiektua sortu du. Araliakoen asmoa musika CDak egiten dituen makinak kalean ipintzea da. Makina hauetan erabiltzaileak milioi bat abesti izango ditu aukeran (10.000 artisten 100.000 diskotan bilduak). Horieta nahi den bilduma osa dezake bezeroak eta makinak CDa prestatuko du harentzat. Napsteretik abestiak jaistea bezala da nolabait, baina euskarri fisikoan eta legalki. Hori bai, bezeroak ordaindu egin beharko du produktua eskuratzeke. Araliako arduradunek abestiko euro bana ordaindu beharko dela aurreikusten dute, baina oraindik ezin dute horrelakorik baieztatu SGAerekin negoziatzioak amaitu arte bederen. Top manta eta Napsterren arrakasta ikusita eta pirateriaren inguruko polemika kontuan hartuta, Araliakoen ideiak etorkizuna izan dezakeela dirudi.

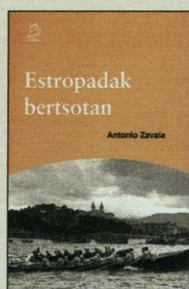
ALBERTO ELOSEGI

Artearen komedia 20 urte eta gero.

Duela 20 urte Ferruccio Soleri Artearen Comediaren egungo maisurik handiena Antzertin egon zen. Duela egun batzuk orduko bost ikasle berrito elkartu dira maisuarekin Bilbon: Isidoro Fernandez, Karlos Zabala, Aitzpea Goenaga, Patxi Santamaria eta Klara Badiola, egun aktore ezagunak gurean. 20 urteko eboluzioaz konturatzeke balio izan die guztiei, baina baita Antzerti eskola falta botatzeko ere.

Argitalpenak

PILAR IPARRAGIRRE

Estropadak bertsoan

Antonio Zavala

AUSPOA
428 orrialde
18,03 euro

Arrauna gai duten bertsoak

Traineruen arteko norgehiagoka gai daukaten mila eta zazpirehun bat bertso bildu ditu Antonio Zavalak "Estropadak bertsoan" liburuan. R. M. Azkuek Hondarribian ikasi zituen bertso batzuekin hasten du bere bilduma, 1854an ondarrutarrak eta lekeitiarrak aurrez aurre izan zituen estropadari norbaitek jarri zizkion bertsoekin, Manuel Lasartek 2001ean "Arraunlari guztieri" jarritako bertsoekin zein Fabian Loidik idatzitako "Oriotarrak" bertso sortarekin amaiera emateko. Makina batek arraunari eta arraunlariei eskainitako bertsoen emaitza hau, 1941eko igande goiz batez jokatu

berria zen estropadaren bertsoak saltzera Tolosako parrokiko atarira etorri zen bertso saltzaileari eskaintzen dio Antonio Zavala nekazekin. ■

Zientzi kazetaritzaren inguruan: zenbait iruzkin

Batzuen artean

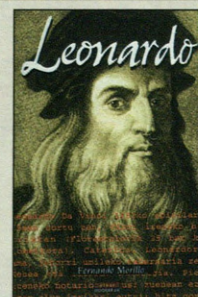
EUSKO IKASKUNTZA
668 orrialde
14 euro

Komunikabideetan zabaltzen den zientzia aztergai

Eusko Ikaskuntzak plazaratzen duen "Mediatika. Cuadernos de Medios de Comunicación" aldizkariaren 8. zenbakian, zientzi kazetaritza mintzagai duten berrogeita bost lan bildu dituzte, guztiak adituek eginak. Zientziak komunikabide ezberdinetan (prentsa idatzian, irratan, telebistan, dokumentaletan zein Interneten) eta argazkigintza, infografia eta dokumentazioa bezalako alorretan jasotzen duen tratamendua aztertzen da bertan, besteak beste, ikuspuntu zeharo anitzetatik. Lan gehientsuenak gazteleraz dauden arren, badira euskaraz irakurri daitezkeenak ere, hala nola Pili Kaltzadak eta Alfontso Mujikak idatzitakoa, Inaki Irazabalbeitiak eginiko bi ekarpen eta Fernando Plazaolarena. ■

Leonardo Da Vinciren bizitza

Pintore, eskultore, arkitekto, asmatzaile, anatomista, musikari, ingeniari, idazle...eta batek daki zer gehiago izatera iritsi zen Leonardo Da Vinci handiaren biografia idatzi du orain Fernando Morillok., jenioak bere baitan zeuzkan kontraesantetan zein Leonardo Da Vinciri bizitzea egokitu zitzaion Quattrocento garaian bere arreta jarritz. Izan ere; besteak beste, gizakiok hegan egitea posible genuela egiaztatu nahi izan zuen gizona perfektionista peto-petoa omen zen berez, eta agian horregatik utzi zituen erdi-eginda bere lanetatik ugari. Bestalde, bakezalea izanik, historiako guda-ingeniari handienetakoa bilakatu zen Leonardo Da Vinci, makinak eta mekanismoak maite zituelako beharbada. Eta milaka orrialde idatzi zituen arren, ez zuen sekula liburu oso bat osatu. ■

Leonardo

Fernando Morillo

ELKAR
131 orrialde
9,10 euro

Lehengo txirrindulari haiek

Juan Luis Mugertzak idatzitako nobela honetan lehengo txirrindulari gogotsu haiei egiten zaie omena, bizikletan ibiltzeko noizbait eskura zezaketen garaienaren ametsa baino ezer gehiago behar ez zutenei bere txirrinda zaharraren gainean harat honat nekagabe ibiltzeko. Horrelakoxea dugu "Astoari konfiturak" narrazioko protagonista, buruan "Gora Euskadi" dioen trapuzko txapela, soinean "Juanjo erretegia" letra handitan erakusten duen alkan-dora mahuka luzeduna, ez betaurreko eta ez ezer bere bizikleta zaharrean pozik dabilena. Baina bere herritarren kritikak bizikleta eta ekipo berri bat eroatera bultzatuko dute gizona. Eta Bilbon, erosketaren inguruan bizi izanikoak eta geroztikako gorabeherak estualdi ederretan ipiniko dute gure txirrindularia. ■

Astoari konfiturak

Juan Luis Mugertza

AIZKORRI
91 orrialde
6,95 euro

Gizarte babesik gabeko haur eta gazteak zaintzeko plana

Gizartekintza

GIPUZKOAKO FORU
ALDUNDIA
98 orrialde

Babes sistemaren baliabideak

"Bizitzen lagundu" darama lematzat Gipuzkoako Foru Aldundiaren Gizartekintzak eta Euskal Herriko Unibertsitateak euskaraz eta gaztelaraz prestatu duten "Gizarte babesik gabeko haur eta gazteak zaintzeko plana"ren berrargitalpenak. Autonomi zein lurralde mailako arautegiek jasotako lege oinarriari jarraituz osatu dute, eta ahalegina eginez nazioarte mailako komunitate zientifiko eta profesionalak definitutako gutxieneko estandarretara egokitzeko eta beroriek betetzeko, bai haurrak babesik gabeko egoeran egon ez daitezzen prebentzio mailan egin behar den

lanari dagokionean, eta bai egoera horiek gertatu direnean parte hartzeko moduari dagokionez. |

Euskal Kostaldearen historia, ibilbideak eta paisaiak

Sua argitaletxeak kaleratzen duen "Euskal Herria" aldizkariaren azken zenbakiak euskal kostaldeari eskaini dio tarte nagusia, orban beltzez estali nahi izan duten arren, mendeetan zehar kresalez busti den paisaia liluragarri hau oraindik eskura dagoela gogoratzeko. Bertan aurki daitezke ere garai batean Kantauri itsasoko uretan hain gustura ibiltzen ziren euskal baleei buruzko erreportaiak, Aizkorriaren eginiko ibilaldia, gauez lan egiten dutenen giroa, Lastur haraneko zezenak eta beste gai interesgarri asko. |

Euskal Herria

Batzuen artean

SUA
130 orrialde / 5 euro

ANJEL ERRO

"Ez naute sinesten, baina dirudien baino eszeptikoagoa naiz"

Arkadia eta harkadia bereizi dituzu. Zergatik?

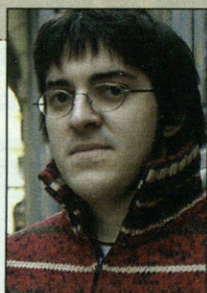
Uste dut izenburuan bertan nabarmen-tzen dela liburuan bi maila bezala daudela. Hasiera batean "Eta harkadian ni" erreferentzia klasiko baten fikzio moduko bat da, "ni oso leku zoriontsuan" adierazteko latinez esaten duten harena, eta hori izango zen liburua ludi kotasuna adierazteko zera, gauzak antzaldatu eta klasikoekin jolastu egiten dudala bertan. Baina esanahiari erreparatzen badiogu ikusiko genuke harkadia hitzak leku harritsua esan nahi duela Iparraldean, eremu bat, eta liburuko poema batean diot "Denak Arkadian bizi dira, eta harkadian ni", nire epigrama eta eglogen alde mikatza edo barnean duten samintasuna adierazi nahiz. Esanahi hori beharbada ez da hautemanen, eta beharbada ez da beharrezko ere, zeren nire ustez irakurleak plano ludikoan gelditzen bada, hobe izango da.

Samintasuna baino gehiago ez al da ironia zurea?

Jendeak ez nau sinesten, baina ni dirudien baino eszeptikoagoa naiz, eta nire poema guztiak eszeptizismo bat badariela uste dut.

Oso klasiko zalea al zaitugu?

Liburuko erreferentziak nire kabuz egindako irakurketen ondorio dira. Dena den, ez nuke betirako klasiko jarraitu nahi. Aurkeztu nintzen Joseba Jaka bekara, eta beka irabazi izanak bideratu ninduen proiektua garatzeko beharrezko irakurketak egitera. Agian beste proiekturen bat aurkeztu izan banu eta hautatu izan balute, beste "ni" batez ariko ginateke orain. Hurrengoan errenazentista edo barroko izango naiz, beharbada...

ARGAZKI PRESS

Arkadian inor maiterik ez duen poetaren lana

Burlatan sortua da Anjel Erro, "Eta harkadian ni. (Epigramak eta Eglogak)" deritzan olerki bildumaren egilea. Joseba Jaka III. Literatura Bekako saria eskuratu zuen idazle gazte honek poesia klasiko erromatarra erreferentzia gisa darabilen proiektuarekin, eta hauxe da bakarka argitaratu duen bere lehenengo liburua. Bertan agertzen duen poetika zahar-berritzailea bezain ausarta, hauslea, gaiaren trataeran gazi-gozoa eta erabat jantzia dela esan dute kritikoek. Epigrametan, Horazio, Virgilio, Marzial eta beste hainbat islaturik daude, espreski edo akotazioen bidez, Anjel Erroren poemotan, eta haien moldetan edo egindako poemak dira orain aurkeztu direnak. Denera, ehun eta bat epigrama eta literatura hizpide duten hiru egloga azaltzen ditu

Eta harkadian
ni

Anjel Erro

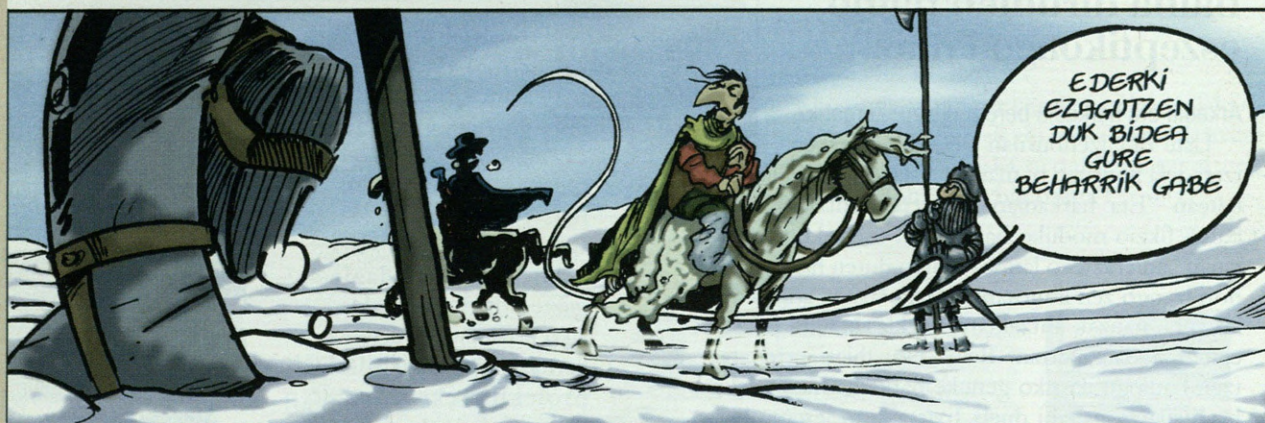
ELKAR

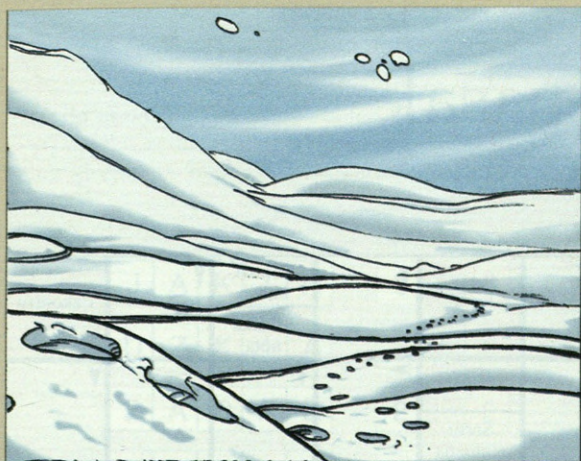
127 orrialde
11,70 euro

"Eta harkadian ni"n. Epigrametarik batzuetan satirarako joera agertzen du, nahiz satira horren azpian biziaren garratzari buruzko gogoeta ere egon badagoen. Eta besteetan nabaria da bere zorrotzasuna, batik bat amodioa, angustia, edota beste giza sentimenduen inguruan idazten duenean. Klasiko unibertsaletatik zein guretik asko edan duen poeta dugu Anjel Erro. ■

egileari galdezka

Gartxot

...ETA GEROAK ERRANEN..

Denbora-pasak

LUMA

Hitz gezidunak

	IRUDIKO KIROLA	Beldurti	Lasai	Kontso. bustia	Ezkontza
	Letra bat	Errotak		Musika nota	
			Ospa!		
			Sortu zintuena		
	Katilu txikia				Kontso-nantea
	Arnas organoak				Etekina atera
Kaiku	Ijito			Utik!	
Aiztoa	Naizen honek			Gari sorta	
				Bete	
				Arraza	
Emakume izena			Goxo		
Zigorra			Arrazioa		
			Senidea		
			Altzari mota		
50	Zuhaitz mota				Bizkaiko herria
Sasoi	Kontso. bikoitza				
		Joan hadi!		Infusio mota	
		Boroa		Sufrea	
Urkatzeko tresna			Garra		

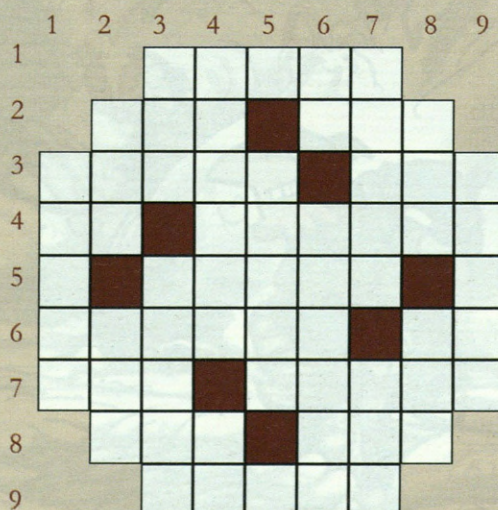
Hitz gurutzatuak

EZKER ESKUIN

1.- Zuhaitz mota. 2.- Bi ken bat. Egur. 3.- Jaurtigaiak. Mendebaldean, zen. 4.- Bizkaieraz, omen. Bakterio. 5.- kontsonantea. Puska. Kontsonantea. 6.- Harginaren tresna. Omen. 7.- Erdi, hitz elkarketan. Gogoa, guraria. 8.- Joan den urtean. Modua. 9.- Bare.

GOITIK BEHERA

1.- Oinarri. 2.- Baieztatzeko. Jardun. 3.- Kolore sistema. Gaizto, maltzur. 4.- Danbor mota. Azkenekoa eta lehenengoa. 5.- Kontsonantea. Etxeko aberea. Sufrearen sinbolo kimikoa. 6.- Azti ezaguna. Janari ongailua. 7.- Arazoa. Gaixo. 8.- Alderantziz, sobe-
ra. Juntagailua. 9.- Jaietako erakarri mota.

Hitz ezkutua

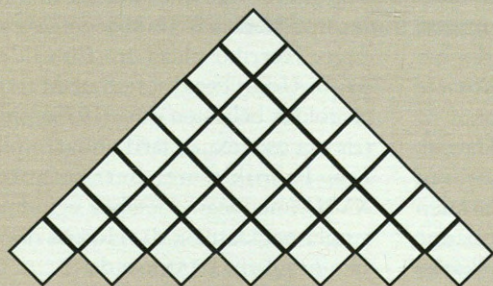
Aurki ezazu Bizkaiko herri baten izena kontuan izanik arrauneko zenbakiak hizki komunaren kopurua adierazten duela eta bigarrenak beharreko lekuan agertzen direna.

J	A	K	I	N	3	3
U	Z	K	I	A	3	2
B	A	R	R	E	2	2
U	R	R	E	A	1	0
U	R	R	U	N	O	O

Piramidea

Sei hitzak, norabide bietan idatzi behar dira.

- 1.- Gípuzkoako udalerria.
- 2.- Erasoja jo.
- 3.- Hesola.
- 4.- Guztiz betea.
- 5.- Norat atzizkia.
- 6.- Indioaren sinbolo kimikoa.

Soluzioak

[illegible]

Azterketa

Lanpostua lortzeko test psikoteknikoa
besterik ez zitzaien falta Gorka eta Alvarori.
Alvaro sartu zen lehena:

-Froga gainditzeko, definizio bat asmatu beharko duzu -epai-mahaiburuak-. Erne!... Ibiltzerakoan minik ez hartzeko erabiltzen ditugu... -Alvaro isilik-. Larruzkoak izan ohi dira, baina badira gomazkoak ere... -Alvaro izerdi patsetan... pareka saltzen dituzte... eta orain bertan denok daramatzagu jantzita oin...

-Oinetakoak! -Alvaro pozez zoratzen eta
jauzika!

-Oso ondo! Gainditu duzu froga!

Irteterakoan Gorkari:

-Erantzuna "oinetakoak" da!

Sartu da Gorka eta:

-Froga gairiditzeko, definizio bat asmatu beharko duzu. Adi! Sukaldetan egon ohi dira... esertzeko erabiltzen ditugu... Lau hanka dituzte...

-Eta ba al dute lokarririk? -Gorkak-

-Ez!

-Orduan mokasinak!

Ohean etzanda

Ohean etzanda nago, zugan pentsatzen. Zu harrapatu eta estutzeko grina sortzen zait, bart gauean gertatutakoaz oroitzen naitzen bakoitzean. Ezin dut atzokoa gogotik kendu. Azaldu orduko nire gorputz biluzia zurea izan zen.

Hasieran ez nuen arretarik jarri zugar eta horretaz jabeturik, oharkabeen hurbildu zinen, aurrena herabe eta lotsagabe ondoren.

Gorputz guztia miatzatu zenidan eta nire oihu eta erreguek ez zintuzten gerarazi. Bion arteko borrokaren nekea eta izerdi usaina sentitzen ditut oraindik. Errenditurik loak hartu ninduen.

Gaur goizean esnatu naizenean deseperatuki bilatu zaitut baina jada ez zeuden nire ondoan. Han zeuden ordea, nire gorpuztean eta izarapean utzitako markak, ahaztu ez zaizkidanak.

Gaur gauean goiz oheratuko naiz. Zure zain egongo naiz. Gaur ez duzu horren erraz alde egingo. Ez dut sosegurik hartuko, zure odolaren beroa nire esku ahurrean sentitzen dudan arte... Ikusiko duk... EULI NAZKAGARRI HORREK!

Ihesi

ONINTZA ENBEITA

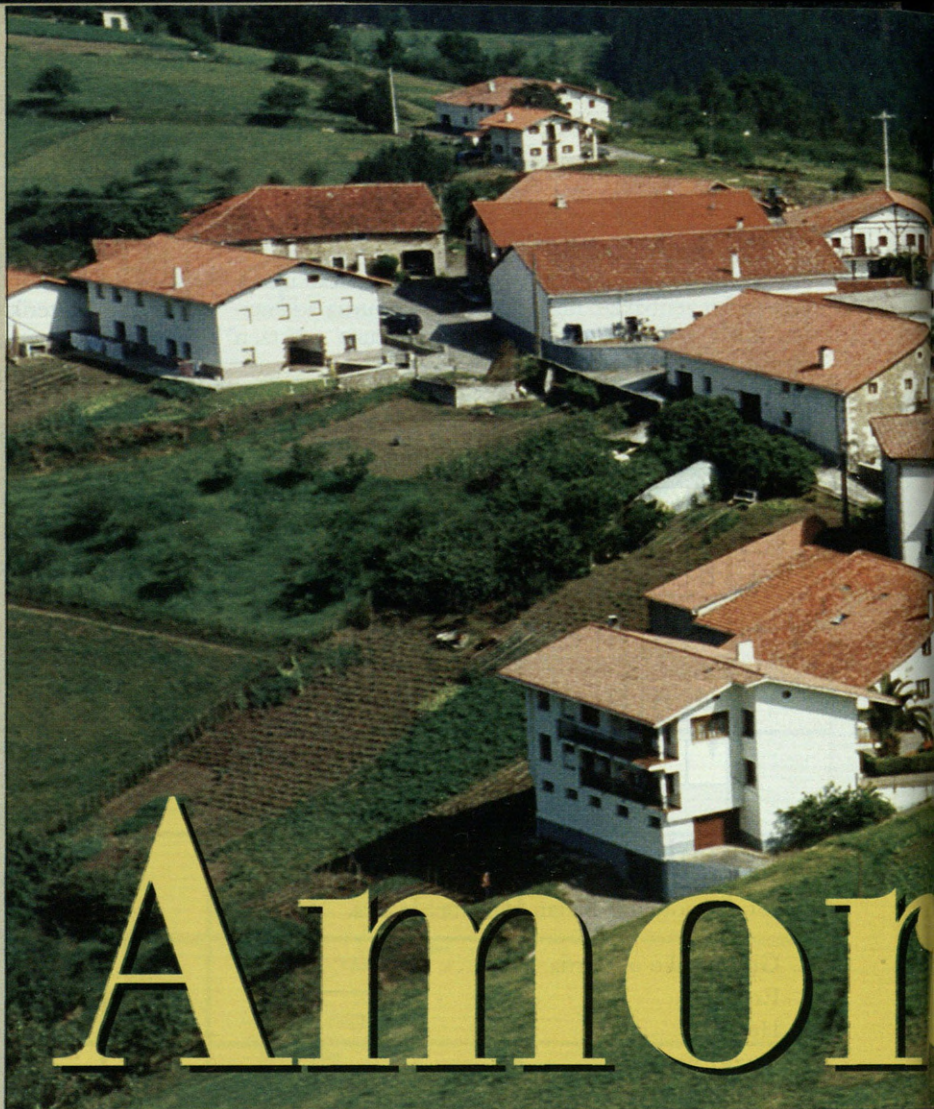
Argazkiak: Iñigo Azkona

Lea ibarraren iparraldean dago Amoroto. Tontor baten gainean eraikita dago herri kaskoa, eta etxe ikusgarriak daude bertan. Lea ibarreko herri gunerik ederrena dauka Mendexa, Gizaburuaga eta Aulestiren arteko herriak. Lau auzo ditu Amorotok: Odiaga, Ugaran, Urrutia eta Elexalde.

Lekeitiotik Markinarantz goazela, bide nagusitik eskuinera, beste bide bat dagoela ohartuko gara. Beldur gabe gora egin, eta gailurrean Amorotoko herri gunea (Elexalde auzoa) aurkituko dugu. Herria bera Erdi Aroan eraiki zuten, baina XVIII. mendean herri kaskoa berritu zuten. Bistan daukate ilustrazioaren errepa-soa etxe partikular zein publikoek. Erdi Aroan hain ohikoak ziren egurrezko egituretan barik, murru sendoen gainean eraikita daude baserriak, eta sarreretan arkupe itzelak dauzkate. Udaletxea bera ere, ordukoa da.

Elexalde da auzorik populatuena. Herriko taberna ere bertan dago. Herri gehienetako moduan, hantxe dago bizitasunik gehien. Pena da Elexaldeko baserriak izaki biziak ez izatea. Izan ere, eskualdeko etxeetan ohikoak diren ezaugarriak zeintzuk diren erakusten dute berbarik egin gabe. Historiako garai ezberdinak ezagutzeko datuak ere badituzte; agerikoa da haien garrantzi histori-

Iturrran Bekoa baserria da XVII. eta XIX. mendeetako idatziak dituen Amorotoko baserrietako bat. Bertan "Eguiten badoc bierra jango doc ogia" testua irakur daiteke.

Amor

ko-arkitektonikoa. Batzuek zutabezko egitura dute, baina badira, egitura barrokoari jarraiki sarreran arku bat zein bi dituztenak ere: Aldekoka eta Iturrran Bekoa kasu.

XVIII. eta XIX. mendeko idatziak daude baserri batzuetan. Iturrran Bekoan inskripzio hau dago arkuen sarreraren gainean: "Eguiten badoc bierra jango doc ogia". Euskaraz

dagoen idatzi bakanetakoa da, eta arraroa bada ere, etxearen ostean dago. Herriko plaza ere Elexalden dago. Udaletxeak eta San Martin parrokiak babesten dute. 1999an iturria eta eserlekuak jarri zituzten plazan. Parrokia ere, berritu zuten XVIII. mendean. Zutabez egindako tenplu neoklasikoa da. Horma nagusiko ordularia 1900ekoa da.

oto

Amoroto herriaren auzorik deigarriena tontor batean kokatua dagoen Elexalde auzoa da. Beste hiru auzo ere baditu: Odiaga, Ugaran eta Urrutia.

Elexalde ez da baina, Amorotoko auzo bakarra. Hilerriaren eskuinaldean dagoen bidean aurrera eginda, Odiagaraino helduko gara. Hango gurutzean ezkerrera egin, eta Belakola baserriaren inguruko bidegurutzean, Ballastegi basorako baso bideari jarraituko diogu. Baso bidearen amaieran lasai gunea dago, eta

bertan dago lekua, mokadu bat egiteko bideari jarraitu orduko. Jan eta gero, Zulueta errekaaren ibilbidea jarraituko dugu asfaltozko bidetik.

Lea ibaiaren ibaiadarra da Zulueta. Azken urteetako baso ustiapenak kalte egin dio basoan zehar doan erreka horren ibilbideari. Inguruan ohikoa ez den arren, hemen erdian

sekuoia basoa dago. Bestalde, Zulueta eta Lea bat egiten duten lekuan, babestutako hainbat espezie bizi da: bisoia, Martin arrantzalea, erreka karramarroa...

Zulueta Atxurrako konplexu karstikoa zeharkatzen du eta bertan zenbait ur sorburu, lurrazpiko erreka eta barrunbe dago. Bere adarrekin batera, ibai arroa osatzen du Zulueta. Arroak balio ekologiko handia dauka. Atxurra inguruan, izen bere-

**AMOROTOKO
UDALA**

Tel.: 94 684 25 49
Faxa: 94 624 37 04

email: mblaka.amoroto@bizkaia.org

**LEA IBARREKO
UDAL MANKOMUNAZGOA**

Elexalde 1, 48289 Gizaburuaga
Tfnoa/Faxa: 94 684 29 82
Web orrialdea: www.leaibarra.com
e-mail: leaibarra@logiccontrol.es

ZABOR BILKETA-HIRIGINTZA-GARAPEN ETA ADMINISTRAZIO ZERBITZUAK

ONGIZATE - Tfnoa: 94 684 29 82
e-mail: ongizate.lea-ibarra@bizkaia.org

GARAPEN - Tfnoa: 94 684 30 77
e-mail: mank.lea-ibarra@bizkaia.org

www.leaibarra.com

San Martin parrokia Elexalde auzoan dago, herriko udaletxea eraiki zen plaza berean. Hasieran, gotiko-errenazentista izan arren, egun zutabez egindako tenplu neoklasikoa da. XVIII. mendean berritu zuten.

ko ibaiadarra dago, eta haren inguruan leize asko daude. Hantxe dago Pepetxo koba ere. Atxamonte mendiarren magalean dago eta bera baino metro batzuk beherago Pepetxo III izeneko leizea dago mendi beraren magalean. Pepetxo IIIren barruko ondare arkeologikoa txikitu egin zuten albotik pasatzen den baso bidea egiterakoan. Atxurratik gora, Aulestiko Santa Eufemia basilizara helduko gara. Bidea Amoroton amaitu gura dutenek, baina, Atxurratik Idarreta baserrirako bidea hartu beharko dute.

Idarreta baserria Urrutia auzoan dago. 1754an eraiki zuten. Estilo barrokoan egindako baserria da eta atari itzela dauka arku painelatu bikoitzarekin. Arkuen erdian zutabe lodia eta eskultura multzoa daude. Bertatik, Asubitara jo, eta handik

Elexalderako bidea hartuko dugu berriro.

Arkitektura erlijiosoa

Lekeitiotik Amorotorako errepidearen eskuinaldean dago San Migel basiliza. Dinteldun atea dauka aurrean, alboetan leiho errektangularrak. Dintelean "San Migel Goi Aingerua" inskripzioa dago, eta haren gainean, gurutzea dago erliebean eginda. Harritzko ponteak ere, erliebean egindako gurutzea dauka. Barruan, harritzko aldea dago alperharriarekin eutsita, eta aldea buru, San Migel Goi Aingeruaren irudia dago. XX. mendeko basiliza herriarra da eta San Martin parrokiaren menpean dago. Amorotora sartzera koan ikusten den lehenengo eraikuntza da San Migelen ermita.

Santa Barbararen basiliza, berriz, izen bereko tontorrean dago; urtegiaren ondoan. Harritzko aldea dauka eta honi ere alperharriak eusten dio. Aldarean Santa Barbararen irudia dago.

Abitako saguzarrak

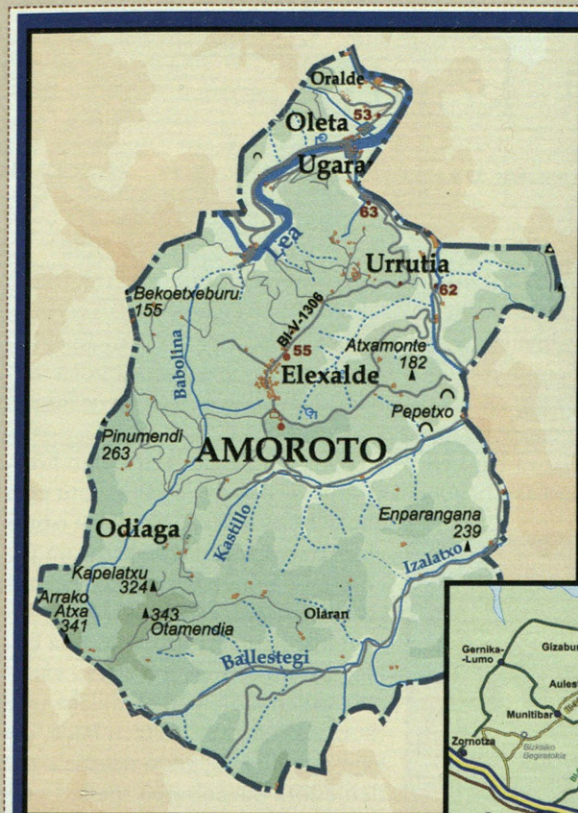
Amorotoko Oleta auzoan, Abitaga kobazuloa dago. Barandiaranek giza kiaren aztarnak zein harek egindako tresnak aurkitu zituen bertan 1964an. Bista Alegre mendiaren hegoaldean dago kobazuloa eta metro eta erdiko sarrera dauka. Abitako koba ere Oletan dago. Aranzadi, Eguren eta Barandiaranek eman zuten haren berri 1929an. Metro eta erdiko altuera eta hiru metroko zabalera ditu sarrerak.

Abitako saguzarrak galtzen doan espezie batekoak dira eta horrek garrantzia biologiko handia ematen dio kobari. Espeleologikoki, oster, 1999an aurkitutako galeria berriek eman diote sona. Galeria nagusiak 15 metroko garaiera du bere punturik altuenean.

Historia

Historiaurrekoak dira Amorotoko lurretako lehen bizilagunen aztarnak. Madalenienseak dira Abitaga kobazuloan aurkitutako aztarnak, Kristo baino milaka urte lehenagokoak. Historian aurrera egin ahala, Amoroton finkatu ziren lehenengo herrien jardura nagusia, abeltzaintza izan zela uste da. Gure garaietarantz eto-

Nola heldu

Autobusa

- Pesa eta Bizkaibus: Lekeitio-Aulesti-Gernika-Galdakaoko Ospitalea-Bilbo, Lekeitio-Bilbo eta Lekeitio-Donostia ibilbideak. Auzo bakarretik igarotzen dira.

- Bizkaibus: Lekeitio-Aulesti-Gernika-Galdakaoko Ospitalea-Bilbo. Bilbotik: 6:00-20:00, ordu bitik behin. Jaiegunetan: 08:00etatik aurrera. Lekeitiotik: 06:15-20:15, ordu bitik behin. Jaiegunetan: 08:15etatik aurrera.

Jatetxeak

- Herriko taberna (Elexalde), Ibaigane, Epermendi eta Klaudio (Oleta, Ugara)

Lotarako

- Abade etxea (Elexaldeko plazan): Tel: 946 84 06 74 edo 944 34 49 94. 28 neska mutilentzako eta bi monitorentzako tokia.

Festa eta ospakizunak

- San Martin eguna: uztailaren 4an eta 5ean. Herriko festa nagusiak.
- San Migel eguna: irailaren 29an.
- Bazko eguna
- Santa Barbara (abenduaren 4an)

rri ahala, leinuetan oinarritutako talde haietako indartsuenak ahaide nagusi bihurtu ziren.

1325ekoak dira herriaren gaineko lehen datu idatziak. Horien arabera, Amoroto Lekeitioko Andra Mariaren basilikaren luzapena baino ez zen. Ondorioz, basilikari eman behar izaten zion lortutako hamarrenen herena. Erdi Aroko hazkunde demografikoak eta herria lortzen ari zen indar ekonomikoak independentzia egarria ekarri zuten Amоротora. Andra Mari elizatik bereizteko lehenengo eskaera 1454an egin zuten, baina 1519ko bul-

dak ekarri zien benetako independentzia. Leon X. ak emandako buldaren ondorioz, Ispaster eta Gizaburuagarekin batera, desanexioa eskuratu zuen Amоротok.

Independentzia osoa eman aurretik, Adan Yarza menpeko errege elizate izendatu zuten Amоротo, eta 18.000 maraiko zerga ordaindu behar izaten zion Gaztelako Erresumari. Behin independentzia lortuta, elizateak muga politikoak eta administrazioak ezarri zituen. Politikari berriak agertu ziren. Artean, oraindik ere feudala zen gizarte egitura: zerga eta

bereterren sistemari eusten zitzaion eta ahaide nagusiak zeuden gizartearen goren mailan. Amоротoko nagusi Adan Yarza zen leinua zen.

Leinu nagusien irabazbide garrantzitsuenak nekazarien eta mendien gaineko eskubidea, elizatearen hamarrenak eta antzeko beste zergak ziren. Horiek ziren nagusien botere ekonomikoaren oinarri. Gainera, krisi garaietan menpekoen ondasunak euren gaitzatzeko eskubidea zuten. Batzuen ustez, eskubide horren egikaritzea izan zen bandoen arteko borroken iturburua. ■

Erosi sarrerak

BBK-ko

kutxazainetan

www.bbk.es

Makina bat kontu

JOXERRA AIZPURUA, GARBIÑE UBEDA

KLIMA

Groenlandiako izotzaren garrantzia

MUNDUKO UHARTERIK HANDIENA estaltzen duen izotz geruzak mundu osoko klimari eragiten dio. Ur gozozko bigarren masa handiena du Groenlandiak eta izotzak eta elurak bere azaleraren % 85 estaltzen dute.

1992 urteaz geroztik laser eta radarrez hornitutako hegazkinen bidez etenik gabe egiten diren esplorazioek erakusten dutenez, azken urteetan aldaketa handiak gertatu dira bertan, akaso berotze globalak eraginda.

Baina datuok estrapolatzeko garaian, ordenagailuek ondorio desberdinak erakusten dituzte.

Modelo batzuek tenperatura igota poloetako izotzak (Groenlandiako plakak barne) urtu egingo direla eta ozeanoen maila igo egingo dela diote. Beste batzuek, aldiz, tenperaturaren igoerak elur prezipitazio handiagoak eragingo dituela eta izotz plakak zabaldu egingo direla iragaritzen dute.

Gauza bat bederen, jakina da: hamaika urteotan Groenlandiako hego-ekialdeko kostako glaziarrek txikitu egin direla. Uste denez, urtzen den izotza glaziarren azpialdetik arrokarara jaitsi eta ur honek glaziarra ozeano-rantz irristarazi egiten du.

Bada, hamaika urteko tartea txikiegia da uharteak eta berau estaltzen duten izotz plakek milaka urte dituztela kontuan hartzen bada, eta ezin esan, beraz, ziklo normala ote den edota ozeanoaren mailari eragingo dioten aldaketen ezaugarri garbia ote den.

Osasuna

JABIER AGIRRE

"Bizitza topera bizitzeko"

EUSKALTZALE batek baino gehiagok aurpegia zimurtuko zuen goiko titulua ikusi hutsarekin. Egia esan, neroni ere ez zait gehiagi gustatu horrela "boteprontoan" eman diodan itzulpena baina formak baino gehiago kezkatzen nau ni neu edukiak. Eta kasu honetan ere, beste hainbatetan bezala, euskara galtzaile.

Duela gutxi web gune berri baten aurkezpena egin zuten, www.clikasalud.com, gazteei, irakasleei eta eskolei zuzendutako egitarau handi baten barruan; Agbar Fundazioak eta Adeslas-ek elkarlanean prestatutako programa sozial eta hezkuntzakoaren atal bat besterik ez da izango Osasun Aktiboa izeneko hau, (kasu honetan ere itzulpena neurea da); 10.000 ikastetxe baino gehiago sartuko omen dira, aurreneko fasean bakarrik, egitarau erraldoi horretan.

Eta nire galdera, behin berriro ere, betikoa da: ez al zaie jaun-andre horiei gaztelania ez den beste hizkuntzetan lan egitea otutzen? Eta zertan dabil Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Saila horrelako proiektu baten aurrean gure hizkuntza "gaixoaren" aldeko diskriminazio positiboa mar-tan jarri gabe?

Izan ere, ikasgelan lantzekoak diren jarduera guztiz inter-resgarriak diseinatu dira, lau bloke tematiko nagusitan,

Sexualitatea, Dibertsioa, Afektibitatea eta Zaindu ezazu zeure burua izenekoetan hain zuzen ere banatuak, eta horien inguruan informazioa, autoebaluazio testak, foroak, galdera sortak, grafikoak, estatistikak eta abar eskainiko dira. Programaren bidez, adolezenteari denbora librearen erabilera egokia erakutsi nahi zaio, bere autoestimua bul-tzatuz, erabaki arduratsuak hartzen lagunduz, eta arrisku-ko portaera jakin batzuen aurrean bere gaitasun kritikoa sustatuz. Ea berandu baino lehen egitasmo osoa euska-raz ikusteko zoria dugun!

ELIKADURA

Barakuilua: kalitate handiko proteina

BARAKUILUAK JATEKO OHITURA zertxobait apaldu bada ere, aipagarriak dira, elikadurari bagagozkio, molusku honek eskaintzen dituen onurak. Barraskiloak behi okelak baino bospasei aldiz proteina gehiago du, ez du kasik kolesterolik eta beste hainbat osagai garrantzitsu ere baditu, esate baterako, kobrea, zinka, magnesioa, manganesoa eta burdina.

Baina elikagai garrantzitsuak izan ezik, balio sendatzailerak ere baditu aipatu animalia honek. Bere listuak, esate baterako, Limasina deituriko substantziari esker, urdailaren muki-mintza osatzeko propietateak ditu. Printzipio honi berari jarraiki, Frantzia eta beste hainbat lekutan larruazaleko ultzerak sendatzeko pomadak edota eztula gozatzeko xarabeak egiteko baliatzen da. Antza, laringeko eta bronkioetako epitelio kaltetua berrosatzeko duen bertutea nabarmena da.

Barraskiloak hermafroditak dira, alegia, animalia bakoitzak bi sexuak ditu bere baitan. Dena den, ernaltzeko beste barraskilo baten beharra dute. Estaltzeak 12-24 ordu irauten du eta hamar egunen buruan bi barraskiloak arrautzak jartzen hasten dira hogei minututik behin. Batez beste laurogeita hamarna arrautza ipintzen dituzte guztira. Inkubazioak 20-30 bat egun irauten du. Arrautzak puskatu ostean, barraskilo jaioberriek hamar bat egun ematen dituzte habian beren arrautzen hondakinak janez. Gero, modu naturalean elikatzen hasten dira, alegia, landareak janez. Sei hilabetetan heldu bilakatzen dira eta zortzi hilabeteren buruan ugaltzen hasten dira.

Hainbat lekutan barraskilo haztegiak indartzeko ahaleginetan ari dira.

landareak

JAKOBA ERREKONDO

zmandio@zerain.com

Solstizioan

NATURA gurtzeko egun aproposak dira hauek. Baserri eta basetxeetakoontzat urteko egunik luzeenak eta batez ere kolore guztietako negu luzea igarotzea samurtuko duten uza guztiak soroetan, hazten. Porlan artean irauten dutenek ez dakit zer ospatzen duten solstizioko sua piztuz...

Ateburuak, baratzeak, soroak, larre barrutiak, sagardiak, mahastiak eta abarretara eraman ohi da egun luzeen hauetan uza oparoak izatearen esperoan naturari osotasunean zabaldu nahi diogun esker onezko gurtza. Eta gizartearen ospatzen dugu. Batzuek erramu edo ereino bedeinkatuaren zurez eraikitako gurutze santuak iltza-

tzen dizkiote etxeari, beste batzuk eguzki-lorearen irriaz apainduko dute atearen ahoa, lizar bikainak (*Fraxinus excelsior*) batzuen gogoaren kontra bada ere, oinarrian artzainak garela gogoraraziz bere abizenaren gorentasun osoa izango du egun batzuez behinik, elorri zuriak bere kulturazko arantzaz etxeetako sartu-irteera orraztuko du ateko hartua eta emana trinkotuz eta era berean leunduz eta loreak, loreak gero fruitu eta hazi izango direnen loreak bazter guztietan.

Castillaren aseguruia zen Gipuzkoako Seguran ohitura hauen adibide dotorea ikusi berria dut: Imazeneko ateburuan elorri arbetan hortentsia loretzarrak eta atearen oinean arrosa petaloz jantzitako ihi eta azeri-buztanezko tapiza. San Joanak ospatzeko txakolina edatera sartzeko zanpatzeko tapiza. Zori ona opatzeko garai hauek, porlanetik urruti baina, bizi ditzakegu oraindik...

Web, CD-ROM eta paper formatuetan soluzioak alor guztietan

Ikerketa

Erremintak

Soluzioak

Zerbitzuak

Adur SOFTWARE PRODUCTIONS

Adur Software Productions, S. Koop. (ASP)
Industrialdea 1, 20160 Lasarte-Oria
Tel: 943.37.18.49
e-mail: adur@adur.com

INFORMAZIOAREN UNIBERTSOA

Ikuskizunak

MAYI TOLOSA

ERAKUSKETAK

♦ uztailaren 26a arte
GASTEIZArtiumeko auditoriuma
20:00

Joan Fontcuberta argazkilariaren "La isla de los vascos" erakusketarekin batera bideoforum bat ere eskainiko dute.

Bideoforumaren itsasoa eta nabigazioaren gaiarekin zerikusia duten hainbat bideo emanaldik osatzen dute. Emanaldiak uztaileko ostiral eta larunbatetan eskainiko dira eta sarrerak 1,5 eurotan salduko dira.

♦ uztailaren 6a arte
BILBO

Guggenheim museoa

Sei eta hamaika urte bitartean dituzten 168 artista txiki dira "Artea ikasbide" bildumaren protagonistak. Gaztetxo hauek kurtsoan zehar hainbat ikasgai artearen bidez landu dute eta erakusketa honetan ikasturtearen amaieran lortutako emaitzak jarri dituzte ikusgai.

JAIALDIAK

♦ uztailak 4-6
SOPUERTA

Santa Ana zelaiak

"Mendebala" jaialdia iaz sortu zen Kantauri itsasoak lotzen dituen kultur tradizioak elkar ezagutu zitezen. Galiziako, Asturiasko, Kantabriako, Gaskoniako eta Euskal Herriko zortzi taldek eskainiko dituzte musika ekitaldiak. Ez da musika bakarrik izango; hainbat ikastaro, lantegi, kirol saio... ere antolatu dituzte. Sarrera doakoa izango da eta akanpatzeko aukera ere izango dute bertara hurbiltzen direnek.

♦ uztailak 4-6
ARROSA

Ostiralean hasi eta igandea bitartean kontzertu zerrenda amaigabea, kale antzerkia, haurrentzako jolasak, trikitia... izango dira "Euskal Herria zuzenean" jaialdiaren egitarauaren barne.

ANTZERKIA

♦ uztailak 9-12
DONOSTIA**Kalea
eszenatoki**

Antzerki ferriaren egitaraua, guztira, 29 ikuskizunek osatzen dute aurten eta horietatik 10, estreinaldiak izango dira. Hainbat eszenatoki hartuko ditu, baina kalean ere izango dira saioak eta garrantzia berezia izango dute gainera. Sei talde izango dira kalean: Sevillako Producciones Imperdibles, Kanadako Barto, Australiako The Happy Sideshow, Bartzelonako Mar-i-terrànea, Getxoko Simulacro eta Berlineko Explosive Lunatic Extreme Theatre. Atzeritik inoiz baino talde gehiago helduko dira, baina euskal taldeek ere izango dute beren tarte.

BERTSOLARITZA

♦ uztailaren 21a arte
ZARAUTZ

Euskara suspertu eta bertsogintza lagundu nahian "XIX. Basarri Bertsopaper Lehiaketa" antolatu du Zarauzko Udalak. Lanak euskara zerbitzura edo euskara.zarautz@udal.gi puzkoa.net helbidera bidali behar dira hilaren 21a baino lehen.

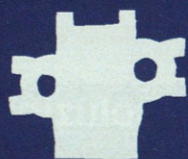
MUSIKA

♦ uztailak 4
ARAMAIOPlaza
23:00

Gernikako Gatibu taldeak Zoramena diskoaren aurkezpen kontzertua eskainiko du.

Informazio gehiago:**www.gureagenda.com**

Agendarako deialdiak hogeiei egun lehenago bidali 943 37 34 03 faxera edo kazeta@argia.com helbidera.

Argitalpen honen edizioan lankide:**kutxa**

gizarte ekintza

BESTE SEXUALITATEAK (SEXU-ANIZTASUNERANTZ)

Eskutan dugun liburu hau guztiok irakurri beharago genukeen oinarrizko horietako bat da, bertan agertzen diren gaiak egunerokotasunez beterik baitaude eta baita, askotan, gehiengoarentzat ilunpean dagoen errealitatearen isla baitira. Horregatik, liburuaen hasieran, sexuari begira oso itxia den (kontrakoa esaten badu ere) euskal gizarteak gay eta lesbianen inguruan sortu duen, eta "apartheid"aren ondorio den, hiztegikeri berezia agertzen da.

Bigarren zatian homosexualitatea, historia eta kulturaren azpiproduktu bezala aztertzen da: Grezian, Erroman, monastegietan, musulmanen artean, Errenazimenduan edota herri aborigenetan. Aurreko azterketarekin batera homofobiaren erroak kristautasunean, faszismoetan eta ezkerreko mugimenduetan azaltzen dira. Kapitulu interesgarri oso Euskal Herriarena da.

Hirugarren zatian, egungo homosexualitatearen fronte berriak aztertzen dira: biologikoak (genetikoak), psikologikoak, pedagogikoak, filosofikoak edota politikoak. Liburuaren bukaeran, lehenengo aldiz, euskaraz agertzen den hiztegirik serioenetako bat duzu irakurle. Liburua oso argazki ederrez horniturik dago, gainera. Jantzi, tolerante eta euskaldun oso (gai honen inguruan orain arte euskaraz idatzi den liburu bakarra dela kontuan hartuta) izateko ezinbesteko liburuak, beraz.

GAIK

ARGITALDARIA

**Jadanik
salgai zure
liburudendan!!!**

Jacqueline Urla

«Kontraesana ematen du euskararik gabe euskal identitateari eustea»

Estatistikaz bete zintuzten, taulaz eta zenbakiz...

Hura dena irakurri beharra ere! Sasoi hartan, euskararen erabilera neurtzeko lehen saioak egiten ari zen Siadeco. Usurbilgo euskaltzaleek, ikerketa hartu eta, jaietan, pareta handi batean ezarri zituzten emaitzak. Ezagutzari eta erabilerari zegozkion. Jendea berri emateko modua izan zen eta, aldi berean, "euskaraz hitz egin!" esateko bidea.

Euskararen aldeko diskurtsoa egiten laguntzen du estatistikak...

Jacqueline Urlak gogoan du, artean Euskal Herrira etorri berri, Usurbilgo udaletxera jo zuela. Lan-asmoak azaldu eta esan ziotela: "Badakit zer behar duzun!". Eta liburu mardul pila eman ziotela. Siadecok herrian egindako inkesta zen, euskarak Usurbilen bizi zuen egoerari buruz. Errealitatea ezagutzeko bide bat, estatistikak. Gogoan iltzatu zitzaion pasadizoa. Hogei urte baino gehiago dira lehen bisita hartatik, euskararen aldeko mugimenduek baliatzen dituzten estrategiak aztertzen. "Being Basque, Speaking Basque" liburua izango da emaitza, laster.

MIEL ANJEL ELUSTONDO

Argazkiak: Zaldi Ero (©)

Estatistika tresna handia da hizkuntza gatazkan, euskararen borrokaren alde. Jendea limurtzeko erabili da estatistika, herrikoak konbentzitzeko. Errealitatea azaltzeko balio du, eta euskaraz egin dezan jendea bihotz emateko. Gogoan dut garai hartan neure baitako antropologoa nagusitu zela: "Errealitatea ezagutzeko bide interesgarria!", esanez. Egun, gauzarik naturalena da estatistikaz baliatzea. Errealitatea ezagutzeko bidea da eta, are, hari kontra egiteko modua ere bai; hau da, normalizazio legea gora-

behera, euskaltzaleak bazterturik daudela egiaztatzeko balio dute estatistikek, zenbakiek. Egoera aldarazteko ere balio dute. Bietarako.

Euskararen aldeko mugimenduek baliatu duten estrategia: estatistika. Besterik ere aztertu duzu, ordea...

Aztertu dudun estrategietarik bat da estatistika. Euskara batuaren kontua ere aztertu dut, inork auzitan jartzen ez duen gaia gaur egun, baina duela hogeitaz ika-mika iturri bizia izan zena, h-a gora eta behera. Aztertu dudun beste estrategia bat, ikastolaren sorrera, duela hogeitsu urte. Harrezkero hainbat bisita egin dut Usurbila joan den 20 urtean eta arreta eman dit hainbat gauzak: gazteen dinamikotasuna, euskal rock erradikala, irati libreen mugimendua... Azken aldi honetan, berriz, kultur elkarteak sortu dira, herri aldizkariak bideratzeko. Estrategia horiek landu ditut, baina hori ez da euskalgintzan gertatzen den dena, ezta pentsatu ere! Estrategien arteko kontrastea egiten dut nire lanean.

Non da zure lanaren abiapuntua? Zu, izan ere, antropologo zara.

Bai, halaxe naiz. Clifford Geertz-en "eskolakoa", nahi izanez gero. Etnografia modu jakin batean ulertzen zuen Geertz-ek. Haren arabera, *thick description*-a zen antropologia sozialaren helburu, hau da, komunitate baten deskribapen trinkoa egitea. Geertz-ek ongi baino hobeto adierazten du: "Jendearen ikuspegira hurreratu", *the native point of view*. Zu, antropologo zaren aldetik, eta zeure bizipenak dituzula kontuan harturik, jendearen ikuspegia ulertzen saiatzen zara. Eta ikuspegia ez ezik, jen-

Seinale ona da erregistroez hitza egitea. Horrek esan nahi du hizkuntzaren muinera iristen ari garela

dearen balioak, sinesmenak... Nire lanari dagokionez, zein izen erabili behar dut jende hori izendatzeko? "Euskaltzaleak"? "Militanteak"? Bietarik, bereizterik baldin bada, behintzat.

Nire lanean hori ere azpimarratu nahiko nuke: askotariko jendeak parte hartzen du euskararen aldeko mugimenduan; guraso dira batzuk, haur tikiak beste batzuk, musikariak, teknikariak, idazleak, gazteak, profesionalak beste batzuk -hizkuntza arloan ari dira lanean hauek batzuk, baina bestelako lanetan beste batzuk: abokatu, mediku eta abar-, eta parte hartzeko modu asko dituzte. Denak ordea ez dira militante, nahiz eta denak diren euskaltzale.

Hogeitaz baino gehiago zabil-tza Euskal Herrira joan eta etorri-ka. Zer esan zenezake iragan al-diaz, eta egindako bideaz?

Belaunaldi berria dator. Atxagak berak ere esan duela uste dut. Aro berri baten atarian gaude. Nabarmen da. Batetik, inoizko egoerarik onena bizi dugu. Bestetik, inoizko okerrrena. Irudipen horixe dut. Zenbakietara jo eta hainbat eta hainbat jende daki euskaraz, behin ere baino gehiagok. Bestalde, gatazka handiagoa da zenbait alderditan. "Jakín"-en ale bat irakurri nuen, "Euskalgintza auzitan" zioena. 98tik hona, euskararen normalizazioaren kontrako diskurtsoak gora egin du, eta gogortu egin da,

gainera. Duela gutxi, berriz, "Euskaldunon Egunkaria"-ren ixtea. Politikatik dator gatazka, ezker abertzalearen kontraketik, baina eragin zuzena du kulturaren, eta hizkuntzaren arloan. Eta kezkatzekoa da: euskararen ezagutza bai, erakundeetako laguntzak bai, baina hori dena pikutara joan liteke erabaki politiko jakin batzuen ondorioz.

Zer diozu erabileraz? Horretaz ari dira bazter guztietan...

Bai, ezagutza handia, erabilera txikia. Euskararekin identifikatzen ez diren gazte asko oraindik... Erronka berri dira euskararen aldeko mugimenduentzat, eta bide berriak landu behar-ko dira jendea mugitu dadin. Manifestaldiak, grafittiak, hizkuntza paisaia aldatzea, legeak, plangintzak... ez dakit zebateraino balioko duten edo nahikoa izango ote diren erronka berriei aurre egiteko.

Erabilera ona da hurrena.

Bai, jakina... Horretaz hitz egiten dute denek. Horretaz, eta erregistroez. Adie-

Babeslea: Zumaia Udal

Zumaiak du hitza

Exotismo osteko antropologoa

Jacqueline Urla (Kansas City, Missouri, 1956). Iruñekoa zuen aita, Granadakoa ama. Atzerrian ezagutu zuten gurasoek elkar, AEBetan. Aitaren aldetik, aitona Nafarroan fusilatu zuten Espainiako Gerra Zibilaren garaian. Antifrankismoa bizi izan zuen Jacqueline Urlak etxean bertan, Euskal Herriak ongi aparte. 78an hasi zen Antropologia ikasten. Euskal Herriko kultur gatazka frankismoaren kontrako jarraipen zela iruditzen zitzaion, erabateko gatzeleratzearen kontrakoa. Interes pertsonala ere bazuen.

Exotismo osteko antropologia zuen gogo, tribuak aztertze asmorik ez, nahiz eta euskaldunak horrela aztertu dituzten zenbait aldiz. 70eko hamarkadaren bukaeran, 80koaren hasieran, kritika handiak egin zitkioten antropologia tradizionalari. "Antropologo laruzuriek Hirugarren Mundura jotzen zuten, kolonialismoaren eranskin balira bezala. Lehenengo, gudarosteak bidali zituzten; gero, antropologoak". Edo alderantziz. "Gure belaunaldikoak ez geunden konforme. Besterik nahi

genuen. Berkeley-n (Kalifornia) ikasi genuenon artean, bata Ipar Irlandara joan zen, bestea Euskal Herrira... Bestelako antropologia genuen asmo. Post exotic esaten diot nik".

Komunitatearen deskribapena egin nahi horretan, identifikazio arriskua bizi du antropologoak. Arrisku handia. "Antropologoaren problematikaren barruan dago hori; "going native" esaten zaio. Arriskua da, baina ez dakit benetako arriskua den ere, zeren ez dago era objektiboan ezer aztertze modurik. Hala ere, zure burua non dagoen kokaturik jakitea da kontua, eta hori aintzat hartzea. Nire jarrerak, lagunak eta beste ere, gatazkaren alde batean ditut. Lanak ditut kritiko izaten, beraz".

razteko gauza izatea da kontua, egoera ezberdinetan. Hizkuntzaren "kalitateaz" ari da jendea hizketan baina nik nahiago dut "kalitate" hitza baztertu eta esan erregistroen eta euskalkien barietatea aberasgarri direla gaur egun.

Erronkak zein diren jakitea bera ere ez da gutxi...

Ez da gutxi, ez. Are gehiago, nahitaezko da. Egun, eztabaidagaiak berriak dira, ez dira lehengoak. Estandarizazioa izan zen lehen, irakatsi beharra gero... Egun, erabileraz ari da jendea, erregistroez... Seinale ona da erregistroez hitz egitea. Horrek esan nahi du hizkuntzaren muinera iristen ari garela: komunikatzeko tresna da hizkuntza, bizitzarako, eta horrek hitz egiteko era ezberdinak eskatzen ditu, egoeraren eta inguruaren arabera. Askotan, gutxiengoei zera leporatu izan zaie, alegia, antimoderno direla, arkaiko direla, bizitza modernoan lekuri ez dutela... Modernotzea oso inportantea dute gutxiengoetakoek, norbera kosmopolita dela sentitu beharra dute. Hizkuntza gutxiutaren komunitatekoek frogatu egin behar dute, gai direla, leku dutela egungo gizartean eta munduan.

Izan gintezke, euskara gabe, euskaldun? Euskaldun askok ezetz uste du, baina aho biko jokatzen du. Hizkuntza eta identitatearen arteko lotura dago ezbaian. Euskaldunek euskarari lotzen diote kultura, nortasuna eta poetika. Baina, Euskal Herrian, bere

burua euskalduntzat duen jende asko da euskaraz ez dakiena. Zein hizkuntzatan hitz egingo dugu gai horri buruz? Euskaraz, ala gaztelaniaz? Horrek ere erantzunaren nolakoa eragingo du eta. Kontraesana ematen du, horren gauza funtsezkoa gabe identitateari eustea. Aldiz, "Izan liteke inor euskaldun-vasco-, euskara gabe?". Baietz ematen du...

Askotariko jendeak parte hartzen du euskararen aldeko mugimenduan. Denak ez dira militante, nahiz eta denak diren euskaltzale

Zertan aldatu da euskararen aldeko mugimendua azterketa abiatu zenuenetik?

Esate baterako, profesionalizatzea aipatuko nuke. Hainbat jendekin mintzatu naiz eta horixe azpimarratzen didate belaunaldi berriek: lan profesionala egin beharra, hau da, ona eta eraginkorra. Lehen militantzia izan zen. Orain, profesionalak. Xextrak ere sortzen dira gaiaren inguruan. Lehen, borondate handiagoa zuten, kaotikoa ere baziren, baina askotariko jendea biltzen asmatzen zuten berreskuratze

prozesuan. Horrekin batera, azken hamarkadan, alderdi politikoen arteko banaketaren gainetik jarduteko gogo azpimarratuko nuke: horixe da euskara elkarteen asmoa. Ez da beti lortzen, baina saio handia da eta luzaro ondorio onak ekar litzake.

Esperantzari leiho bat. Ez da oraingoxe kontua...

Kezkak ere badituzte, ordea. Euskarari buruzko ikerketak direla eta, hizkuntzaren azterketa etnografiko gutxi dago oraindik. Soziolinguistikaren barruan bada "hizketaren etnografia" izeneko adarra, hizkuntzaren erabilera naturala du aztergai, eta hemen ez da askorik garatu. Eta behar da. Apenas dakigun zertaz eta nola hitz egingen duten euskara hiztunek. Intuizio handia dago, batzuetan bete-betean asmatzen du intuizio horrek, baina ez da nahikoa. Bestalde, ikerketa kualitatiboak egiteko garaia da. Oraindik ez da aztertu, adibidez, zer harreman dagoen genero, gizarte-maila eta euskararen berreskuratzearen artean. Izan ere, Euskal Herria aparteko laboratoriora da kontuok aztertze eta interesgarri litzateke, bai teoria soziolinguistikoa sakontzeko, eta baita plangintzarako ere. ■

AMAYA SAGASTI

Deflazioaren mamua Europara iristen ari da

Herrialde batzuk kezkatutik dabilta, prozesu inflazionista dela kausa. Beste batzuen buruhaustea, aldiz, kontrako prozesua da, hots, prozesu deflazionista. Azkeneko horien artean daude, besteak beste, Japonia, Estatu Batuak, Alemania eta Suitza bezalako herrialde garrantzitsuak. Prozesu horiek beste herrialde batzuetara heda daitezkeenez, ekonomiako adituak hasiak dira horretaz ohartarazten.

DANIEL UDALAITZ

EUROPAKO ETA MUNDUKO gainerako herrialde ugari dabilta kezkatu, beren ekonomietan igartzen den prozesu inflazionista (prezioen indizearen igoera) dela kausa. Beste herrialde batzuk,

aldiz, agian garrantzitsuenak, edota jada kontrako egoeran daude, hots deflazioa dute (jaitsiera iraunkorra prezioen indizean), hala nola Japoniak, edota ia muga horretara iristeko zorian dira (egoera horretan dago Alemania nonbait, eta Estatu Batuak ere ez

dabilta urruti). Eta, jakina denez, inflazioa bera baino okerragoa izan ohi da deflazioa ekonomian.

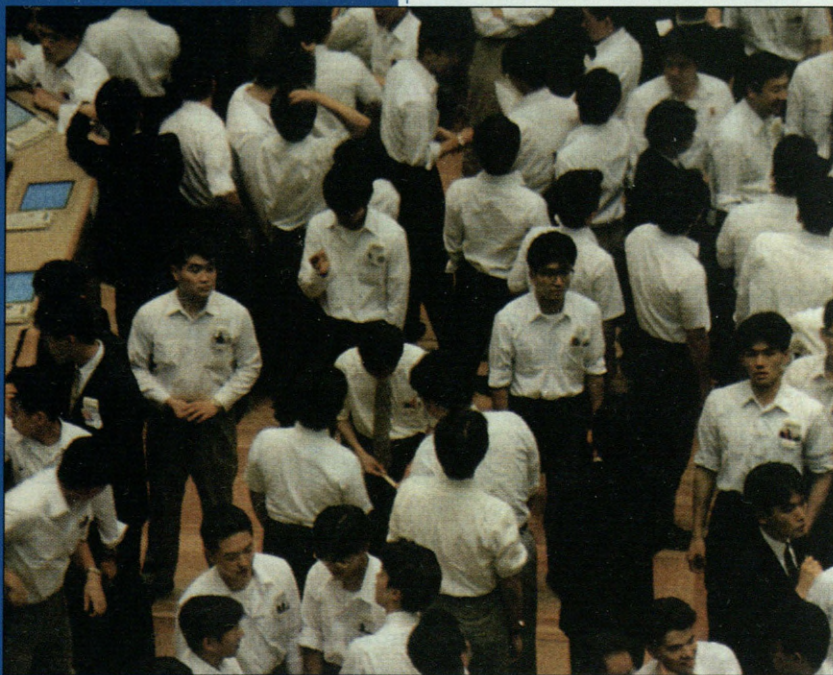
Deflazioa inflazioaren kontrako egoera da, eta ekonomiaren arloan arriskutsuagoa. Deflazioa, berez, ondasunen eta zerbitzuen prezioen jai-

Deflazioa kaltegarria al da ekonomiarentzat?

Deflazioaren jatorria zein den, ezberdina da galdera horren erantzuna. Ekonomia-
ren historian, lehen ere bizi izan dira prezioak jaitsi izandako garaiak. Deflazioko
episodioetako bat, ekonomian eraginik negatiboenetakoa izan zuena, Estatu
Batuetan gertatu zen, 30eko hamarkadan, Depresio Handia deiturikoarekin.
Orduan, prezioak espero gabe amildu ziren; ez, ordea, konkurrentziaren eta pro-
duktibitatearen areagotzeagatik, baizik eta eskari agregatuaren kontrakzio larri
batengatik. Beste episodio deflazionista batzuk arinagoak eta aurrez igarriak izan
ziren, eta, ondorioz, eraginak ez ziren negatiboak izan ekonomientzat. Joan den
mendearen azken laurdenean gertatu zirenak izan ziren. Haien ezaugarria, hain
zuzen, inbertsioa eta produktibitatea areagotzea izan zen, eta prezioak behar-
tzea ekarri zuen horrek. Kasu horretan, prezioen behar-tzeak aktibitatearen areagotzea
ekarri zuen berekin.

Azkenik, aipa dezakegu beste deflazio mota bat ere, zeinen jatorria baita aktiboen
merkatuetan prezioak behar-tzea, gehienbat burtsan eta higiezinaren sektorean.
Hori izan da Japoniak azken hamarkadan izan duen esperientzia, eta paradigma
moduan erabiltzen da Estatu Batuetako ekonomian gaur egun gerta litekeenare-
kin paralelismoak ezartzeko. Kasu horretan, burtsako eta higiezinaren sektoreko
burbuilen zultzeak kalte larriak ekarri ziren banku sistemari eta, hedaturaz, enpre-
sen ehundurari. Hori gaineratzen badiogu politika ekonomikoek oso motel gestio-
natu zutela krisia, hortik ateratzen den emaitza Japoniako ekonomia azken hama-
bi urteotan murgildua dagoen deflazio atzeraldien espirala da.

"Situación" aldizkari-ko analisten aburuz, deflazioa ekonomian dituen eraginak,
azken batean, faktore askoren mende daude, hala nola lan merkatuaren malguta-
suna, zeinek soldata nominalak doitzeko aukera ematen baitu, soldata erreale-
lek gora egin ez dezaten. Aurrezte urriko ekonomia batean, prezioen jaitsierak
berekin ekar dezakeen interes tasa errealean gehitzeak lagun dezake aurrez-
kien tasa ere gaitzen. Alabaina, eskari-
ko arazorik baldin bada, deflazioa oso
ondorio negatiboak izan ditzake; batez
ere, zorpetzearen maila oso altua
denean, Estatu Batuetako ekonomian
orain gertatzen den bezala. Inflazioak
zordunak faboratzen dituen bezala,
goratu egiten baitu kolateralen balioa,
prezioen luzaroko jaitsiera jeneraliza-
tuak kalte egiten die zordunei. Deflazio-
ak goratu egiten du zorraren balio
errealak, eta horrek zordunak gehiago
aurreztera behartzen ditu, zorrari aurre
egiteko. Horrek kontsumoa eta inber-
tsioa bat-batean doitu beharra ekar-
leazake berekin, eta, ondorioz, eskari-
aren atzerapena.

tsiera etengabe, orokor eta iraun handi-
koari esaten diote. Hau da, egoera ez da
horrela kalifikatzen, baldin jaitsiera sek-
tore bati edo produktu jakin batzuei
bakarrik badagokie. Prezioen jaitsierak,
bada, orokorra eta iraun handikoa izan
behar du. Baina nola gertatzen da
deflazioa? Jarduera ekonomikoaren jai-
tsiera handiren baten ondorioz gerta

daiteke deflazioa, segidan nolabaiteko
depresio ekonomikoa badakar behin-
tzat.

Ekonomiako hainbat eta hainbat
adituk diote munduko ekonomia defla-
zio global batean murgildua dagoela
laurogeiko hamarkadaren amaierako
urteez geroztik, eta egoera hori bur-
tsan kotizatzen duten enpresen balora-

Inflazioak zordunak
faboratzen dituen bezala,
goratu egiten baitu kolateralen
balioa, prezioen luzaroko
jaitsiera jeneralizatuak kalte
egiten die zordunei

zio handiei esker mantendu dela ezku-
tuan. Antza denez, joan den urteko
martxoan gertatu zen balio merkatuen
jaitsiera orokorrak bistaratu zuen pro-
zesu deflazionista, hainbat herrialde-
ren oraingo buruhaustea dena hain
zuzen. Aditu horiek berek azaltzen
dutenek, urrea, zilarra, beruna eta
petrolioak, laurogeiko hamarkadako
lehen urteetako mailatik jaitsi izana da
horren guztiaren adierazle onena.

Alarmatuta Estatu Batuetan, Alemanian eta Suitzan.

Azken asteotan, deflazioaren alarmak
saltatu egin dira Alemanian, Suitzan eta

are Estatu Batuetan ere. Alemaniako
Ikerketa Ekonomikoen Institutuak
(DIW), joan den hilabetean, ohartarazi
zuen Alemaniak arrisku handia duela
ez bakarrik atzeraldi ekonomikoan
erortzeko, baita deflazioan lerratzeko
ere, baldin eta koiunturaren egoera txar-
rak prezioen eta soldaten maila pre-
sionatzen segitzen badu. Hori gertatu-

AMALIA SAGASTI

Zorraren balio erreala goratu egiten du deflazioak eta ondorioz zordunak gehiago aurreztera behartuta daude. Horrek, kontsumoa eta inbertsioa doitu beharra dakar, baita eskariaren atzerapena ere.

ko balitz, ziurtatzen du Alemaniako Institutuak, lehen ere Japonia deflazio-
ra eraman zuen konbinazioa gertatuko
litzateke. Japoniak badaramatza bost
urte deflazioko egoeran, prezioen eten-
gabeko jaitsieran. Aski da seinatzea
prezioen batez besteko indizea %-
0,7an jarri zela 2001. urtean eta %-
0,91n 2002n. 2003. urte honetarako
aurreikuspena %-0,3an dago.

Estatu Batuetan ere hasi dira alarma
batzuk jotzen. Horren frogagarri da

Deflazioa ondasun eta

zerbitzuen prezioen

etengabeko jaitsiera da.

Ekonomiarentzat inflazioa

bera baino arriskutsuagoa

gerta daiteke

BBVAren analisi ekonomikoen aldizka-
riak, "Situación" izenekoak, galdera
honekin heldu diola gaiari: "Estatu
Batuk: ba ote du funtsik inflazioaren
arriskuak?". Dena dela, ziurtatzen du,
oraingo koiunturan, Ameriketako eko-
nomia ez dagoela deflaziotik gertu.
Hala ere, biltzen ditu sektore batzuen
baitan saltatu diren alarmak. Horrela,

seinatzen du deflazioaren beldurra
berriro agertu izana hainbat faktore
konbinatzen diren koiuntura batetik
datorrela: desazelerazioa espero baino
gehiago luzatzea, burtsetako beheral-
diak sakontzea eta beste aktibo
batzuen prezioak berriro erortzeko

arriskua. Kontestu horretan, analistak
planteatzen hasiak dira deflazioa piztu-
ko ote den, eta bankari zentralak hasiak
dira kezkatzen ea politika monetarioak,
interes tasek jaitsiera metatuak izan eta
gero, mugatuak geratuko ote diren
zerotik haragokoa egiteko ezinagatik. ■

Sailaren babesletza

MEMESA
INDUSTRIA
HORNIDURAK

Santa Kutz, 25

☎ 943 71 24 11 - Faxe: 943 71 21 19
20550 ARETXABALETA

Etxagibel Notari deuna, 1

☎ 943 71 24 25 - Faxe: 943 71 22 98 - 20500 ARRASATE

Kale Zaharra, 62

☎ 943 71 80 80 - Faxe: 943 71 80 45 - 20560 OÑATI

«Herria moduan jarduten eta erantzuten ikasi behar dugu»

Jexuxmari Zalakain

Herria 2000 Elizak 25 urte bete ditu aurten. Bere xede behinena ideien bilgunea izatea da iritzi ezberdinak agertu eta suspertzeko. Elkarrekin honek autodeterminazioaren eskubidea hobesten du Euskal Herriaren arazoari irtenbide emateko. Foro bat burutzen ari da 2003an zehar. Elkarteko Jexuxmari Zalakainekin aritu gara ekimen honetaz.

Azal iezazkiguzu, arren, Herria 2000 Eliza elkartearen jatorria eta bilakabidea

Herria 2000 Eliza kristau elkarrekin herri-tarrek eta Euskal Herriko Apaizen Koordinakundeak sortu zuten. Elkarrekin haiek ideologikoki eta espiritualki burututako hainbat saioren ondorioa gara. Ordutik hona gure elkarrekin esparru soziala zabaldu egin da. Herria 2000 Eliza izen bereko aldizkaria, adibidez, ez da klerikala edo erlijioa praktikatzaren dutenentzat egin. Ikuspegi askatzaile batetik egin den aldetik, edozein pertsonari eskainia da. Elkarrekin, halaber, Euskal Herriko gatazka politikoa konpontzeko bideak bilatzen konprometitu da.

Nola laburbilduko zenuke elkarrekin izatera?

Gurea boluntarioen lana da, ez dugu enpresa egiturarik, 30 bat lagun gara. Sei ale edo zenbaki plazaratzen ditugu urtean, beren gaiak monografikoak izaki. Gure indarrak mugatuak dira eta ezin diogu egunerokotasunari jarraitu. Gizarteko gaiak sakonki jorratzen ahalgintzen gara hala ere, gatazkaz eta biolentziak haratago doazen gaiak. 25 urteetan irauteko gaitasuna izan dugu,

gure lana aintzat hartua izan da. Ez da gutxi, beraz.

Euskal gatazkari irtenbide bat aurkitzeko foro bat burutzen ari zarete aurten. 6 ekitaldietatik lau egin dituzue, beste biak uda ostean burutuko dira. Zergatik foro-ekitaldi andana hau?

25. urtemugaren ospakizunaren barnean beste ahalegin bat burutzea otu zitzaigun. Foro honen bidez, herrian dauden irizpide eta jarrera ezberdinak bildu nahi ditugu. Elkarrekin eta komunikazioa erraztu nahi ditugu herri proiektuak artikulatzeko. Proiektu guztiak elkarrekin aztertu eta soluziobideak plazaratzen saiatzen ari gara.

Zer balantze egiten duzu egindakoaz?

Gu gustura gaude etorritako gonbidatuekin, partaidetza txukuna izan da, galdera-erantzun asko eta komunikazio zabala izan da. Interesa piztu dugu.

Ez dugu mundua aldatu jakina, ezta Euskal Herria ere. Baina, elkarrekin entzutea eta errespetatzea posiblea dela ikusi dugu. Jarrera hori erakutsi nahi dugu, guztien planteamenduak aintzat hartzea posiblea dela. Jakina, guk proposatu lanak gehiago landu eta zehaztu behar dira. Foroetan bildutakoak liburu eta eramanen dugu, lehenengoan lehen bi foroetakoak bilduko dugu.

Pertsonalki ondorioen bat atera al duzu?

Bai. Euskal Herria herri moduan funtzionatzen eta erantzuten ikasi beharko genukeela, baina badirudi horretatik oso urruti gaudela. Gure herrian, zoritxarrez, alde bakoitza bere bidetik doa eta oso zaila da gaiak elkarrekin lantzea. Zaila da bakoitzak besteari diferentziak agertzea eta bide berriak iradokitzea. Gu, hala ere, bide horiek urratzen saiatzen ari gara.

Ibarretxeren Normalizazio Politikorako eta Elkarbizitzarako proposamenaz eta honen alternatibei buruzko ekitaldiek zer

«EAJ iaioa da legea betetzen»

Estatuko fiskalak kereila ezarri die Juan Mari Atutxa, Gorka Knörr eta Kontxi Bilbaori, Sozialista Abertzaleen (SA) Taldea ez desegiteagatik. Nola ikusten duzu aukia?

Jaurilaritzak bere burua defendatu behar du. Zer gutxiago, ezta? Jaurilaritzak bere funtzionamendua defendatzea onargarria eta txalogarria da. Baina noraino joateko prest dagoen ez dakigu. Sorpresa litzateke Jaurilaritzak jarrera hori bururaino eramatea. EAJ iaioa da legea betetzen, desobedientzia ez da bere ikurra, nahiz eta euskal herritarren borondatearen kontra izan. Orain jokoan du bere sinesgarritasuna, baina Estatuak ere bai. Nik susmoa dut aukia ez ote den hauteskundeak burutuz amaituko, horrela SA eliminatuko lukete eleganteki eta fiskaltzaren arazoa hutsean geldituko litzateke.

Nolako etorkizuna ikusten diozu ezker abertzaleari?

Batasuna legez kanpo ezarrita, klandestinitatea eta gerra espero zuten. Ezker abertzalearen aldetik ordea, parte-hartze publikoa hobetsi da. Betiko ezker abertzalea bere buruaren jabe da, ez du proposamen politikoak egiteko gaitasuna galdu. Alde

horretatik begiraturik, AuB eta antzeko ekimenak ezinbestekoak dira, baina eurak diren bezala, bere ezaugarri propioekin, eta ez kanpotik nahi duten modura. Abertzale eremua hainbat esferetan zatituta dago, eta betiko ezker abertzaleari -Batasunaren ildoan joan denari- ezin diogu eskatu besteen modukoak izatea.

Herria 2000 Eliza gatazkaren irtenbidea autodeterminazioaren eskubidea onartzea dela konbentzituta dago, sasi-irtenbideek ez dutela balio. Betiko ezker abertzaleak hori proposatzen du. Arazoa da nola egituratuko den eta ea kapaz den instituzioetatik kanpo lan egiteko. Urteak eman zituen hainbat instituzioetatik kanpo eta besteek eskatu zioten instituzioetara joatea. Orain, instituzio guztietan ari zenean erasorik latzena etorri da, bere karguak leku guztietatik erauziak izaki. Bere karguek erantzuteko gaitasuna erakutsi dute ordea, besteek espero ez zuten moduan. Batasuna debekatu ostean kristorenak eta bi gertatuko zirela uste zuten, aldez, proiektu politikoa eta parte-hartze publikoa lantzea hobetsi da. Itxaropentsua naiz eta sektore honen parte-hartzea funtsezkoa ikusten dut.

inpresioa utzi zizuten?

Proposatu ziren galderak kontuan hartuta, hainbatek Ibarretxeren proposamena mesfidantzaz ikusi zuen. Hau da, proposamenaren aukerak alde batera utzita, proposamena bera burutuko ote den zalantza ageri zen. Esaterako, Iba-

rretxek berak baldintzak jarri ditu proposamena gauzatzeko. Batetik, adibidez, biolentziarik gabeko egoera. Hori nola lor dezake, ordea? Biolentziarik gabeko egoera nekez lortuko da alderdien arteko sukaldeko lana egiten ez bada. Bestalde, biolentziarik gabeko

egoerak ETaren biolentziarik gabeko egoera esan nahi duela dirudi. Gainerako biolentziak ere badaude ordea.

Bestetik, Ibarretxek aipatu duen erreferenduma egiteko Madrilgo Kongresuak baimena eman behar du. Berak baimen hori izan ezean ere egingo dela esan zuen. Ezetza jasotzen badu, noraino joateko gauza izango ote den ikus-teko dago. Proposamen honen alternatiben artean, berriz, denetarioak daude. Erronka garaian gaude.

Lurraldetasuna eta lurraldeak Euskal Herrian izan da azken gaia. Zer azpimarratuko zenuke?

Tomas Urzainki, Joseba Agirreazkue-naga, Manex Gohienetxe eta Jose Luis Orella Unzue historialariak bildu ziren. Azken hirurek, historiak ez duela alferrik aurrera egin eta Euskal Herria lurralde ezberdinetan dagoela kontuan hartu gabe ezin dela funtzionatu esan zuten. Lehena ezberdindu zen bestee-gandik. Urzainkiren ustez, hori egia izan arren, egoera hori herri honen konkista eta okupazioaren ondorioa da. Hori kontuan hartu gabe, herri bezala nekez funtzionatu dezakegula gehitu zuen. Puntu honetan dira alderdi politikoen arteko diferentziak. Batasuneko Goirizelaiak Euskal Herriak bere osotasunean jardutea proposatu zuen, horretarako lurraldetasun proiektu politiko bat garatuz. Gainontzekoek herrialdeka aritzeko premia nabarmendu zuten. Batasunak ez du esaten herrialde bakoitzak bere nortasuna ez daukanik, baina ea proiektu komun bat garatu ote daitekeen eztabaidatu nahi du. Lurraldetasunaren gaiari dagokionean, puntu horrek bereizten ditu alderdi politiko abertzaleak. ■

Eusko Jaurilaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Aldundia

Kultura, Euskara, Gazteria eta
Kirol Departamentua

kutxa

gizarte ekintza

Bero-beroan

Gizarte Foroaren ondorioak irailerako ezagutuko dira.

Irailen ezagutuko ditugu joan den asteburuan Gasteizen egindako Euskal Herriko Gizarte Foroaren jardunaldien ondorioak. Oraingoan era guztietako gizarte mugimenduak bildu dira Gasteizen, urrutiko intxaurren soinu erakargarriaren magalean baino, etxeko arazoen errealitate gordinarekin aurrez aurre. Bai Porto Alegren bai Europako Foro Sozialean aldarrikatu izan da nazioarteko foro erraldoi horiez gain herri, nazio eta eskualdetako foroen sortu beharra. Arduradun eta partehartzaileen aldetik helburuak, erronkak eta egin beharrekoetan patxadaz eta taldekerietan erori gabe ekin beharra azpimarratu da.

Uztailaren 4an abiatuko da nazio eztabaidagunea.

Udal Hautetsien Biltzarrek uztailaren 4an emango dio hasiera Donostian nazio eztabaidagunea-ri, Miramon Teknologia parkean arratsaldeko 7etan. Euskal Herria aldaketa unean dagoela pentsatzen dute biltzarreko kideek eta, hasteko, talde eta alderdi desberdinek plazaratu dituzten bake proposamenak eztabaidatzen ekitea proposatzen du. Lehenbizi talde eragile bat eratu nahi da, aurrera begira bera izan dadin eztabaida dinamizatuko duena.

SA 30.000 euro gabe hilero.

Eusko Legebiltzarreko diruzainak Sozialista Abertzaleen Taldeak hilero dirulaguntza gisa jasotzen dituen 30.000 euro ez ordaintzea erabaki du, Auzitegi Gorenaren aginduari jaramonik ez egiteak ekar diezaiokeen zigorra saihesteko asmotan.

Uztailak 5, data larria 'Gara'rentzat

Uztailaren 5erako Baigorri Argitaletxe SA eta KIE SAK 5,1 milioi euro ordaintzen ez badute, ondasun bahituraren bideari ekin diezaioke Gizarte Segurantzak. 'Gara'ren kudeatzaile eta langileek behin eta berrito azpimarratu dute juridikoki ezinezkoa dela Orain SAKen oinordeko izatea, besteak beste, enpresa hori Baltasar Garzonen esku dagoelako azken bost urteetan. Arrazoi ideologikoetan oinarritutako eskaera honek juridikoki ez hanka ez bururik ez duela argudiatzen da iturri eta iritzi gune oso desberdinetatik, baina egungo Espainian aspaldi galdu da ikuspegi juridikotik bakarrik aritzeko ohitura, areago euskal gaiak mahaiaren gainean direnean.

Zer da...

NDF

Nazioarteko Diru Funtza

(NDF) Nazio Batuen mende dagoen gobernuz gaindiko erakundea da, 1945an sortua eta egun 184 herrialdek osatzen dute. Bere aginpide nagusia Gobernariaren Batzarra da, kide diren herrialdeetako Ogasun ministro edo banku zentraletako buruek osatzen dutena. Batzar honek 24 zuzendari exekutiboz osatutako Direktorio Exekutiboaren esku uzten du kudeaketa eta NDFko zuzendari gerentea du buru. NDFko kide diren bost herrialde akziodun handienek (AEB, Japonia, Alemania, Frantzia eta Britainia Handia), eta baita Txina, Errusia eta Saudi Arabiak ere, eserleku propioa dute Direktorio horretan. Gaine-

rako 16 exekutiboek beste herrialdeetako taldeak ordezkatzeko dituzte. NDFk nazioarteko politika makroekonomikoak gidatu eta gainbegiratzeko arduratzen da. Nazioartean egiten diren ordainketen funtzionamendua ona izan dadin zaintzen du, horrek herrialde ezberdinen arteko aktibitate ekonomiko ahalbidetzen baitu. NDFren alderdirik ezagunena, arazo ekonomikoak dituzten herriei laguntzak eskaintzen dizkien erakunde finantzarioarena da. Laguntza hauek jasotzeko, beharra duen herrialde horrek doitze ekonomikorako neurriak hartu behar ditu. NDFk garapen bidean diren herrialdeentzako proposatzen dituen egiturazko doitzen plan horiek oso gogor kritikatutako izan dira globalizazioaren aurkako mugimenduengatik.

Daniel Udalaiz

Euskaltegi pribatuak eta Jaurlaritza

JOAN DEN ASTEAN, euskaltegi pribatu homologatuen %85a ordezkatzeko duen taldeak HABEK eta Eusko Jaurlaritzako Sailburuordetzak helduen euskalduntze-alfabetatze sektorea berrindartzeko eginiko proposamena kritikatu zuen. Proposamen hori aldatzen ez bada, hurrengo ikasturtea arrisku larrian dela adierazi zuten. Euskaltegi homologatuek datorren ikasturterako diru laguntza publikoak gutxieenez %10 igo beharra ezinbesteko jotzen dute. Jaurlaritzarekin negoziatzeko borondatea agertu dute eta asmoa, hurrengo ikasturteari begira dena lotua edukitzea bazen ere, negoziazioak atzeratu beharrean izan dira, uda horretarako garairik onena ez dela ohartuta.

Pertsonaia-
ren alde ona
nabarmen-
tzen saia-
tzen direla
diote Ixiar
Eizagirre eta
Estitxu Eiza-
girrek.

IMANOL OTEGI / ARGAZKI PRESS

Rikardo Arregi saria Eizagirre ahizpentzat

ARGIARA HELDU DA Rikardo Arregi kazetaritza sari nagusia. Izan ere, Estitxu Eizagirrek eta Ixiar Eizagirrek eskuratu dute saria ARGIA 2002ko ekainetik 2003ko maiatzera egindako elkarrizketenatik. Epaimahaiaren arabera, ahizpen elkarrizketetan “ez da pertsonaiaren azaleko azterketa soilak egiten, elkarrizketa ikuspuntu sakon batetik bideratzen dute eta pertsonaia bera aberasten dute”. Elkarrizketen dokumentazio lana, lan grafikoa eta itzulpena ere nabarmendu zituen epaimahaiak. Amets Arzallusek hasberrientzako saria eskuratu du Euskadi Irratiko “Goizean Behin” irratsaioan egiten duen kolaborazioagatik. Bestalde, “Goienkaria”ko Leire Kortabarria kazetariak aipamen berezia jaso zuen. Ohorezko saria historian euskara hutsez argitaratutako hiru egunkarientzat izan da, “Eguna”, “Euskaldunon Egunkaria” eta “Egunero”rentzat hain zuzen.

Euskal abizenen aldizkaria

EUSKAL ABIZENAK izena duen aldizkaria aurkeztu dute Alejandro Arizkun, Mikel Belasko eta Fernando López Permisán nafarrek, Lizardi multimedia enpresaren eskutik. Helburua abizenen esanahia eta etimologiaren inguruko ikerketak hedatzea, haren aldaerak eta grafiak, izena eman zion sorlekua... aztertzea da. Aldizkaria http://geocities.com/euskal_abizenak orrialdean eskura daiteke.

Tourra euskaradun

EUSKAL HERRIAN EUSKARAZ taldeko hiru kide, Tourreko zuzendari den Jean Mari Leblancekin mintzatu dira. Bilera horretan, Tourra Euskal Herriitik igaroko den etapan, uztailaren 23an alegia, euskarak izan behar lukeen presentziaz hitz egin zuten. Leblancek harrera ona egin zien egindako proposamenei: ahoz hainbat konpromiso hartu zituen eta idatziz lehenbailehen bideratuko zituela agindu ere.

BAHEA

Joxe Elorrieta ELAko idazkari nagusia: “Patronalaren arrastoan dabil Jaurlaritza. Haren ideologia eta jarduerak neoliberalak bere egin ditu; politika kontserbadoreen abangoardian da eta ongizate estatuari kalte egiten dio: nola iruzur fiskalari ez ikusiarena eginenez, hala gastu soziala murriztuz edo esplotazio eta gehiegikeria kutsu garbia duen lan harremanak ametituz”.

Josune Ariztondo EAJko EBBko idazkaria: “Demokraziaren aldetik ikusita, PPri sostengua ematen ari diren PSE-Eeko buruzagiek gorriak ikusi behar dituzte eta saihesten ez badute, azkenean egia izango da militanteek duten beldurra, azkenean alderdi hori barrutik lehertuko delako”.

Manuel Huertas, Gipuzkoako PSE-EEko idazkari nagusia: “Ezker Batuarekin (EB) dugun akordioa mugatua da, baina horrek argi erakusten du inoiz ez dugula izan PPrekiko inongo akordiorik. Pasaia, Erreterria edo Zumarragan EBekin egindako akordioak historikoak dira Euskal Herria eta Espainiako gainerako lurraldeetan gertatzen den homogeneizatzeko saiatzen den neurrian”.

Madrazoren aurkako salaketak onartu dira.

EAEko Auzitegi Gorenak onartu egin ditu fiskaltzak eta PPk Javier Madrazo EBko koordinatzaile eta Eusko Jaurlaritzako Etxebizitza eta Gizarte Gaietarako kontsailariaren aurka jarritako salaketak. Irakeko inbasioaren testuinguruan jaurtitako hiru esaldi hauek eragin dute kereila: “Iraken gerra bultzatzen duena, Euskadin hiltzen duena bezain terrorista da”. “Gerraren aurka erakutsi duen isiltasunak erakusten du Erregearen izaera antidemokrati-koa”. Hirugarrena Aznarri zuzenduz eginiko hau da: “Herriarren borondatearen aurka, iluminatu batek gerrara eramaten gaitu”.

Mesopotamiako ondare arkeologikoa suntsitu dugu

Irakeko ondare arkeologikoak azken hilabeteotan jasan duen hondamendia historian jazo diren latzenen artean geratuko da. Zibilizazioaren sehaska izan zen eta lehen hiriak eraiki zituen Mesopotamia zaharrean, Mendebaldeko kolekzionistek erosi nahi dituzten pieza jakinen bila, lapurrek interesatzen ez zitzaizen gainerakoa birrindu dute: aurriak zanpatu, aztarnategiak edonola zulatu, gainerako geruzetan zeuden ontzi eta gainerakoak txikitu... Hau guztia, Mendebaldeko armaden muturren aurrean gertatu eta gertatzen ari da.

LONDRESKO "The Independent" egunkariko kazetari batek etsipenetik idatzi du Tigris eta Eufrates ibaien artean gertatzen ari den hondamendiaz.

Honela deskribitu du bere begien aurrean ikusitako desastrea Robert Fisk kazetari ingeles ezagunak: "Oum Alkarab, 'Eskorpioien Ama' du izena hiriak. Eta esan liteke B-52 egazkinek bonbakatu dutela. 6 metroko zuloen artean ibili naiz, Historiako lehen hirietako baten arrastoaren bila. Baina lapurrak pasatuak ziren aurretik: dena ostu eta txirtxilatatu dute. 25 kilometro karratu ingurutan, dena zulatu eta hondatu dute. Jauregi sumeriarrak, tenpluen hormak, zutoin garaiak, olio zizailuak, anfora

izugarriak, maitasunez dekoratutako platerak... dena dago hauts biburtua".

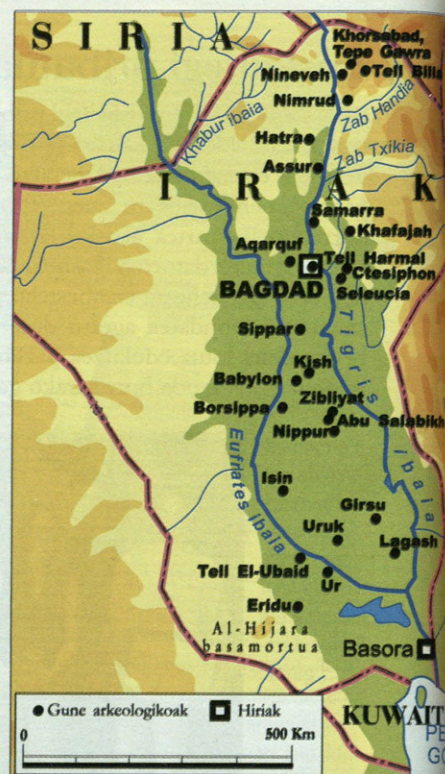
Antzinako keramika eta adreilu hondarretan orkatiletaraino sartuta ibili da kazetaria, eta garraztasunez kontatu du idazketa asmatu zuen herrialde honetan, lehen lege, egutegi eta arau matematikoak eta Gilgameshen epopeia sortu zuen eskualde honetan, nolako triskantzak burutu dituzten lapurrek.

Nekazaritzaren lehen urratsak, estraineko idazki kuneiformeak, irudiak eta keramikak.

Anza denez, Kristo aurreko 2000 urteko trasteak ez dira interesekoak Amerika, Europa edo Japongo kolekziogileentzako. Horietatik lehendik ere ba omen dute aski. Bost mila urte baino zaharragoko irudi, bitxi eta keramikak interesatzen zaizkie beren kolekzioak osatzeko. Eta horiek lurpean sakonago daudenez, gainerako geruzetan dagoen guztia korrika eta presaka aztarrikatzen dute lapurrek. Berdin zaie horma zahar, etxeen zimentazio edo milaka urteko kanaleak suntsiarazten badira.

Nimrod, Ninive, Hatra, Thell Naml, Tukulti... Arkeologoen oraindik ongi arakatu gabeko gune guztietan sartu dituzte beren aitzurrak eta makinak ohoinek. Eta Fiskek salatu duenez "amerikarrekin Irak 'askatu' ondorengo bi hilabeteetan lapurreta eta hondamendia, ziurrekin azken denboretako kultur krimenik handienetako bat bezala oroitzeko du historiak. Bagdadeko Arkeologi museoa baino anitzez lotsagarriagoa".

"The Independent"eko kazetaria

Irakeko arkeologo batzuekin hitz egiteko aukera izan du. Nasiriyah-ko Eqlal Qazen gaztea adibidez mal-kotan mintzatu zaio. Horrela kontatu dio, adibidez, arkeologia planetan ari ziren langileei kontrol zorrotza ezarri eta piezariak baliotsuenak gerratik salbatzearen nonbait ezkututzea oztopatu zaien bitartean, Geneva, New York edo Londrestik egindako enkarguei erantzunez lapurrek kamioikada osoak eraman dituztela. Baina mundu osoko arkeologoen hainbeste preziatzen dituzten hiri zaharretara hurbilduta, ez kamioien arrastoak bakarrik: kazetariak lapurrak berak ere aurkitu ditu "lanean".

Oum Alkaraben hitz egin du horietako batekin. "Nik aitzurra bartu, zuloa egin eta aurkitzen dudana

saldun egiten dut" erantzun dio lapurrak lasai ederrean. Patxada horretan, hankaz gora bota dute adreiluz eraikitako jauregi bat: adreilu bakoitzak bere egilearen hatz marka darma, eta horiek

ziren balio zutenak...

Joanne Farchakh arkeologo libandarrak honela definitu dio kazetariari ingelesari hemen gertatzen ari dena: "Beren altxorretan falta dituzten piezak bakarrik nahi dituzte kolekziogileek: keramika akkadiarra, Babiloniako trasteak eta Sumeriako aro modernoko objektuak baldin badituzte, saila osatzeko traste sumeriar zahar batzuk bakarrik behar dituzte. Eta horien bila lapurrak egin duten txikizkiak ez du berdinik izan azken mila urteotan".

Gerra aurretik arkeologoek abisua eman zieten militarrei.

Gizadiaren historiako arkeologi hondamendirik handien artean oroitu den hau ez da oharkabea gertatu. Nabarmena baita Mendebaldarrak gertatzeko zegoenaren jaki-

naren gainean geundela.

Lehendik ere eskualde honetako ondareari buruzko kezka oso zabaldua zegoen zientzilarien artean. Ikerketa hauetan garrantzia handia izan duen Chicagoko unibertsitateak, adibidez, bere web berezian oso zehatz deskribatzen du azken hamarkodotan Mesopotamiako aztarnategietan gertatutakoa. Baina gerrarekin gertatuko zenak bereziki kezkatzen zituen. Eta Estatu Batuetako arkeologoak saiatu ziren Pentagonoa konbentzitzen.

Espezialistek hitz egin zuten militarrekin, galtzeko arriskuan zeuden lekuen berri emateko. Baina alferrik. Ez zieten batere jaramonik egin. Gerra bukatu ondoren ere, Bagdadeko museoak asaltatu eta aste beteren bueltan azaldu ziren tanke

Mesopotamia izan da zibilizazioaren sehas-ka nagusia. Nekazaritza asmatzeaz gain, adreiluzko eraikuntzan maisu izan ziren lurralde hauetan: Bibliako Babelgo dorrea inspiratu zuten "zigurat" eraikinak egin zituzten, adibidez. Irudi eta erliebeak ere landu zituzten. Eta hemen sortu zen idazteko sistemarik zaharrena, kuneiformea.

amerikarrak, babeste itxurak egitera.

Baina Nasiriyah eta beste hainbat lekutan -komunikabideek ezer deigarriarik eskueran ez duten lekuetan-sarraskiak segitzen du. Ez da harritzekoa, agintari amerikarrek erakutsi duten zinismoa ikusita. Donald Rumsfeldek honela erantzun zion arte lapurretaz eta txikizkiez galdetu zion kazetari bati: "Badakizu, batzuetan gertatzen dira holakoak...". Militarren adierazpenetan arakatuz gero, Vincent Brooke jeneral amerikarrak irabaziko luke hipokrisiaren saria: "Inork ez zuen aurrikusi Irakeko aberastasunak irakiar herriak berak ebatsiko zuenik".

Horrela, kultura idatziaren, hirien, nekazaritzaren eta hainbeste aberastasunen sorburu izan zen eskualde honetan sarraskiak bere gogorrean dirau. Robert Fiskek salatu duenez: "Abisatuta geunden. Eta ez dugu ezer egin. Hau da gerra honetako sekreturik handiena". ■

<http://www.argia.com/nethurbil>
helbidean, gai honi buruzko informazio gehiago eta Interneteko loturak.

12
ika^{ko} ARTURO CAMPION

31 urtez...

ZALDIKO MALDIKO

-ostatua-

Antsoleaga 9-11

IRUÑEA

12
12

Iñaki Murua

Kontrol selektiboa

Z

ertarako egiten dira azterketak? Noski, ikasleak dakiena neurtzeko edo gaitasuna neurtzeko esango dugu, berdina ez izan arren. Eta, benetan, badute balio hori nahiz eta batzutan erabilerak okerra ere egiten dugun, izan ere, zenbat irakasle ez dugu ezagutu jartzen dituen azterketei esker izu-errespetatua eta gaia bera ere baloratua edo mariatua izatea lortu duena? Ez du, beraz, eragin kaxkarra azterketak ikaslearen etekinean, ezta etorkizunean ere.

Etorkizuna aipatu dudanez, zergatik egiten zaio hain kasu gutxi ahozkoari azterketetan? Bere bizitzan ikasleak derrigor erabili beharko du ahozko trebezia egoera korapilatsuetan irteera bila nahiz atseginetan gozamen iturri. Mozoloenak ere bada-kien egia horri, hemen, hezkuntzak ez dio erantzuten ordea, ez orokorrean harturik behintzat. Gelan ikasle gehiegi daukagulako ala irakasleok prestatu gabe gaudelako, ala programako edukiak emateko denboraz larri gabiltzalako? Ala hirurengatik da? Eta benetan garrantzirik ematen ez diogulako ez ote da?

Nik uste dut, geuk geletan sekulako sermoiak botatzen ditugula eta horiek entzun eta ulertzeko gai denak, adierazteko gaitasuna ere barneratu duela sinesten dugula. Neurri txiki batean trebatuko da, bai, baina gure ikasleek, begira zer nolako txapak entzuten dituzten eskolan eta telebistan eta... erdaraz, eta esaiezu diskurtso koherente eta kohesionatu bat botatzeko gozatuz, hizkuntza horietan. Eta geu, zer gara bada erdaraz hasitakoan? (neu behintzat)

Azken urteetan, arrazoi desberdinengatik, denok Europara begira jarri gara (batzuk Europako zopa nahi dutelako eurentzat, gu bide batez, eurozopako bihurtuz) eta bada hor zer ikasirik. Alemania, Italia edo Frantziako hezkuntza sistemetan, adibidez, ahozko hizkuntzaren ikasketari eta erabilerari dagozkion helburuak eta ikasleak lortu behar dituen gaitasunak adierazten dira, ebaluatzeko irizpideak eta azterketa edo kontrol motak zehaztuz. Frantziako sisteman egiten diren azterketa asko eta asko ahoz egiten dira; Alemanian ahozko hizkuntzaren ikas-

ALBERTO ELOSEGI

keta eta erabilerak hezkuntza sistemaren ardatz garrantzitsuenetakoa da eta ohituraz ia irakasgai guztietan ahozko azterketak egiten dira; Italian gai batzuetako azterketak ahoz bakarrik eta beste batzuetakoak ahoz eta idatziz egiten dira (Matematika idatziz bakarrik).

Hemen berriz, erabat ahozko ikasketan oinarritzen zen gizartea idatzizkora makurtu zaigu / dugu. Euskaldunok, atzo oraindik, antzetzuz ikasi genuen ehizean; kantuan ikasten genuen laiko erritmoa jarraitzen; historia, mitoak eta esaundak arto zuriketan, jorran edo bestelako lanekin batera. Greziar pentsalariek eztabaiden bidez eman zuten hainbat arazori buruzko erantzuna; eztabai-

da eta lan jarduna uztartuz ere bai, peripatetikoen kasuan eta guk, bertsoetan eztabaidatzen genuen eta dezakegu. Zergatik orduan hain aldaketa erradikala, arkatx, axota eta paper fabrikekiko elkartasunez, agian?

Eskola, edukiz jositako fotokopiak sortzeko erabili / erabiltzen dela / dugula esango nuke. Gaitasunak, idatziari lotuta soilik axola zaizkigu irakasle jardunean edo lotuegi behintzat, baina bizitzak egunerokotan, ahozko trebeziak exijitzen dizkigu: politikan, salmentan, aholkularitzan, kazetaritzan, talde funtzionamenduan... gure lehen lanposturako lehian ere bai, ia beti.

Gainera, oso bestelako ezaugarriak garatzen ditu ahozkoan oinarritutako heziketak, nire ustez. Ahoz ari den ikasleak kontzeptuei, edukiei eta arazoen irtenbide posiblei buruzko adostasuna lortu behar du taldearen aurrean, memoria eta erreflexuak erabiliz. Ekipoko lana eta taldea seduzitzeko ahalmena izan behar ditu bere egia denen egi bihurtzeko. Ezin du bere burua idatzizko jardun indibidualean babestu. Arrazoiak argudiatzeko aukera eta behar askoz gehiago izango ditu eta idatzizkoak eman diezaiokeen erosotasun indibidualetik at, liburuak edo irakasleak diotena letraz letraz jartzera mugatu ordez, benetako egia bilatzea saiatzeko grina sor daki. Ahaztu gabe, besteak ere aberasten ari dela bere jardunarekin idatzizkoan ez bezala. ■

Etorkizuna aipatu dudanez,

zergatik egiten zaio hain

kasu gutxi ahozkoari

azterketetan?

Bere bizitzan ikasleak derrigor

erabili beharko du ahozko

trebezia egoera korapilatsuetan

irteera bila hain atseginetan

gozamen iturri"

2003ko uztaila

Koldo Mitxelena Kulturunea KM 10 kulturunea

Erakusketak

10
etik

Nómadas y Bibliófilos

Concepto y estética en los libros de artista.
Erakusketa aretoa.

12
ra

Txiki Zabalo

Ganbara.

23
etik

José Llanos

Bera da.
Ganbara.

Arteleku

arteleku

30
ete

Litografia Lantegia

Arduraduna: Don Herbert.
Ordutegia: Goizez eta arratsaldez.
Prezioa: 78,13 euro.

1
ostirala

"Aula Total" lantegia

Koordinatzailea: Raimo Benedetti.
Bideo gela irekia. Formazioa, edizioa eta bideo instalazioak.
Saioak zabalik dira.

10:00 - 20:00

3
ostirala

AVID Lantegia Trebakuntza

Arduraduna: Gabriel Corbella.
Taldeko kopurua: 5 pertsona.
Prezioa: 30 euro.

22
ostirala

MID

MID Lantegia. Moda Independentearen, Irudi Elektronikoen eta DJ Musika Sormenaren Donostiako Nazioarteko Mostra

Antolatzailea: YoX. Colectivo de Arte y Comunicación.
Laguntzaileak: Gipuzkoako Foru Aldundia (Arteleku, Koldo Mitxelena Kulturunea, Gaztemaniak), Donostiako Udala, Donostia Kultura, Turismo Ekintzetxea.

www.m-i-d.net

Koldo Mitxelena Kulturunea

Lekua: KMK, areto nagusia
Urdaneta, 9. Donostia

4
ostirala

David Delfin

Hizlaria: David Delfin.

18:30

davidelfin

10
ostirala

"Outfits & Artworks"

Hizlaria: Joan Morey.
Protoescena y otros recursos colaterales.

18:30

18
ostirala

"Bikini"

Hizlaria: Ana Laura Aláez.

17:00

Arteleku

16
tik

18
ra

Moda Independentearen, Irudi Elektronikoen eta DJ Musika Sormenaren lantegia.

3. Topaketa

Lantegiaren arduradunak: Ángel Fernández (moda independentea), Lucía Onzain (irudi elektronikoa), Raquel de la Torre (DJ-Musika sormena).

18
ostirala

MID Arteleku

Moda, irudi eta musikako proiektuen aurkezpena.

17:30 - 22:30

Moda: Marta Terán. **Djs:** Cocó & Virginia.

Mixed Media: Gerardo Largo, Trudi Woof & Venetia Blinds.

Gaztemaniak!

18
ostirala

Go & Egon

Gazteszena-Donostia

Moda, irudi eta musikako proiektuen aurkezpena.

22:30 - 03:00

Moda: Ion Fiz + Unai. **Djs:** Airpool + Ivanka.

Mixed Media: Funtsak, Ramón Churruga, MDMA.

19
larunbata

InMID event

Gazteszena-Donostia

23:00

Djs: Madel, Ascii disko & Michael Mayer.

Bideo zubiak: International Video.

Sarrera: Telekutxa, Servikutxa, begira.com, Teatro Principal.

Prezioa: 15 euro.

15
tik

26
ra

Ernest Lluch Kultur Etxea

Erakusketa MID a 3. Joan Morey

Amara-Donostia

Guardetxea

19
larunbata

*Un 5 à 7

Urgull-Donostia

17:00 - 19:00

Moda: Walk on site pieces by...

Dj: Mister.

Mixed Media: Jessie Park.

San Telmo

19
larunbata

MID San Telmon

Moda, irudi eta musikako proiektuen aurkezpena.

19:30 - 21:00

Gazteria

Gaztemaniak 7. maketa lehiaketa

Hemendik aurrera, Gaztemaniak 7. maketen lehiaketa beraien lanak aurkeztu dituzten taldeei buruz buruz zure iritzia eman dezakezu honako helbidean:

www.gaztemaniak.net

Kirolak

18
ostirala

UDA 2003

Parte hartzaileak:

6 eta 16 urte bitarteko ikasleak.

Informazioa eta izen ematea:

Ikastetxearen edo herrietako kirol zerbitzuen bitartez.

TXITXARDIN BELTXA

Oria Etorbidea,

☎ 37 03 04

20160 Legarto